

ב"ה

אין ליכט
פון תורה

ספר

חובות הלכות
עם פירוש מרפא לנפש
שער התשובה
בלשון הקודש ואידיש

118

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תש"מ לפ"ק

שער הכניעה

רנב

מה שימצאם כי העור כשיודמנו לו הכחלים המועילים שיוכל להרפא בהם כשהוא מתעסק בה אין מן הזריזות שיתאחר מזה ויאמר ימצאני מה שימצא חברי העורים ואילו היה אחד מהם שומע אותו אומר המאמר הזה היה לועג למאמרו ומסכל עצתו וכפי זה עיין לנפשך והשתדל לה בכל כחך ואל תתעלם ממה שיועילך בעוה"ז ובעוה"ב פן תמות מבלי השגת מאוייך מן המעלות החמודות אשר ביכולתך להשיגם כמו שאמר החכם (ס"ט כ"א) תאות עצל תמיתנו ואמר (ס"ט כ"ד) על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר לב ושאר הענין יוהאלהים יורנו ואותך דרך עבודתו ברחמיו ובחסדיו אמן :

נשלם השער הששי בה' תהלהל נפשי

שער התשובה

השער השביעי בבאור אופני חיוב התשובה ונבוליה והרברים התלויים בה וזה פתח השער **אמר** המחבר מפני שקדם מאמרנו בכניעה והיא שורש התשובה והתחלתה ראיתי (ס"ח ראוי) לסמוך לה באור גדריה ואופני השלמתה ואומר תחלה בחיוב התשובה

מרפא לנפש

דברים נחמדים : יורנו מדבר בעדו וזאת כלומר הספר אמר המחבר מפני כו' באור גדריה ר"ל נבוליה של כוס יורה אותנו דרך עבודתו ברחמיו אכ"ר : פשוטה שחסיס תשובתו שלומה כלי פלגה כמו שיתבאר

פְּלוֹמֵךְ אִזּוּ נוּיָא עֵשׂ נִוְעַם זַיִן מִיִּם זַיִן אִזּוּ נִוְעַם זַיִן מִיִּם מִיר אִזּוּיָא וְאֶלְשֵׁמוּ דָּאֵשׁ נִיִּם זְאֲגִין כִּי הַעוֹר כְּשִׂיזְדִּמְנוּ לוֹ הַכְּחָלִים הַמוֹעִילִים וְנִוְאָרוֹם וְנִוְעַן אִיִּין בְּלִינְדֵר קְרִיגְט זְעֵלְבִי רְפּוֹאוֹת וּוְאֵשׁ קְאָנְן אִים הַעֲלֵפֵן שִׂיכּוֹל לְרַפָּא בְּהֵם וּוְאֵשׁ עֵר קָאן מִיִּם זַיִן גְּהִיִּלְט נִוְעֵנְן כִּשְׁהוּא מִתְעַסֵּק בְּה אִזּוּ עֵר זְאֵל דְּרִינְן עוֹסֵק זַיִן אִין מִן הַרְיוּזֵת שִׂיתֵאחֵר מוּה אִזּוּ דָּאֵשׁ דָּאָךְ גִּיִּם קִיִּין וְרִיוּזֵת פְּלוֹמֵךְ קִיִּין חֲכִמָּה אִזּוּ עֵר זְאֵל זִיךְ דְּעֵר פּוֹן שְׁפַעֲמִינְיִן דֵּשׁ הִיִּישֵׁט עֵר זְאֵל דִּי רְפּוֹאָה נִיִּם מָאן וְיֵאכֵר אִזּוּ זְאֵל זְאֲגִין יִמצֵאֵנִי מַה שִּׂימצֵא חֲבֵרֵי הַעוֹרִים לֵאזּוּ מִיר גְּרִיִּיכֵן וּוְאֵשׁ מִיִּינַע חֲבֵרִים דִּי בְּלִינְדֵר נִוְעַם גְּרִיִּיכֵן פְּלוֹמֵךְ אִזּוּ נוּיָא זַיִן זַיִנְן בְּלִינְדֵר נִוְעֵל אִיךְ אִזּוּיָא בְּלִינְדֵר זַיִן וְאִילוּ הִיָּה אַחֵר מִהֵם שׁוֹמֵעַ אוֹתוֹ אִזּוּ הַמֵּאמֵר הוּא אִזּוּ נִוְעֵן אִיִּינְר פּוֹן זַיִן זְאֵר הַעֵרֵן וּוְיָא עֵר זְאֲגִיִּם דִּי דְאִזּוּיָא רִיִּיד הִיָּה לִוְעַג לִמְאֵמְרוּ וּוְאֶלְט עֵר דָּאָךְ גְּשְׁפַעֲמֵט פּוֹן זַיִנְי רִיִּיד וּמִסְכֵּל עֲצָתוֹ אִזּוּ פּוֹן זַיִן גְּאֵרִישׁוּ עֲצָה וּכְפִי זֶה עִיִּין לְנַפְשְׁךָ דְרוּם בְּמֵרְאָבְט גּוֹט פֵּר דִּיִּין לְיִיב וְהַשְׁתַּדֵּל לֵה כֵּל כּוּחֵךְ אִזּוּ פְּלִיִּים דִּיךְ פּוֹן אִירְט וְנִוְעֵנְן מִיִּם גְּאֵר דִּיִּין קְרֵאֲפֵט וְאֵל תִּתְעַלֵּם אִזּוּ זְאֶלְשֵׁט זִיךְ נִיִּם פֵּאֵר הוּיִלְן מִמָּה שִׂיִּוְעִילְךָ בְּעוּה"ז וּבְעוּה"ב פּוֹן צוּא מָאן דָּאֵשׁ וּוְאֵשׁ קָאן דִּיר הַעֲלֵפִין אִזּוּיָא דֵּר נִוְעֵלְט אִזּוּ אִזּוּיָא יִיעֵנֵר נִוְעֵלְט פִּן תְּמוֹת נִוְאָרוֹם מֵאֲמֵר נִוְעֵשְׁטוּ שְׂמֵאֲרֵבֵן מְבִלִי הַשְּׁגַת מֵאִוִּיד מִן הַמַּעֲלוֹת הַחֲמוּדוֹת אִזּוּ נִוְעֵשְׁט גְּאָךְ נִיִּם הָאֲבֵן גִּיגְרִיִּיכֵט דִּיִּין גְּלוֹשְׁמִיקִיִּים פּוֹן דִּי גְלוֹשְׁמִיִּינַע מַעֲלוֹת אִשֶׁר בִּיכּוּלְהֵךְ לְהַשִּׁיגֵם וּוְאֵשׁ דּוּ הָאֵשֶׁט גְּאָךְ אִצּוֹנֵד אִיִּין דִּיִּין וְכֹלֵל צוּא גְּרִיִּיכֵן זַיִיא אִזּוּא נוּיָא דְּעֵר חֲכֵם שְׁלֵמָה הַמְּקָה הָאֵט גִּיזְאָגֵט אִין (מְשֻׁלִי) תֵּאוֹת עֲצֵל תְּמִיתְנוּ דָּאֵשׁ גְּלוֹשְׁמִיקִיִּים פּוֹן דְּעֵם פּוּיִלְן מָאן דָּאֵשׁ מוֹט אִים מִיִּיטֵן אִזּוּ גְּאָךְ שְׂמִיִּים דְּאֵרְמֵן עַל שֵׂדֵה אֵשׁ עֲצֵל עֲבֵרְתִי אִיךְ בֵּין אִיבֵר גְּפֵאֲרִין בֵּיִי דְּעֵם פְּעֵלְךָ פּוֹן אֲפּוּיִלְן מָאן וְעַל כֵּרֶם אִדֵּם חֲסֵר לֵב אִזּוּ בֵּיִי דְּעֵם וּוְיִין גְּאֵרְמֵן פּוֹן אִיִּין אִזּוּם פֵּאֵר שְׂמֵאֲנִיגֵן מָאן וּשְׂאֵר הַעִיִּין אִזּוּ נוּיָא וּוְיִימֵר שְׂמִיִּים זְאֲגֵט דֵּר מְחַבֵּר וְהֵאלֵהִים יוֹרְנוּ וְאוֹתְךָ אִזּוּ גְּאֵט זְאֵל וּוְיִין אִזּוּ אִזּוּ דִּיךְ נִוְאֵשׁ דּוּ לְעֵרִינְשֵׁט דְּעֵם מְפֵר דִּיךְ עֲבוּדְתִי דְּעֵם נִוְעֵג פּוֹן זַיִן דִּינְשֵׁט אִזּוּ עֵר זְאֵל דָּאֵשׁ מָאן בְּרַחֲמֵי וּבְחֲסֵדֵי מִיִּם זַיִין רְרַמְנוֹת אִזּוּ מִיִּם זַיִנְי חֲסִדִּים אָמֵן :

אמר המחבר האט גיזאגט דר מחבר מפני שקדם מאמרנו בכניעה ויירקמור האבין פריעד גיזאגט פון דעם אונמער מעניקיית והיא שורש התשובה אונ דאש אונמער מעניקיית איז דער שורש פון דר תשובה והתחלתה אונ איר אן הייב דאיתו ולסמוך לה האב איה גנעהן דר ביי צו שמעליו באור

שער התשובה

והצורך אליה שכבר נתברר לנו מדרך השכל ומן הכתוב בתורה כי האדם מקצר מעשות מה שהוא חייב בו מחובות הבורא מדרך השכל מה שמצאנו עליו האדם מהתחלפות טבעיו והבדל שרשי הרכבתו והתחלפות מדות נפשו וסיבות תנועתו והתחייב בזה התחלפות מעשיו כפי החלוקה ההוא מהם הנאה והמנוגה והעול והצדק והטוב והרע ועל זה יצטרך לקשר תורה ומסורת הנהגה אבל מ"ש בתורה בענין הזה

מרפא לנפש

כפי דופ"ה ואם לא יכלו כל גברי תשובה שיחבירו שם עדיין הוא מנחין ויש פרה בתשובתו כמ"ש בריש שער היחוד ע"ס : מהתחלפות טבעיו . שיש בלדס כמה מיני טבעים קריכות וחמימות ולחוק וכיוצא וכה המון וסתמזיק כו' : והבדל שרשי הרכבתו . שסוף מורכב מד' יסודות שסס מוכילים ומופרשים זה מזה ואם יבצר יסוד א' על חבירו ע"ז נסתה מוג האדם וסתה ומתחלף מעשיו כעבור זה :

באור גדריה דאש בשיירינג פון אירע גדרים בלומר פון דיא זאכין וואש ברארף זיין צו דער תשובה אז זיא זאל זיין אין גאנצין אזו וויא אזאך וואש איז פר צאקט אן איין שום ברארף ואופני השלמתה אונ דיא אופנים נויא ארום דיא תשובה זאל נגמר ווערין ואומר תחלה בחיוב החשובה והצורך אליה וועל איה זאגן צום ערשטין אין דעם חיוב פון דער תשובה אונ וואש מען ברארף צו איר נייטיג שכבר נתברר לנו מדרך השכל ווארום עש איז אונ שון אויש גיקערט גוארן אויש דעם שכל ומן הכתוב בתורה אונ פון דעם וואש עש שטייט אין דר תורה כי האדם מקצר מעשות מה שהוא חייב בו מחובות הבורא אז אפענטש קירצט פון צוא טאן דאש וואש ער איז חייב צוא טאן צו דעם בשעפר בלומר ער טוט ניט נגוג ווערליג ער ברארף צו טאן צוא דעם בשעפר מדרך השכל מיטן שכל קאן מען דאש פאר שטיין מה שמצאנו עליו האדם מהתחלפות טבעיו ווייל מיר גפינען אז דיא נאטורין פון דעם מענטשין ווערין פאר ענדערט בלומר אין אפענטשין איז פאר האנדירן פיל ערלייא נאטורין אמאל איז אים קאלט אונ אמאל היים אונ נאך אזעלכע גדייבין והבדל שרשי הרכבתו אונ די שרשים פון דעם מענטשין וויא ארום ער איז צוא נוף גישטעלט אונ צוא נוף גיקניפט גוארין זיין וויא אפ גישיר אייגש פון דעם אנדרין בלומר דער מענטש איז מורקב פון פיר יסודות וואש איין יסוד פון דעם אנדרין איז גאר דער וידער אונ אז איין יסוד שטארקט זיה אויף דעם אנדרן ווערט פאר ענדערט דורך דעם דער נאטור פון דעם מענטשין ווערין שוין זיינע מעשים אויף דריבן פאר ענדערט מהתחלפות מדות נפשו אונ דיא מדות פון זיין לייב זיינען פאר קערט איינע פון די אנדרע בלומר עש איז פאר האנדירן אין דעם מענטשין אזעלכע מדות וואש גילוסטין אויף דעם קיום הנוף אונ אזעלכע וואש גירוסטין צוא חכמה אונ צוא מעשים טובים וסיבות תנועתו אונ דיא סיבות נויא ארום ער זאל קענען עפיש אויש ווערקין אונ טאן זיינען אויף ניט גלייך איינר צו דער אנדרער והתחייב בזה התחלפות מעשיו אונ דער פון קוקט ארויש אז זיינע מעשים זיינען אויף פאר ענדערט כפי החלוקה ההוא ווערליג דעם פאר ביימונג פון זיינע נאטורין אונ פון זיינע מדות מהם הנאה פון נוי קוקט וואש איז אמאל פאר האנדירן גומע מעשים והמנוגה אונ שלעכטע והעול והצדק אונ דער פון קוקט אזאך דאש שארק האפטיקייט אונ דאש גירעכטיקייט הטוב והרע אונ דאש גומע אונ דאש בייז אונ עש איז בייא אים גובר די מדה וואש גלושט צו גומע מעשים טוט ער דיא גומע מעשים אונ אז עש איז בייא אים גובר די מדה וואש זיא גלושט צוא שלעכט טוט ער שלעכטע מעשים ועל זה יצטרך כו' אונ איבן דעם ברארף אפענטש נייטיג זיה צו פאר ביגדן אין דער פינד פון דער תורה בלומר ער זאל ניט נאך גיין נאך זיין וויקין גאר ער זאל גיין אין דעם דרך וואש דיא

תורה

שער התשובה

רנב

מהם מה שאמר הכתוב (בראשית ח) כי יצר לב האדם רע מנעוריו ונאמר (סס ו) וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום ונאמר (איוב יא) ועיר פרא אדם יולד ונאמר (סס כה) הן עד ירח ולא יאהיל ונאמר (סס) כי אנוש רמה ונאמר (סס) ומה יזכה ילוד אשה וכיון שהתברר אופני הקצור במעשי האדם היה מחנות הבורא אותו שנתן לו יכולת לתקן מעותיו ולהשיב אבידת עבודתו בתשובה והעיר אותו עליה באהבתו ובחמלתו עליו ואחר כך נחץ דברה זה במיח בה על ידי עבדיו הנביאים והרחיב אמתלאותינו

מרפא לנפש

לרעה רק ס"י חפץ חסד כוא ולא יחפון במוח המת הוא הרשע כי אם במוחו והיה ולא זו בלבד שמקבל חסדו בתשובה בעיר ג"כ עליו כמ"ס בפרשת ויהי כי יבא עליו וגו' ובסוד עד ה' אלהיך וגו' משמע שישב מעצמו ואל"כ נתן זכר התשובה וזיך לו חסדו שלא נתייבן בחטא וסרתיב אמתלאותיו ע"י נביאים והראה לנו כמה טענות ואמתלאות שכל לטעון על עוונותיו כדי שישב בתשובה ואלא נתייבן מרחמי האל כמ"ס בוסע בסוף סוכה ישראל עד ה' אלהיך אל"כ כי כשלא בשוגג קחו עמכם דברים וסובו אל ה' אמרו אליו וגו' כל הענין וכן נאמר ביהושע ל"ג ואלה בן אדם אמרו אל בית ישראל חי אלהי נאום ה' אלהים אם אחרון במוח הרשע כי אם במוחו מדרכו ומיס סוכו סוכו מדרכיכם הרעים ולמה תמותו בית ישראל וגו' וזו למען כמה סקוקים

תורה הישג ומסירת הנחמה און אין די הנחמה וואש מען האמ אונז איפר גיענטפערט דורך דיא הקמים וברונם לברכה אבל מה שכתוב בתורה בענין הזה אפר וואש אין דער תורה שמיים גישריבין דער פון מהם אמיל פון די פסקים איו מה שאמר הכתוב וואש דער פסקי אגנט אין (בראשית) כי יצר לב האדם רע מנעוריו דען דיא גידאנקן פון דעם מענטשנים הארץ זיינען שלעכט פון זיין זינגט אן אונ גאך שמיים דארטן וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום אונ אלע דיא מחשבות פון דעם הארץ פון דעם מענטשין איו אנאנצין טאג נאר אויף בייזין אונ אין (איוב) שמיים ועיר פרא אזו וויא אמיר אייזיל וואש ווערט גיבארין אין דער מדבר איו זיא דאך זייער נויך אזו איו אויך אדם יולד ווערט אמענטש אויף גיבארין נאר אן חכמה אונ אן מוסר אונ אן דרך ארץ אונ גאך שמיים אין (איוב) וויא אזו קאן אמענטש גירעכט זיין קענין גאט הן פאר וואר עד ירח ולא יאהיל עד מות אפ דאש ליכטיקייט פון דער קבנה אז זיא זאל גיט לייכטן וכוכים אונ פון דיא שטערן מוט עד אמאל אפ דאש ליכטיקייט לא זכו בענין ווייל זייא זיינען גיט גירעכט אין זיינע אויגן ונאמר שמיים ווייטער כי אנוש רמה איו שוין אכל שפן אמענטש וואש עד איו דאך נאר ווערים קאן בנודאי קענן אים גיט גירעכט זיין ווארום עד דינט אים בנודאי גיט ווערליג עד וואלט באדארפט ונאמר אונ ווייטער שמיים דארטן ומה יזכה ילוד אשה אונ וויא זאל דען גירעכט זיין דער וואש איו גיבארן פון איין אשה וכיון שהתברר אופני הקצור במעשה האדם אונ ווייל כיר האבין שוין אויש גיקלערט די אפנים וויא ארום דר מענטש קירצט אין נאמש דינשט פרומר עד דינט אים גיט ווערליג עד וואלט באדארפט היה מחנות הבורא אותו דרום איו גיווען פון דעם דער בארימקייט וואש דער בשעפער האט זיך דער בארימט איבער דעם מענטשן שנתן לו יכולת לתקן מעותיו וואש עד האט אים גיגעבין עד זאל האבין יכולת צו פארימטען זיין פאר פירונג וואש דער יצר הרע האט אים ביו אהער פאר פירט ולהשיב אבידת עבודתו אונ עד זאל אום קערן דאש וואש עד האט גלאזט פאר קארין גיין זאך עד דאש אלץ פארימטין בתשובה דורך תשובה והעיר אותו עליה אונ האט דרויף דעם מענטשין דער וועקט אונ דער מאנט באהבתו ובחמלתו עליו מחמת זיין ליבשאפט אונ זיין דער בארימקייט

שער התשובה

בנשותינו מדרך עבודתו ויעד אותנו לקבל אותה ממנו ולרצות בנו מהרה ואם אך המרתנו את דברו והפרתנו את בריתו כמו שבאר (יחזקאל לג) בפרשה ובשוב רשע מרשעתו ועשה משפט ונו' ולפי שהיו הצדיקים שני מינים האחד הנצלים מן החטא והעון והשני השבים מן החטא והיה רוב המון הצדיקים בעלי התשובה התחיל המשורר ואמר (תהלים לב) אשרי נשוי פשע כסוי חטאה ואח"כ זכר הכת השנית הנצלת מן החטא ואם היא קודמת במעלה מפני שכל שב כבר היה צדיק קודם שיהטא ואין כל צדיק שב ואמר עליהם (סס) אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון ונו'

מרפא לנפש

כאלה שקלו כגזאים לתשובה : ואם אך המרותנו את דברו : אע"פ שהרצנו להמרותו כמה ומניס ולבסוף עשה משפט ולדקם ובכ מעונותיו חס יחוס : ולפי שהיו הצדיקים שני מינים כו' : יבא לתוך למה בלמך דהע"ס ג' פעמים אכרי כנגד בני מינים צדיקים כנגד צדיק מעיקרו שלא טעם טעם הטע וכנגד הכעלי תשובה והתחיל מבע"פ חלה ואמר אכרי ככו פשע כסוי חטאה ואמר כך אמר אכרי אדם לא יחשוב ה' לו עון ואין כדומו רמיס שהוא צדיק מעיקרו : ואם היא קודמת במעלה : אע"פ שצדיק מעיקרו הוא קודם במעלה מפני שכל שב כודאי לא נולד עם החטא וא"כ כבר היה לו מחלה מעלת הצדיק ואין הצדיק צריך למעלה כשב וא"כ ראו הוא כיהיה חסוד יותר במעלתו מן שב וראוי שיזכר בראשונים רק מפני מיעוט מלאות צדיק מעיקרו עד כוסו שלא יחטא לעולם לכך זכרם בלחוננו ואע"פ שחמ"ל במקום שבעלי תשובה עומדים כו' מדרגות מדרגות יס כמו שניצל המהגר בפרק ח' ע"ין סס :

בארמיקייט וואש ער האט זיך דער באריימט אייבך אים ואחר כך נחץ דברה אונ דער נאך האט ער גיהיימט אונז מורז זיין אויף דיא זאך פון תשובה והבטיח בה על ידי עבדיו הנביאים אונ ער האט אונז מוהיר גיווען אויף איר דורך זיינע קנעקט דיא נביאים והרחיב אמתלאותינו בנשותנו מדרך עבודתו אונ ווען מיר גייגין אנוועק דעם וועג פון זיין דיגישט האט ער אונז ווייטע אונ ברייטע טענות אונ פאר ענטפונג גילעריגט דורך דער תשובה ויעד אותנו לקבל אותה ממנו אונ האט אונז צוא גיוואגט ער זאך די תשובה אן נעמען פון אונז ולרצות בנו מהרה אונ זאל זיך צוא אונז גיך באווייליגין דורך דער תשובה ואם אך המרתנו את דברו אונ ווען אפירו אונז ויודר שפעניגען זיינע הייד האט שוין לאנג גידוערמ בלומר אפירו מיר האבן שוין פיל יארין אים ויודער גישפעניגט פון דעשט וועגן אז מיר טוען תשובה איו ער זיא פארט מקביל אזוא וזיא (יחזקאל) הנביא האט פשייד דיא זאך ובשוב רשע מרשעתו ועשה משפט וכו' אונ ווען דער רשע וועט ויודר קערין פון זיין רשעת אונ וועט טאן משפט אונ צדקה שמיים ווייטער וועט גאט זיין רשעת גיט דער מאנען אונ וועט אים מוחל זיין זיינע עבירות אונ ער וועט בלייבן לעבן זאגט דער מחבר ולפי שהיו הצדיקים שני מינים אונ ווייל עש זיינען פאר האנדין צווייא ערלייא צדיקים האחד הנצלים מן החטא והעון זיינערהייא צדיקים זיינען וואש זיינען גאר נצול גיווארין פון זינד זייא האבין קיין מאל גיט גיטאן קיין עבירה והשני השבים מן החטא אונ דיא אנדערע זיינען דיא וואש האבין פריער יוא גיוינדריגט גאר זייא האבין דער נאך תשובה גיטאן והיה רוב המון הצדיקים בעלי תשובה אונ דאש רוב פון דיא צדיקים זיינען דיא וואש האבין פריער גיוינדריגט אונ האבין דער נאך תשובה גיטאן התחיל המשורר ואמר דרום האט דוד המלך אן גיהויבין פריער פון דיא בעלי תשובה אונ האט גיוואגט אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וואול דעם דאוויגין וואש גאט ברוך הוא האט אים פאר געבין זיינע מיסמיים אונ האט אים זיינע זינד באדעקט דאש האט ער גימיינט בעלי תשובה ואח"כ זכר הכת השנית אונ דער נאך האט ער דער מאנט דיא אנדערע ביתה פון צדיקים הנצלת מן החטא וואש זיינען גאר גיווארין פון צדוק גיווארין פון צוא זינדיגין ואם היא קודמת במעלה אונ האמשע דיא ביתה פון דיא צדיקים וואש זיי האבן גאר גיט גיוינדיקט זיינען דאך אין איין העכערע מעלה פון דיא בעלי תשובה מפני שכל שב ווארום דער וואש טומ תשובה כבר היה צדיק קודם שיהטא איו ער דאך איידר ער האט גיוינדיגט גיווען אצדיק ווארום אפענמט איו דאך גיט גיבארין גיווארין מיט עבירות האט ער דאך פריער

שער התשובה

וזכר הכת הזאת באחרונה מפני מעוט מציאתה ככל דור כמ"ש (כס קל) אם עונות
תשמר יה' מי יעמוד ואמר (קפלת ז') כי אדם אין צדיק בארץ וגו' ונאמר (מלכים א'
ס) כי אין אדם אשר לא יחטא ובעבור זה קבעו רבותינו בפתחת תפלתנו ענין
התשובה והסליחה בהרוצה בתשובה והמרבה לסלוח וראוי לנו עתה לבאר מדבר
התשובה עשרה ענינים הראשון מה היא התשובה והשני לכמה חלקים תחלק והשלישי
במה תהיה התשובה מן האדם והרביעי בבאור גדריה והחמישי בתנאי כל אחד מהם
והששי איך אופני ההערה לאדם על התשובה והשביעי בבאור מפסודי התשובה
והשמיני הישתות בעל התשובה עם הצדיק הניצול מן החטא אם לא והתשיעי אם
יתכן לחוטא לשוב מכל חטא אם לא והעשירי מה אופני התחבולה למי שהתשובה

מרפא לנפש

ואמר כי אין אדם אשר לא יחטא - נפסלת שלמה המלך עליו שלום כתוב כמ"ה ה :

פריער ניהאט דיא מעלה פון אצדיק ואין כל צדיק שב אונ דער צדיק וואש האט גאר גינדיגט
בדארף גיט צו דער מעלה פון תשובה בלומר ער בדארף גיט תשובה צו טאן ווארום ער האט
דאך גיט גינדיגט ואמר עליהם אונ דוד המלך האט אויף דיא צדיקים גינאגט אשרי אדם לא
ישוב ה' לו עון וואול דעם מענטשין וואש גאט רעכניגט אים גיט זיין זינד דאש מיניגט מען
דיא צדיקים וואש זייא האבין גאר גיט גינדיגט גמאצא זיינען דאך דיא צדיקים השובר אין
דער מעלה פון אבער תשובה וואלט דאך דוד המלך גיהערט זייא צום ערשטין דער מאנען
וזכר הכת הזאת באחרונה אונ פר וואש דער מאנעט ער דיא דאזיגע ביתה פון דיא צדיקים וואש
האבין קיין מאל גיט גינדיגט צום הנטערשטין מפני מעוט מציאתה בכל דור ווייל זייא גפיגען
זיך ווייניג אין אימליכין דור אזו וויא עש שמיים אין (תהלים) אם עונות תשמר יה' מי יעמוד
ווען דוא זאלסט וועקין האקמן דיא עבירות אונ גיט מוחל זיין ווער וועט קאנען פאשטיין
ווארום עש אזו גאר ווייניג פאר האנדין זעקבע וואש זינדיגן גאר גיט אונ אין (קהלת) שמיים
כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא דען עש אזו גיט פאר האנדין קיין צדיק אויף
דער ערד אז ער זאל טאן גומש אונ זאל גאר גיט זינדיגן אונ אין (מלכים) שמיים כי אין
אדם אשר לא יחטא דען עש אזו גיט פאר האנדין קיין מענטש ער זאל גיט זינדיגן בעבור זה קבעו
רבותינו בפתחת תפלתנו אונ דרום האבין אונזערע חכמים גישמעט אין דעם אן תיב פון
אונזער תפלה ענין התשובה והסליחה בהרוצה בתשובה והמרבה לסלוח פון דער תשובה דאש אזו
דיא ברכה הרוצה בתשובה אונ פון דעם פאר געבין דיא זינד דאש אזו דיא ברכה המרבה
לסלות וראוי לנו עתה לבאר מדבר התשובה עשרה ענינים אונ סיר בדארפין איצונד פשידין פון
דער תשובה צעהען זאכין הראשון מה היא התשובה דאש ערקמע אזו וואש אזו דיא תשובה
והשני לכמה חלקים תחלק אונ דאש אנדערע אזו אויף ויפיל חלקים דיא תשובה ווערט גיטיילט
והשלישי במה תהיה התשובה מן האדם אונ דאש דריטע אזו קיט וואש דער מענטש זאל תשובה
טאן והרביעי בבאור גדריה אונ צום פערטין וועט פשייד ווערין וויא ווייט זיא גרייכט והחמישי
בתנאי כל אחד מהם אונ דאש פינפטע אזו פון אימליכען תנאי וואש צוא דער תשובה גיהער
והששי איך אופני ההערה לאדם על התשובה אונ דאש זעקסטע אזו דיא אופנים וויא אזוא דער
מענטש זאל זיך דער וועקין צוא דער תשובה והשביעי בבאור מפסודי התשובה אונ דאש זיפטע
וועט פשייד ווערין וויא ארום מען קאן אן ווערין אונ פאר ענדרין דיא תשובה והשמיני אונ
דאש אקטע אזו הישתות בעל התשובה עם הצדיק הניצול מן החטא אויב דער בעל תשובה אזו
גלייך צוא אזו אצדיק וואש ער אזו ניצול גינארין פון עבירות אם לא אונ אויב ער אזו גיט
גלייך והתשיעי אונ דאש גינטע אזו אם יתכן לחוטא לשוב מכל חטא אם לא אויב אין זינדיגער

שרעה תשובה

מחמאיו קשה עליו ובוה נשלים כל אופני התשובה וחיוביה אשר בהם נקוה מחילת עונותינו בעזרת השם יתברך :

פרק א ואומר בכאור מהות התשובה שטעם התשובה הוא התקנת האדם לעבודת הבורא יתברך אחר יציאתו ממנה וחמאו בה והשבת מה שאבד ממנה אם בעבור סכלותו באלהים ובעניני עבודתו או שגבר יצרו על שכלו או להתעלמותו ממה שהוא חייב בו לאלהים או בעבור התחברותו לחברים רעים פתוהו וחמאו בעבורם וכיוצא בזה כמו שאמר החכם (משלי ה) בני אם יפתוך חמאים אל תאבה ואמר (סס כד) ירא את ה' בני ומלך ועם שונים אל תתערב והיציאה מעבודת הבורא על שני דרכים אם בעזיבת מה שצוה הבורא לעשותו והתעלמותו ממנו או בעשות מה שהזהיר מרפא לנפש

מדות התשובה : מה הוא הסכסוכה ומס עניינה : שטעם התשובה : ר"ל סירוס מלת הסכסוכה ועניינה הוא סתקנת סלדס כו' וכו' מלשון טעמו וכו' : אם בעבור סכלותו באלהים : יאל מעבודת ה' אל המדות : ובעניני עבודתו : או שכו' סכל עניני עבודת ה' ואין כו' ואל

קאן אויף אלע עבירות תשובה מאן אונ אויב ניין והעשירי אונ דאש צעהענמע איין מה אופני התחבולה לכו שהתשובה מחמאיו קשה עליו דיא אופנים וואש מען מוז בטרראכטין דער וואש די תשובה פון זיינע זינד איין שווער פאר אים ובוה נשלים כל אופני התשובה וחיוביה אונ דער מיט וועלן מיר אויש לאיין אלע דרכים פון דער תשובה מיט איר שולדיקייט אשר בהם וואש מיט דיא דרכים פון תשובה נקוה מחילת עונותינו מען מיר האפין אז אונזער זינד וועלן פאר געבן ווערין בעוהז מיט דיא הילף פון השם יתברך :

ואומר אונ איך ווער זאגן בכאור מהות התשובה אין דעם פשיידעניש וואש איין דיא זאך פון דער תשובה שטעם התשובה דען דער מעם אונ דאש פירוש פון דעם ווארט תשובה הוא התקנת האדם לעבודת הבורא יתעלה דאש איין אז דער מענטש זאל זיך קאנען פארריכטן אונ ווידער קערין צוא דעם דינקט פון דעם בשעפער יתברך אחר יציאתו ממנה וחמאו בה נאך דעם אז ער איין ארויש גימאנגען פון דעם דינקט אונ האמט גיזינדיגט אין דער דינקט פון השם יתברך והשבת מה שאבד ממנה אונ ער זאל ווידער קערין וואש ער האט דער פון פאר דארין אם בעבור סכלותו באלהים ובעניני עבודתו ענטפער ווייל ער איין גינען נאריש אונ האט גיט גהאט קיין רעכט פאר שמאנד פון גאט אונ פון זיין דינשט או שגבר יצרו על שכלו אדער זיין יצר הרע האט זיך גישמארקט איבער זיין שכל או להתעלמותו ממה שהוא חייב בו לאלהים אדר איבער זיין פאר הוילונג וואש ער האט פאר הוילין פון דעם וואש ער איין חייב צו גאט פלומר ער האט גיט גינואלט גידינקען אונ סראכטין וואש ער איין חייב צוא גאט או בעבור התחברותו לחברים רעים אדער ווייל ער האט זיך גאהעפט צוא שלעכטע חברים פתוהו האפין זייא אים איבער גירעט וחמאו בעבורם אונ איבער זייא האט ער גיזינדיגט וכיוצא בזה אונ נאך אזוא אנלייכין אזוא וויא דער חכם שלמה הסקה האט גיזאגט בני מיין זון אם יפתוך חמאים ונען דיא זינדיגע וועלן זיך איבער ריידין אל תאבה זאלשטו גיט וועקין אונ נאך שמיים דארטין ירא את ה' בני ומלך מיין זון פארקט זיך פאר גאט אונ פאר דעם מלך ועם שונים אל תתערב אונ מיט די פאר ענדערליכע לייט זאלשטו גיט צו מישט ווערין והיציאה מעבודת הבורא אונ דאש וואש איינער גיט ארויש פון גאטש דינשט על שני דרכים דאש קאן גישעהען אין צווייא ערלייא דרכים אם בעזיבת מה שצוה הבורא לעשותו אדר וואש ער פאר לאזט דאש וואש דער בשעפער האט גיבאמין מען זאך עש מאן דאש ער איין גיט מקיים קיין מצות

עשה

מעשותו וכוון בו להמרות את בוראו ואם תהיה יציאתו מן העבודה בעויבת מה שצוה הבורא לעשותו בלבד אופן תשובתו מקצורו יהיה בהשתדלו במעשה הנכון והדבקו בגדרי התשובה אשר אני עתיד לבארם בזה השער ואם היתה במה שהזהיר הבורא מעשותו אופן השגת קצורו יהיה בהשמרו מהוור אל כל מין המעשה ההוא ושישתדל לעשות הפכו עם הדבקו בגדרי התשובה ותנאיה אשר אני עתיד לבארם בשער הזה בעזרת האל יתברך והדמיון בזה בענינים הטבעיים באדם שהלה גופו מחמת המזון אם מפני שנמנע מאכול מה שיש בו התמדת בריאתו או מפני שאכל מה שהזיקו והפסיד בריאותו וכשיהיה חליו ממעוט המזון אשר התמיד בו בריאותו אופן חזרתו אל הנכונה יהיה בהרבותו ממיני המזונות הראויים לשבעו עד שישוב אל הגבול השוה וכשיחזור אל ענינו הראשון הטבעי ינהג כמונו המנהג השוה ואם יהיה חליו מפני

מרפא לנפש

לכיות חסם : וכוון בו להמרות את בוראו דלאלכ שנגג לו נחנס יכ לו אמתלא וקירין טנולות מי יכין וכשיתמרט
 חינו זו משס עד טמולין לו :

עשה והתעלמותו ממנו אונ ער פאר הוילט זיך דער פון אונ טוט עש גיט או בעשות מה שהזהיר מעשותו אדער ער טוט אזאך וואש גאט האט גיזאנט מען זאל עש גיט טאן וכוון בו להמרות את בוראו אונ ער איז זיך דינגען מכונן צוא ויודער שפענגיען זיין בשעפער ואם תהיה יציאתו מן העבודה אונ אז זיין ארויש גיין פון גאמלש דינשט טוט גאר זיין בעויבת מה שצוה הבורא לעשותו מיט דעם אריין וואש ער פאר קאנט דיא מצות וואש דער באשעפער האט אים גיהוישין זיין טאן אונ ער טוט זיין גיט אופן תשובתו מקצורו יהיה זאל זיין תשובה זיין פון דעם וואש ער האט גיקורצט קענין גאמלש דינשט אין דעם אופן בהשתדלו במעשה הנכון אז ער זאל זיך פלייסין ער זאל טאן גוטע ווערקין והדבקו בגדרי התשובה אונ זאל זיך בהעפמן אין דיא דרכים פון תשובה אשר אני עתיד לבארם בזה השער וואש איך וועל זיין בשידיון אין דעם שער ואם היתה במה שהזהיר הבורא מעשותו אונ ווען ער האט גיזונדיגט אין זעלבע נאכין וואש דער באשעפער האט פאר באמין מען זאל זיין גיט טאן אונ ער האט זיין יוא גיטאן אופן השגת קצורו יהיה זאל זיין דר אופן נויא ארום ער זאל גרייכן דאש וואש ער האט גיקורצט פלוכר ער זאל פאריכטין וואש ער האט גיזונדיגט בהשמרו מהוור אל כל מין המעשה ההוא אז ער זאל זיך היטין פון צו טאן נאך אטאל אזעלכע זאכין וישתדל לעשות הפכו אונ זאל מראכטן אלץ טאן פאר קערט פון פריער עם הדבקו בגדרי התשובה ותנאיה אונ מיט זיין בהעפמן פלוכר אונ זאל זיך באהעפמן אין דיא דרכים פון דיא תשובה מיט אירע תנאים אשר אני עתיד לבארם בשער הזה בעזרת האל ית וואש איך וועל בשידיון אין דעם האזיגין שער מיט גאמלש היקף והדמיון בזה אונ דאש גלייכעניש איז אין דעם בענינים הטבעיים אין דיא גאמלליכע זאכין באדם שהלה גופו מחמת המזון צוא אקענטש וואש ער איז קראנק גיווארין מקבת דעם שפיוז אם מפני שנמנע מאכול אדער ווייל ער האט פאר מיטין פון צוא עסין מה שיש בו התמדת בריאותו דאש וואש ער פדארף עש האבין תמיד צוא זיין גיזונדקייט או מפני שאכל מה שהזיקו אדר ווייל ער האט גיגעסין אזעלכעש וואש האט אים גישאמ והפסיד בריאותו אונ דורך דעם האט ער אן גיווארין זיין גיזונדקייט וכשיהיה חליו ממעוט המזון אשר התמיד בו בריאותו אונ אז זיין קראנקייט איז דרום ווייל ער האט ווייניג גיגעסין וואש ער פדארף תמיד צו זיין גיזונדקייט אופן חזרתו אל הנכונה יהיה זאל זיין דער אופן נויא ער זאל זיך אום קערין צוא זיין רעכט גיזונדקייט בהרבותו ממיני המזונות הראויים לשבעו אז ער זאל מערין צוא עסין פון אזעלכע שפיוז וואש גרערן צו זיין טבע ער שישוב אל הגבול השוה פיו ער וועט זיך ויודער קערין צוא זיינע גלייכע נאמורין

אונ

שהתנהג במה שהזיקו מהמזון אופן בריאותו יהיה בשמרו מן המזון ההוא והדומה לו ולהתנהג במה שהוא הפך מזונו ומטבעו עד שישוב אל הענין השוה וכאשר יכריא גופו ויעמוד על הגבול השוה לו יאכל מן המאכלים השווים בין שני המאכלים והאמצעיים בין שני המזונים וכבר דמה הכתוב העונות במאכל הרע כמ"ש (ירמיה ל) איש בעונו ימות האוכל הכוסר תקחינה שניו :

פרק ב **אבל** חלקי התשובה הם שלשה אחד מהם השב מחמת שלא מצא דרך לעבירה וכשהוא מוצא גובר יצרו על שכלו ולא ימנע ממנה וכאשר ישלים עשותה יראה גנות מעשהו ויתחרט על מה שעבר בה וזה שב בפיהו לא בלבו ובלשונו לא במעשהו והוא חייב בעונש הכורא יתכרך ובו נאמר (105) הנוגב רצוח ונאוף והשבע לשקר וגו' המערת פריצים וגו' והחלק השני השב בלבו ובאבריו ועומד בשכלו כנגד יצרו ומתנהג להכריח נפשו ולהלחם עם תאוותיה עד שינצחנה וימנענה

מרפא לנפש

שלא מצא דרך לעבירה . סלא חכה ליומו טוב ענינה אכל כל אשר חפץ ליהו ועשם ואחר כך יתחרט וכן לעולם וכו' און צוא זיין גיוונדקייט וכישחזור אל עינו הראשון הטבעי און אז ער וועט קומען צוא זיין ערשטיין שטאנד פון דעם נאטור ינהג כמוזנו המנהג השוה ואל ער זיך נהג זיין מיט זיין שפיו אויף זיין קיטל קאם ואם יהיה חליו און אז ער איז דרייבן קראנק גיוונארן מפני שהתנהג בכה שהזיקו מהמזון וייל ער האט זיך נהג גיוונען צו עסן אזעלכע שפיו וואש האבין אים גישאט אופן בריאותו יהיה כמו זיין דער אופן וויא ער זאל גיוונד ווערין בחשמרו מן המזון ההוא והדומה לו אז ער זאל זיך שוין ווייטער הימן פון צוא עסן דאש שפיו און נאך אזעלכע גלייבענש וואש שאט אים ולהתנהג במה שהוא הפך מזונו ומטבעו און כמו עסן אזו אשפיו וואש איז קענין דעם נאטור פון דיא ערשטע ער שישוב אל הענין השוה פון ער קערט זיך אים צוא איין גלייכן מיטל קאם וכאשר יכריא גופו און אז זיין גוף ווערט שוין גיוונד ויעמוד על הגבול השוה לו און בלייבט שמיין אויף זיינע גלייכע נאטורן יאכל מן המאכלים השווים בין שני המאכלים זאל ער עסן פון אזעלכע עשין ווארג וואש זיינען גלייך צווישן דיא צווייא מאכלים והאמצעים בין שני המזנים און וואש זיינן מיטל מעסיג צו ווישין דיא צווייא נאטורין פון דיא ערשטע מאכלים פרוער האט ער גיגעסין מאכלים וואש האבין אים גישאט און דער נאך האט ער גמזוט עשין מאכלים וואש זיינען פאר קערט פון דיא ערשטע און דער נאך אז ער ווערט שוין גיוונד ואל ער שוין עסן מיטל מעסיגע סאכלים וכבר דמה הכתוב העונות במאכל הרע און דר פסוק האט נאך פריער גילייכט די זינד צו שלעכטע שפיו אזו וויא עש שפיוט אין (ירמיה) איש בעונו ימות אימתיכר וועט דורף זיינע זינד שטארקן האוכל הכוסר תקחינה שניו דער וואש האט גיגעסין אים ציימיגי וויין מרובן דעם וועט זייני ציין הייליג ווערין :

אבל חלקי התשובה הם שלשה אבר דיא חקקים פון דער תשובה זיינן דרייא אחר מהם איינש פון דיא דרייא איז השב מחמת שלא מצא דרך לעבירה אז איינער טוט תשובה מחמת די עבירה מרעפט זיך אים ניט וכשהוא מוצא אבר אז עש קומט אים צו האנדלן איין עבירה גובר יצרו על שכלו איז זיין יצר הרע גובר אויף זיין שכל ולא ימנע ממנה און פאר מייד זיך פון איר ניט און ער טוט זיא וכאשר ישלים עשותה און נאך דעם אז ער טוש שוין אפ דיא עבירה יראה גנות מעשהו ועקם ער ערשט זיינע שלעכטע ווערק ויתחרט על מה שעבר בה און האט תרטה אויף דעם וואש ער האט זיא גומאן וזה שב בפיהו לא בלבו און דער טוט תשובה מימן מויל און גיט מימן הארצין ובלשונו לא במעשהו און מיט זיין צונג און גיט מיט זיינע מעשים והוא חייב בעונש הכורא יתכרך און דער איז תיב איין עונש פון דעם בשעפר יתפרך והחלק השני און דר אנדרר חלק איז השב בלבו ובאבריו דער וואש טוט תשובה מיט זיין הארצין און מיט זיינע גלידר ועמד בשכלו

כנגד

ממה שישנאהו הבורא יתברך אלא שנפשו רוצה להטותו תמיד אל הפך עבודת הבורא ושואפת אל העבירה והוא משתדל לחסום אותה ופעם תנצחהו ופעם ינצחנה וזה אינו שלם בדרך התשובה שמחייבת לו הכפרה עד שיסור מן העבירות לגמרי כמו שכתוב (ישעיה כז) לכן בואת יכופר עון יעקב וזה כל פרי הסר חטאתו וגו' והחלק השלישי אדם שהתנהג בכל תנאי התשובה והגביר שכלו על תאוותו והתמיד לחשוב עם נפשו וירא את בוראו ובוש ממנו והשיב אל לבו גדול הטאו ועונו והכיר גדולת מי שהמרה אותו ועבר על דברו והציב עונותיו לנגד עיניו ולנכחו תמיד מתחרט עליהם ומבקש המחילה בהם כל ימי חייו עד בא קצו וזה ראוי אצל הבורא להנצל :

מרפא לנפש

נלמד סגנון נאות וגו' עיין בשער הנטחון סוף הקדמה כרכישי ספסוק סוס ופירושו : והציב עונותיו לנגד עיניו . כמ"ס ותקלהי נגדו תמיד :

כנגד יצרו אונ שטעלמ זיך מיטן שכל קעגין יצה"ר ומתנהג להכריח נפשו ולהלחם עם תאוותיה אונ גוואונט זיך צוא גייטין זיין קייב אונ צו שטרייטן קעגן זיינע תאוות עד שינצחנה ב"ו ער איז ויא מנצח וימנענה ממה שישנאהו הבורא יתברך אונ ער פאר מידת זיא פון דעם וואש דער בשעפער יתפרד האט פיינט פלומר ער שפארט איבר די תאוות וואש גאט ב"ה האט פיינט אונ טוט זיין גיט אלא שנפשו רוצה להטותו תמיד אל הפך עבודת הבורא נאר זיין ווילן איז אלע צייט אים אונעק צו גיין צו אונעלכע זאכן וואש זיינען קעגין דעם דינקסט פון דעם בשעפער פלומר זיין ווילן איז תמיד ויא צו טאן זיינע תאוות ושואפת אל העבירה אונ גלוקסט אלץ צו טאן דיא עבירות והוא משתדל לחסום אותה אונ ער פלייטט זיך אלץ צו פאר שליסן זיא פלומר ער פלייטט זיך אלץ איבר שפארן זיין ווילן אונ גייט גיט נאך די עבירות ופעם תנצחהו אונ אקאר איז ויא אים מנצח אונ טוט זיא די עבירה ופעם ינצחנה אונ אקאל איז ער זיא מנצח אונ לאזט זיא גיט טאן דיא עבירה וזה אונ דער דאזיגער אינו שלם בדרוכי התשובה איז גיט אין גאנצן אין דעם וועג פון תשובה שמחייבת לו הכפרה אז די תשובה זאל אים מחייב זיין אז קען זאל אים דיא זינד פון געבן נאר עש ווערן אנדרש גיט פאר געבן זיינע זינד ער שיסור מן העבירות לגמרי ביז וואגן ער קערט זיך אין גאנצן אפ פון די עבירות אז וויא עש שטייט אין (ישעיה) לכן בואת יכופר עון יעקב דרום מיט דעם וועט די זינד פון יעקב פון געבן ווערן וזה כל פרי אונ דאש איז אלע זיינע גוטע פרונט הסר חטאתו ער זאל אפ טאן זיינע זינד והחלק השלישי אונ דש דריטער חלק איז אדם שהתנהג בכל תנאי התשובה ווען אקענטש איז זיך נוהג אין אלע דיא תנאים פון תשובה והגביר שכלו על תאוותו אונ ער האט גשמארקט זיין שכל אויף זיינע תאוות והתמיד לחשוב עם נפשו אונ רעכניט זיך אלע צייט איבער מיט זיך זעלבשט וואש ער האט גיטאן וירא את בוראו אונ פארקט זיך פאר זיין בשעפער ובוש ממנו אונ שעמט זיך פאר אים והשיב אל לבו גדול הטאו ועונו אונ נעמט זיך צום הארצין זיינע גרוישע זינד והכיר גדולת מי שהמרה אותו אונ ער האט דער קענט דאש גרוישקייט פון דעם וואש ער האט אים דער צארניט ועבר על דבריו אונ וואש ער האט עובר גיווען אויף זיינע רייד והציב עונותיו לנגד עיניו אונ ער שטעלמ זיינע זינד קעגין זיינע אויגין ולנכחו אונ קעגין אים פלומר קעגין זיך אליון תמיד מתחרט עליהם אונ האט אלע צייט הרטה אויף דעם וואש ער האט זיין גיטאן ומבקש המחילה בהם כל ימי חייו עד בא קצו אונ כל זמן ער קעמט ב"ו זיין טויט בעט ער אלץ אז גאט ב"ה זאל אים מחיל זיין וזה אונ דער דאזיגער בעל תשובה ראוי אצל הבורא להנצל איז ער ווערט בייא דעם בשעפער אז ער זאל ניצור ווערן פון איין עונש אונ ער זאל אים דיא זינד מחיל זיין :

שער התשובה

פרק ג אבל במה תהיה התשובה מהאדם. אומר בזה כי תתכן לו אחר הקדמת ידיעתו בשבעה דברים. הראשון שידע גנות מעשהו ידיעה ברורה כי אם לא יתברר לו זה ויהיה מסתפק או שונג בלתי מזיד לא תתכן החרטה ממנו עליו ובקשת המחילה וכמו שכתוב (תהלים נא) כי פשעי אני אדע וחמאתי נגדי תמיד. והשני שידע בחיוב רוע מעשהו ונגותו כי אם לא יתברר אצלו כי מעשהו רע ומפעלו אינו טוב לא יתחרט עליו ולא יקבל תנאי התשובה ממנו ודינו בו כדון השונג ואמתלאותו

מרפא לנפש

כטוויס ומלדבר צניח כנסת ומשחוק ומקלות ראש גם לא נזהרו נזדקק לתת אותה למי שהגון לה ולאמץ חלב ולקטוף סוד ולדבר דברים קשים לגויים גם לא נזהרנו משטות חס ולקלל חבירו או עצמו כשם והזכרת שם שמים לבעול או במתקם שאינו טהור או בידים שאינם נקיות ובעול ת"ת כנגד כלם וגם לא נזהרנו מקנאה ושאיה ולס"ר וגנאה וכעס ומכל המדות האמורות בספר הזה. וכן גם לא נזהרנו בעניני קיום המצוות החלויס נמנעם כגון נטילת ידים ומעניני נויקין אדם לחבירו ולקיים שבת כדון רבים נכשלים בזה כי דבר פשוט הוא מאוד ומי שאינו בקי במצוות נכשל בהרבה מקומות ובהנה עושה אדם עבירות כל ימיו ולא הרגיש לכן לרדף זה השב לידע עבירות שצדק וסוף יכול לדעת ולמוד המצוות ויבין בכל מצוה ומצוה מה חסר ממנה שלא קיים וצנח עבר ואם לא ידע צנח עבר אף ויתחרט עליה כמ"ס הכתוב כי פשעי אני אדע וחמאתי נגדי תמיד. וזה שאמרו הו"ל אם רואה אדם שיסורין באין עליו ישפוש

אבל במה תהיה התשובה כו' בשבעה דברים: הראשון שידע גנות מעשהו כו'. ראויה להפתיק כאן דברי בעל אורחות זדיקים כי הוא הכיף ה' דברים האלה מדברי המחבר על נכון וז"ל ואחר שיעלה בלב האדם לעשות תשובה לא יוכל לעשות תשובה שלמה אם לא יבוס על לבו דברים: הראשון שידע מעשיו ויכירם כלם אם אדם שלא כורגל לקיים המצוות מנעוריו ועשה כל ימיו עבירות כמה בני אדם סבורים שאין אדם נקרא בעל תשובה אלא"כ צא על א"א או יוצא לתרבות רעה וכוונתו באלו עבירות גדולות אבל כשאר עבירות אין יודעים לשוב עליהם וזה אינו כן כי על כל מה שזהבירו רבותינו עליו הוא יותר חמור מדברי חז"ק כי כל העובר על דברי חכמים מויק' מיתה וכל מי שעובר על ד"ס או דברי חכמים לרין לשוב. ועתה שמע בני כי רוב העולם אין מזהרים מדברים בטלוי ומלכתכל נכוס ומלדבר עמהם שלא לזורך גם לא נזהרנו להסתכל

אבל במה תהיה התשובה אפר דרדף וואש קאן דר מענמש דר צו קומן אז ער זאל תשובה טאן אומר בזה וועל איה זאגין אין דעם כי תתכן לו אחר הקדמת ידיעתו בשבעה דברים אז ער וועט פריער ווישן זיבן ואכן קען ער ערשט רעכט תשובה טאן הראשון דאש ערשטע איז שידע גנות מעשהו ער זאל ווישן זיינע שלעכטע מעשים וואש ער האט גיטאן ידיעה ברורה מיט אקלארע ידיעה כי אם לא יתברר לו זה ווארום אז דאש וועט בייא אים גיט קלאר זיין ויהיה מסתפק או שונג בלתי מזיד אונ עש וועט בייא אים זיין אפפא אויב ער האט גיזינדגט אדר ער טראכט זיך ער האט גיזינדגט אום גערן אונ גיט במויד לא תתכן לו החרטה ממנו עליו אז קען ער דאך קיין רעכטע הרמה דרויף גיט האבן ובקשת המחילה בו אונ אויך קען ער גיט רעכט בעטן קען זאל אים דיא עבירות מוחל זיין ווארום ער טראכט זיך אפשר האב איה גאר גיט גיזינדגט אונ אויך אשונג וועט ער זיך טראכטן וואש בין איה שולדיג דרום מוז ער ווישן נאנץ קלאר זיינע עבירות וואש ער האט גיטאן אזו וויא עש שטייט אין (תהלים) כי פשעי אני אדע וחמאתי נגדי תמיד דען מיינע עבירות מוא איה ווישן אונ מיינע זינד זיינן תמיד אנטקענין מיר והשני אונ דאש אנדערע איז שידע בחיוב רוע מעשהו דאש ער מוז ווישן פין דעם הייב פין זיינע שלעכטע מעשים בלומר ער מוז ווישן וויא זיין שכל ועלבשט איז קחייב אז זיינע מעשים וואש ער האט גיטאן קעגן גאט זיינען זייער שלעכט וגנותו אונ דאש שלעכטיקייט פון זיינע ביינע מעשים וואש ער האט גיטאן קעגן לייט כי אם לא יתברר אצלו ווארום אז עש וועט בייא אים גיט קלאר זיין כי מעשהו רע אז זיינע מעשים וואש ער האט גיטאן און זיינען שלעכט ומפעלו אינו טוב אונ זיין ווערק איז גיט גוט קמשל ווען ער האט גגעסן אן אברכה אדר נאך אזו אנלייבן אז ער מיינט אונ טראכט וואש איז דאש דען פאר אגרוישע עבירה לא יתחרט עליו וועט ער אויך דעם קיין הרמה גיט האבן ולא יקבל תנאי התשובה ממנו אונ וועט גיט ווערן מקבל זיין דרויף די דרכים פון תשובה ודינו בו כדון השונג אונ זיין דין איז אין דער עבירה גאר ווי איינדר

שער התשובה

רנז

רחבה כמ"ש (סס יט) שגיאאות מי יבין וגו' והשלישי שידע בחיוב הגמול על מעשהו כי אם לא ידע זה אין צורך מביאו אל החרטה עליו וכשיתברר אצלו כי הוא ענוש עליו יתחרט אחר כך ויבקש המחילה כמו שכתוב (ירמיה לא) כי אחרי שובי נחמתי וגו' ואמר (ספ"ג ק"ט) סמר מפחדך בשרי וגומר והרביעי שידע שהוא שמור עליו ונכתב בספר עונותיו ולא יעבור עליו העלם ולא שכחה ולא הנחה כמ"ש (דברים לז) הלא הוא כמוס עמדי חתום באוצרותי ואמר (איוב לו) ביד כל אדם יחתום וגומר כי אם יחשוב כי הוא מופקר ואיננו שמור עליו לא יתחרט ולא יבקש המחילה בו מפני איחור עונשו עליו כמ"ש (קהלת ח) אשר אין נעשה פתנם מעשה הרעה מהרה על כן מלא לב בני

מרפא לנפש

רע בכל העולם כמו מי שאינו חושש על מצות המלך המרוסס ק"ו ממלך כ"ז העובר על זיוו כמה הוא דבר רעס וסג' נדיק הסועף לידע ולסלמין משומק סלב שיש לו גמול ועוסס כדיניוס קסיס ומריס כעוס"ג על עבירות שעסס אכל אס לא ידע זס לא יהוס לשוב וחסר סכסור אלו סעוסס אלו יסוב ויסחרט וינקס מחס ססל ססכולל מחילס כמו שסמר חסרי סובי נחמתי וריסח דקרא יסרסתי וסוכר וגו' ע"כ ססיבתי וססזס"ג וסד' שידע ססוס סמור עליו כו' וסס' זס לסון

כמעשו וכו' ספסס ולא מוסס יהלס כסיטול מורס סיינו מחמס כסיטול מורס לא ידע כמס חסוס סעכר דל"כ למס לא מוסס עבירות כסיטול מורס קודס לכל עבירות כ"כ בספר ק"ה ע"ס וססני אס' כססוס יודע עבירות סעסס לא יחסרט עליכס אס לא ידע כודאי רעוס כעבירות סעכר כי אס יחסוב מס ככך אס כסיטוי מן העולס כוס כלל כרכס או אס כעלתי מן ססורס אין זס דבר רע כ"כ מי סחוסב כך לא יחסרט ולא יסוב כלל סלס אלא נדיק לחסוב אין סוס דבר

מוט איין עבירה בשונג ומתלאתו רחבה אונ זיין פאר ענטפערונג איז בייא אים גאנץ ברייט אזו וויא עש שטייט אין (תהלים) שגיאאות מי יבין דיא עבירות וואש מען מוט בשונג ווער קאן זייא פאר שטיין בלומר ווער קאן זיך פון זייא אפ הוימן והשלישי אונ דאש דריטע איז שידע בחיוב הגמול על מעשהו אז ער זאל ווישן אז מען וועט אים בצאקן עונש פאר זיינע שלעכטע מעשים וואש ער האט גטאן כי אם לא ידע זה ווארום אז ער וועט דאש נים ווישן אין צורך מביאו אל החרטה אז דאך נים פאר האנדן בייא אים קיין זאך אז זיא זאל אים בריינגען אז ער זאל ברארן דריבר הרטה האבן וכשיתברר אצלו כי הוא ענוש עליו אבר אז עש וועט ביי אים קראר זיין אז ער וועט אויף די עבירות גישטראפט ווערין יתחרט אח"כ ויבקש המחילה וועט ער דער נאך הרטה האבן אונ וועט בעמין נאט ער זאל אים מחל זיין דיא עבירות אזו וויא עש שטייט אין (ירמיה) כי אחרי שובי נחמתי דען נאך דעם אז אויך האב ויודר גקערט פון מינע זינד האב אויך הרטה נהאט דרויף וואש אויך האב זיי גטאן אונ אין (תהלים) שטייט סמר מפחדך בשרי מינע האר פון דעם פלייש האבן זיך בייא מיר אויף גשמעלט פון וועגן דיין פארקט וואש אויך פארקט מיר פר דיין משפט והרביעי אונ דאש פערטע איז שידע שהוא שמור עליו ער זאל ווישן אז זיינע זינד זיינן אקע גיהימ אויף אים ונכתב בספר עונותיו אונ זיינע עבירות זיינן פר שריבין אין אבנך לא יעבור עליו העלם ולא שכחה עש וועט אויף אים נים איבר גיין קיין פאר דוילונג בלומר עש וועט פון זייא גאר נים פר הוילן ווערן אונ נים פאר געסן ווערן ולא הנחה אונ מען וועט אים פון זיי נים נאך לאזן מען זאל עפים אים מותר זיין אזו ווי עש שטייט אין (דברים) הלא הוא כמוס עמדי חתום באוצרותי פאר וואר זיי זיינן בהאלמן מיט מיר אונ פאר תתקף אין מיין בהעלמניש אונ אין (איוב) שטייט ביד כל אדם יחתום מיט די הענט פון אימליכן מענטשין מוט ער תמנין כי אם יחשוב כי הוא מופקר ואיננו שמור עליו ווארום אז ער וועט טראכטן אז דש וואש ער מוט איז גאר הפקר מען שרייבט זיי גאר נים אויף אונ זייא זיינן גאר נים גיהימ אויף אים לא יתחרט ולא יבקש המחילה בו וועט ער קיין הרטה נים האבן אונ וועט נים בעטן פון נאט אז ער זאל אים זיי מחל זיין מפני איחור עונשו עליו וייל עש גווערט לאנג וואש מען שטראפט אים דריבר גישטי מינע ער דאך אז דער ווייל ווערן זיינע עבירות פאר געסן אקער מען שיינקט אים זיי דרום וועט ער נים טאן קיין תשובה אזו וויא עש שטייט אין (קהלת) אשר אין נעשה

שער התשובה

האדם בהם לעשות רע • והחמישי שידע באמת כי התשובה אופן רפואת מדותיו והדרך אל הארוכה מרוע מעשהו ונגות מפעלו ושבה יתקן מעותו וישוב אבדתו כי אם לא יתברר אצלו זה יתיאש מכפרת הבורא יתברך ומרחמיו ולא יבקש ממנו המחילה על מה שקדם לו מרוע מפעלו כמ"ש (יחזקאל ג) אמרתם לאמר כי פשעינו וחטאתינו עלינו ובם אנחנו נמקים ואיך נחיה • והיתה התשובה על זה מהבורא על ידי נביאו חי אני נאום ה' אלהים אם אחפוץ במות הרשע וגו' • והששי שיחשוב עם נפשו במה שקדם כבורא עליו מן הטובות ומה שקדם לו מהמרות תמורת ההודאה עליהן ושישקול עונשי העבירה עם ערבותה וערבות גמול הצדקה עם צערה בעוה"ז ובעולם הבא כמו

מרפא לנפש

המורס פל"ו מה"ג על מצות התשובה מפני שאי אפשר לשוב
 אדם שלא יתעורר ויפגע אם שסכל בדעת שיבחרו או מה
 וסוף בלתי נבחרת כלמת או להגזרת תאוה או כעס ולא
 יאמין האדם שלא יוכל לתקן זו המעוות לעולם סוף מתמיד
 על טעותו ואפסר סביב מוסף במריו אחר שלא נשאר לו
 תשובה אך עם אמונת התשובה יתקן וישוב לשוב שבענינים
 ויותר שלש ממה שהיה קודם שיחטא עכ"ל : וכו' צריך לחשוב
 בלבו הטובות שעשה לו הכורא ית' ממדוד ועד היום סוף
 וסוף לו להודות ענין הטובות וסוף לא עשה אלא עבר על
 מצותיו ויש לו לשקול עונש העבירה הארוך כנגד הנאה
 מהרה שיש לו מעבירה ושכר מאוס הנחית ממנו זכר
 מועט לשעה כמ"ש חו"ל סוף מתשבכ הפסד מאוס כנגד שכר
 אם תעשה ושכר עברה (הנחיה) כנגד הפסד בעוה"ז :
 גמול הצדקה • ר"ל גמול המאוס מל' ונדקס תהיה לנו כי

פתגם מעשה הרעה מהרה ויחיל עש ווערמ נים גמאן קיין עונש ניה פר דיא שלעכמע מעשים על
 כן מלא לב בני האדם בהם לעשות רע דרויבר דר פילט דאש הארין פון מענטשן צווא טאן שלעכמין
 והחמישי און דאש פינפטע איז שידע באמת ער זאל באמת ווישן כי התשובה אופן רפואת מדותיו און
 די תשובה איז די רפואה צו זיין ווייטאג והדרך אל הארובה מרוע מעשהו און די תשובה איז
 דר דרה ווי ער קאן גהיילט ווערן פון זיינע ביזנע מעשים וגנות מפעלו און פון זיינע שענדליכע
 ווערק ושבה יתקן מעותו און דורף איר קאן ער פארירקמן זיין טעות פרוקר ער קאן פארירקמן די
 עבירות וואש ער האט גמאן ביז אהער וישיב אבדתו און דורף דר תשובה וועט ער אום קערין
 וואש ער האט פר קארן כי אם לא יחבר זה אצלו ווארונם אז דאש וועט ביי אים נים זיין גאנץ
 קלאר יתיאש מכפרת הבורא ית' ומרחמיו וועט ער זיך מייאש זיין און וועט נים האפן אז גאט ב"ה
 וועט אים פאר געבן זייני זינג דורף דער תשובה און וועט זיך איבער אים דער פארירקמן וילא
 יבקש ממנו המחילה און דרום וועט ער פון אים גיט בעמן און ער זאל אים מוחל זיין על מה שקדם
 לו מרוע מפעלו אויף די שלעכמי מעשים וואש ער האט פריער גיטאן בלובר ווייר ביי אים איז
 דאש נים גיוויש אז גאט ב"ה וועט אים מוחל זיין זיינע עבירות דורף דר תשובה וועט ער זיך
 גאר מייאש זיין פון צו בעמן אים אויף דעם און וועט נים וועלן טאן קיין תשובה אז ווי עש
 שמיים אין (יחזקאל) אמרתם לאמר כי פשעינו וחטאתינו עלינו איר האט גואגט ווייר אונזרע מיסמיים
 און אונזרי זינד איז אויף אונז ובם אנחנו נמקים און דורף די זעלביגי טוען מיר פר גיין ויד נחיה
 און ויזא אז קאנן מיר לעבן והיתה התשובה על זה מהבורא על ידי נביאו און דרויף האט דר בשעפר
 זיזא גיענפרט דורף זיין גביא יחזקאל חי אני נאם ה' אלהים אזו גיוויש אז איה לעב אזו זאגט דער
 דער גאט אם אחפוץ במות הרשע אויב איה טוא וועלן אז דער רשע זאל שטארבין איבר זיינע
 עבירות נאר ער זאל תשובה טאן וועט ער בלייבן לעבן והששי און דאש זעקסמי איז שיחשוב
 עם נפשו ער זאל זיך ברעכנען מיט זיין לייב פרוקר מיט זיך זעלבעט במה שקדם לבוראו עליו כן
 הטובות וואשערי טובות דר בשעפר האט אים שוין פריער גמאן ומה שקדם לו מהמרותו און זאל
 זיך ויידר ברעכנן וואש ער האט קעגן גאט ביז אהער ויידר גשפענגט תמורת ההודאה עליהן אויף
 דעם ארט וואו ער וואלט אים בדארפט לויבן פר די טובות האט ער אים נאך ויידר גשפענגט
 ושישקול עונש העבירה עם ערבותה און ער זאל וועגן דעם עונש וואש ער וועט האפן פאר דער

עבירה

שער התשובה

רס

לשנות מלבושיו ותכשיטיו להראות סימני החרטה בדבריו ובמאכליו ובכל תנועותיו כמו שנאמר (ירמיה ד) על זאת חגרו שקים וגומר ואמר (יונה ג) ויתכמו שקים האדם והבהמה והרביעי הבכיר והצעקה והאבל מתחרט על מה שקדם לו מן החטא כמו שנאמר (תהלים קיט) פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך ואמר (יואל ג) בין האולם ולמזבח יבכו הכהנים משרתי ה' והחמישי שיוכיח נפשו ויכלימנה במצפוניו על מה שהיה מקצורו בחובת הבורא יתעלה עליו כמו שנאמר (ס) וקרעו לבבכם ואל בגדיכם ותנאי העויבה גם כן אחד מהם עזיבת כל מה שהזהיר הבורא ממנו כמו שנאמר (עמוס ה) שנאו רע ואהבו טוב ואמר (ישעיה נו) ושומר ידו מעשות כל רע ואמר (ס) יעזוב רשע דרכו וגו' והשני עזיבת המותר המביא לידי איסור בדברים המסופקים אם

לנפש מרפא

מדרכיכם הרעים ואני אשמע מן השמים ואסלה לחטאתי כי הכתיב הש"י לשלח: והשלישי לשנות מלבושיו כו' ובמאכליו כו' כמו שמצינו בחזקת שהיה לומר לאכול כד' שעות ביום ואכל בששית ונקבל תשובתו עיני כר"ה מזה בלורך וכספר היראה לרבינו יוסף כתב שהגדר הגדול המעולה והמופלא מניעת המאכלות כי מי שאינו יכול לסבול עניים קשים ותעניות ימסוך מתאוותיו ואל ימלא כל תאוותיו במאכל ובמשקה אף שיכולת בידו ימסך ענמו מהס כמקור תאוותיו לתשובה ודרך זה ימנענו מתקף ויזכרנו

אזן דאש דריתע איו לשנות מלבושיו ותכשיטיו ער זאר משנה זיין זיינע מלבושים אונ זיינע תכשיטים להראות סימני החרטה ער זאל ווייזן די סימנים פון תרטה בדבריו ובמאכליו ובכל תנועותיו מיט זיינע רייד אונ מיט זיין עסן אונ מיט אלע תנועות און וויא עש שמיים אין (ירמיה) על זאת חגרו שקים אויף דעם וואש איר האט גיזינדיגט גירט אייך אן מיט זעק אונ (יונה) האט גיזיאנגט ויתכמו שקים האדם והבהמה אונ זיי זאלין זיך בדיעקט מיט זעק די מענטשין אונ דיא פיד והרביעי אונ דאש פערטע איו הבכיר והצעקה והאבל דאש ווייזן אונ שרייען אונ דאש מרויערן פלוקר און ער וויינגט אונ שרייאט אונ מרויערט דרויף וואש ער האט גימאן די עבירות מתחרט על מה שקדם לו מן החטא איו אסימן און ער האט תרטה אויף די עבירות וואש ער האט פריער גימאן און ווי עש שמיים אין (תהלים) פלגי מים ירדו עיני פייכן וואש גיזינן מיר פון פיינע אויגן על לא שמרו תורתך וייל זיי האבן ניט גיהיט דיין תורה אונ (יואל) האט גיזיאנגט בין האולם ולמזבח יבכו הכהנים צווישן אוקם אונ צווישן מזבח זאקן ווייזן די פהנים וואש זיי זיינן גאטש דיגרש והחמישי אונ דאש פינפטע איו שיוכיח נפשו און ער זאל שטרופן זיין לייב ויכלימנה במצפוניו אונ זאל די פר שעמן אין זיינע גיזיאנגן על מה שהיה מקצורו בחובת הבורא יתעלה עליו אויף דעם וואש ער האט גיקרצט פון צו ביצאלן די חובות וואש דר בשעפר ותערה האט אויף אים און וויא עש שמיים אין (יואל) וקרעו לבבכם ואל בגדיכם ואל בשעפר אייערע הערצער אונ ניט אייערע קליידר ותנאי העויבה גם כן חמשה אונ די הנאים פון דיא פאר לאזונג דיא זינד זיינן אויף פינף אחד מהם אייניש פון די פינף איו עזיבת כל מה שהזהיר הבורא ממנו ער זאל פאר לאזין אלץ וואש דער בשעפר האט עש פר באמן און וויא עש שמיים אין (עמוס) שנאו רע ואהבו טוב האט פינגט צו מאן דאש בייז אונ האט קיב צוא מאן גוטש אונ אין (ישעיה) שמיים ושומר ידו מעשות כל רע אונ דר וואש היט זיין האנט פון בייז צו מאן וכי אונ נאך שמיים דארט יעזוב רשע זרכו דר רשע זאר פאר לאזן זיין שלעכטן נועג והשני אונ דאש אנדרע איו עזיבת המותר המביא לידי איסור ער זאל פר לאזן אפירי און אזאך וואש מותר איו נאר עש קאן אים בריינגן צוא איין איסור בדברים המסופקים אם מותרים הם או אסורים דהיינו אועלבע זאקן וואש מען איו אין זיי מסופק אויב

זיין

שער התשובה

מותרים הם או אסורים כמו שנאמר על קצת ההסידים שהיו פורשים משבעים שערים משערי המותר מיראתם שער אחד משערי האסור וכמו הסייגים שצוו עליהם רבותינו ז"ל ואמרו ועשו סייג לתורה והשלישי שתהיה עזיבתו העבירות אחר יכולתו עליהם והודמנותם לו לא ימנע מעשותם כי אם מיראת עונש הבורא כמו שנאמר (תהלים קיט) סמר מפחדך בשרי ומסשפטיך יראתי והרביעי שתהיה עזיבתו העבירות מבשתו מן הבורא לא מיראת בני אדם ולא לתקותו אותם ולא לבשתו מהם ולא יהיה כמו שנאמר בהם (ישעיה נט) ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה ואמר (מלכים ז יב) ויעש יהואש הישר בעיני ה' כל ימיו אשר הורוהו יהודע הכהן והחמישי שיעווב

מרפא לנפש

דהיינו שחזק מותר מן הדיון כמו ס"ס או ספיקא דרבנן : ולא לחקותו אוחם : שכול מקום ענין טובות וכאשר יהיה בעל עבירות לא יטיבו עמו : ותהי יראתם אותי מצות אנשים : לא בלב שלם כי אם במצות אנשים כמלמדים אותם במלוא נכונות מלפניו וכדי לפתוח בפנים : רש"י : (אנשים מלומדה : כמו שמצוה מאתו כי כמו שצוה מלכותו מלפניו רק לפנים ולבו כל עמו כפי"ס כפי"ס דקרא יען נגש

השלישי בו אחר יכולתו עליהם בו : וכמ"ס הז"ל (ומה דף טו) כי כיון דמי בע"פ כגון שבה דבר עבירה ליהו סכסל בה כנר פסע רחשונה ושנייה וכו' ממה מתור ר' יונה כלוקח חסה ונלוהו מקום חף ע"פ מילדו מתגבר עליו וסרי הכל מומן לפניו כמלאו כן עסק והוא נמנע ס"ז כ"ה גמור :

זיית ויין כותר אדער אסור זאר ער עש אויף פאר לאןן כמו שנאמר על קצת מן החסידים אזו וזיית עש אזו גזאגט גזרארן אויף אמייל פון די חסידים שהיו פורשים משבעים שערים משערי המותר אז זיית האבן זיף אף גשייט פון זיבציג זאכין וואש זיית וינגען מותר מיראתם שער אחד משערי האסור ווייל זיית האבן זיף גפארקטן טאמך וועלן זיית דורף דעם עובר זיין אויף איין זאף פון דיא זאכין וואש זינגען אסור וכמו הסייגים שצוו עליהם רבותינו ז"ל אזו זיית דיא זאכין וואש אנזרע חכמים האבן אויף זיית גיבאמין ואמרו ועשו סג לתורה און האבן גזאגט און איר זאקט סאכין איין צאם צוא דער תורה פלוצר אזו וזיית דורף אצאם ווערט אף גיהים דער גארטן אדער דיא תבואה אזו זאלט איר אויף זיף אקרין אנעלכע זאכין וואש זינגען מותר מן התורה והשלישי און דאש דרייטע איז שתהיה עזיבתו העבירות אז זיין פאר לאזין דיא עבירות זאל זיין אחר יכולתו עליהם נאך דעם אז ער האט נאך יבוכת זיית צוא טאן והודמנותם לו און זינגען פאר אים אן גיברייט פלוצר אז ער האט נאך און דיא הענט דיא עבירות וידר צוא טאן און דיא עבירות זינגען דיא פאר אים לא ימנע מעשותם כי אם מיראת עונש הבורא זאל ער זיין נים פר מידן פון צוא טאן נאר מחמת ער פארקט זיף פאר דעם עונש פון דעם בשעפר אזו ווי עש שטייט אין (תהלים) סמר מפחדך בשרי עש צימקט פאר דיין פארקט מיין פרייש ומשפטיך יראתי און פאר דיין משפט טוא איף מיד פארקטין והרביעי און דאש פערטע איז שתהיה עזיבתו העבירות אז זיין פאר לאזין דיא עבירות זאל זיין מבשתו מן הבורא ווייל ער שעקט זיף פר דעם בשעפר לא מיראת בני אדם נים ווייל ער פארקט זיף פר דיא מענטשין ולא לחקותו אותם און נים ווייל ער האפט פון זיין זיית זאלן אים טאן טובות און אז ער נועט זיין אבעל עבירה וועלן זיין מיט אים דיא טובות נים טאן ולא לבשתו מהם און נים ווייל ער שעקט זיף פאר זיית ולא יהיה כמ"ש בהם און ער זאל נים זיין אזו וזיית דיא וואש פון זיית אזו גזאגט גזרארן אין (ישעיה) ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה און דאש וואש זיית פארקטין זיף פאר מיר אזו נים מימן גאנצן הארצן נאר עש טוט זיין אזו וזיית לייט האבין זיית גילערינט ווייזט אייף גלייך וזיית איר נים פאר אים אנטער טעניג פדי איר זאלט אים אויבר ריידן מימן מויל והחמישי און דאש פינפטע איז שיעווב עשות הרע אז ער זאל פאר לאזין דאש ביי צוא טאן עזיבת האוש כמנו אזו זיין פאר לאזונג אז ער זאל זיף נאר דער פון מייאש זיין שלא יתן אל לבו

לשנות

שער התשובה

רסא

עשות הרע עזיבת היאוש ממנו שלא יתן אל לבי לשנות אליו ויאמר בלבו ובלשונו כמו שאמר החסיד (איוז לד) אם עול פעלתי לא אוסיף אבל תנאי בקשת המחילה כמו כן חמשה אחד מהם התודתו בעונותיו ושירבו בעיניו ובלבו כמו שנאמר (ישעיה נט) כי רבו פשעינו נגדך יהשני שיוכור אותם תמיד וישוימם לנגדו ונכח פניו כמו שנא' (תהלים נא) כי פשעי אני אדע וחמאתי נגדי תמיד והשלישי שיתענה ביום ויתפלל בלילה עת שלבו פנוי ואין לו מרדה בעסקי העולם כמו שנאמר (איכה ג) קומי רני בלילה ואני עתיד לבאר מעלת תפלת הלילה בע"ה והרביעי שיתחנן אל האלהים ויעטוף אליו תמיד לכפר עונותיו ולמחול לו ולקבל תשובתו כמ"ש (תהלים לב) חמאתי אודיעך ועוני לא נסיתי וגו' ואמר (סס) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא והחמישי שימרה וישתדל להזהיר בני אדם

ברפא לנפש

העם כזה בפיו ונשפתו כדגוני וסבי ידאס וגו' לכן כגני יוסף להפליא וגו' : והשלישי מתנאי בקשת המחילה שיתענה ביום והתנאי הזה הוא בדרך כלל שיתענה בכל יום ויום עד כל לבכס ביום וכו' ומספר יכר האריות כל המתכבדים בפרטי ההשוכה וסדר תעניתם על כל חטא ומטא כהקום והבאים אחריו ובר"מ שער התשובה האריך מאוד בענינים כאלו וכמו בס"ו שאם תעניתו כזה חוטא בשום חטא ועון אזי חן תעניתו נחשב לפניו ית' ולא חוננו

לשנות אליו ער זאל ניט גידיינקן אין זיין הארץ אז ער זאל עש נאך אקאל מאן נאר ויאמר בלבו ובלשונו ער זאל זאגן אין הארץ אונ מיט זיין צונג בלוקר ער זאל עש זאגן אונ זאל עש מיינען מיט זיין הארץ אויך כמו שאמר החסיד אזו ווי דר חסיד אויב האט גזאגט אם עול פעלתי לא אוסיף אויב איך האב אנדרש אום רעכט גיווערקט וועל איך עש שוין מער ניט מאן אבל תנאי בקשת המחילה כמו כן חמשה אבר די הנאים וואש גיהערן דר צוא וואש ער זאל בעטין מען זאל אים מוחל זיין זיינע זינד זייגן אויך פינף אחר מהם אייניש פון דיא פינף איז התודתו בעונותיו ער זאל בקענן זייגי זינד ושירבו בעיניו ובלבו אונ זייא זאלן זיין פיל בייא אים אין דיא אויגן אונ אין זיין הארצן בלוקר ער זאל זיך מראכטן איך האב זייער פיר עבירות גטאן אזו נויא עש שמיים אין (ישעיה) כי רבו פשעינו נגד דען אונזרי עבירות זייגן פיר וואש מיר האבן קעגן דיר גטאן והשני אונ דאש אנדרי איז שיוכור אותם תמיד ער זאל זייא תמיד גדיינקן וישוימם לנגדו ונכח פניו אונ ער זאל זיי מאן קעגן זיך אונ פר זיין פנים שטעלן אזו נויא עש שמיים אין (תהלים) כי פשעי אני אדע דען מייני זינד ווייש איך וחמאתי נגדי תמיד אונ מיינע זינד זיינען אלי צייט אנמקעגן מיר והשלישי אונ דאש דריטע איז שיתענה ביום ער זאל פאסטין ביי מאג ויתפלל בלילה אונ זאל תפלה מאן ביי נאכט ווארום בייא נאכט איז עת שלבו פנוי אזו אציים אז דאש הארץ אונ דיא מחשבה איז כיידיג ואין לו מרדה בעסקי העולם אונ איז ניט מרוד אין די וועלטליכי זאכין אזו נויא עש שמיים אין (איכה) קומי רוני בלילה שמייא אויך אונ טוא תפלה ביי נאכט זאגט דר מתבר ואני עתיד לבאר מעלת תפלת הלילה בעיה אונ איך וועל ווייטר בשוידן מיט נאמש הילף וואש פר איין מעלה עש האט דיא תפלה פון בייא נאכט והרביעי אונ דאש פערטי איז שיתחנן אל האלהים ער זאל בעטין צו גאט ויעטוף אליו תמיד אונ זאל זיך אלע צייט פאר אים נידריג האקטן אונ זאל פון אים פיל בעטן לכפר עונותיו ולמחול לו אז ער זאל אים פאר געבן זיינע זינד אונ זאל זייא אים מוחל זיין ולקבל תשובתו אונ זאל זיין תשובה אן נעמן אזו ווי עש שמיים אין (תהלים) חמאתי אודיעך מייני זינד וועל איך דיר לאזן ווישן ועוני לא נסיתי אונ מייני עבירות האב איך ניט בדעקט אונ ווייטר שמיים דארטן על זאת יתפלל כל חסיד אליך אויך דעם דאזיגן זאל בעטן אימליכר חסיד צוא דיר לעת מצוא צו דער צייט אז ער גפינט בייא דיר רחמנות דוא זאלשט זיין תפלה מקבל זיין והחמישי אונ

דאש

שער התשובה

מכמות עבירותיו וליראם מעונשם ולהזכירם בתשובה מהם כמ"ש (יונה ג) מי יודע ישוב ונחם האלהים ונאמר (תהלים נא) אלמדה פושעים דרכיך ותנאי הקבלה שלא ישנה לעשות מה שהזהיר ממנו הבורא חמשה כמו כן אחרי מהם שישקול ערבות מהרה וכלה מעורבת בערבות מתאחרת קיימת מתמדת וזה מבלי קדוות וערוב ושישקול צער מהר כלה אין לו קיימא בצער מתאחר מתמיד אין לו הפסק כמ"ש על הערבות (ישעיה סו) וראיתם ויש לבכם ואמר על הצער (סס) ויצאו וראו בפגרי האנשים וגו' ואמר (מלאכי ג)

מרפא לנפש

וסירת הים נשמתה ולשזוע תוכחה מוסר מהסכס הסודש ע"ש באורך : שישקול ערבות מהרה וכלה . אם ישם הענייה יסיה לו פרכות לפי שעה וכלה תיבך וגם מעורבת עם כמס פגעו העי"ז שאין לאדם מנוחה כס : בערבות מתאחרת כו' ישקול מה שהסכיד עי"ז ערבות וזענוג עו"כ סה"ל דבר קיים ומתאחרת ומתמיד לעולם וגם שהתענוג הסה"ל הוא זך מכלי זכר וערבות של יגון כמ"ש לעיל . ל' ר"ת כס' סה"ל : ושישקול צער מהר כלה . ר"ל אם יכבוש יצרו ויכי לו זכר על שעה מועפת : בצער מתאחר . וימלט עי"ז מזכר של גיהנם שאינו כלה ואין לו הפסק לעולם וסמי יתן זס אל לבו וכו' לא יזכר עוד למשעו הרעים : ויצאו וראו בפגרי האנשים . המושעים בי כי חולעתם לא חמות ואשם לא חכבה

כסו וזומו ושמחו . ואני עתיד לבאר תועלת תפלה כסוף פ"ו משער אהבת ה' ע"ש : ויעטוף אליו המיד . מלשון תפלה לעני כי יעטוף כלומר הכרות תפלה : לעת מצוא . לבו פנוי לתשוב ולכבין בעונותיו ובקילתו בעבודת ה' ובכין יתפלל לאלהיו להזכיר ב"ה מקמות עבירותיו וכפרת מי שיש כידו עון חילול השם שחטף ואתרים למדו ממנו ולא תקנהו שיזכר אתרים עמו כ"כ כר"ה וע' כשער אהבת ה' פ"ו מגודל זכות המזכה את הכתובים דברים נמרזים ובש"ס כעב כשם ספר ההרדים דברים פתעים המסוגלים לכפרת עונות וסם שמירת שבת כהלכות כמעשה ובדיבור ובמחשבה כמו שמזכר כר"ה ובכתיב כס"ז בקיבור והמעביר על מדותיו מעבירין ממנו כל פשעיו ומכ"ס עונות והטאים והעונם אמן יסא שמים רכא ככל כמו ר"ל ככל כוונתו

דאש פינבטי אין שיטרה וישתדל להזהיר בני אדם מכמות עבירותיו ער זאל זיך מפרית זיין אונ זיך פלייכן מזהיר צו זיין לויט זיי זאקן ניט מאן אזעלכי עבירות נויא ער האט גמאן וליאם מעונשם אונ זאל זיין מאקין פארקמן פר דעם עונש וואש קומט פאר דיא עבירות ולהזכירם בתשובה מהם אונ זאל זיין דר מאנען זיין זאקין תשובה מאן אויף דיא עבירות אזו נויא עש שמיים אין (יונה) מי יודע ישוב דר וואש וויישט פון ניינע עבירות זאל תשובה מאן ונחם האלהים וועט זיך נאט בדיינגן אונ וועט ניט שיקן אויף זיין קיין בייו אונ אין (תהלים) שמיים אלמדה פושעים דרכיך איך וועל לערנען דיא זינגיגע דיין וועג נויא אזו זיין זאקין תשובה מאן ותנאי הקבלה שלא ישנה לעשות מה שהזהיר ממנו הבורא אונ דיא תנאים וואש ער מוז אויף זיך נעקן ער זאל שוין נאך אקאל ניט מאן דאש וואש דער בשעפר האט פאר באמין חמשה כמו כן זיין זיין אויך פינף אחר מהם איין תנאי פון דיא פינף זאקין איז שישקול ערבות מהרה וכלה ער זאל אייבר וועגין דאש זיסקייט פון די עבירות וואש ער וועט פון זיין הנאה האבין אונ דער קעגין גייט עש אבער בארד אונעק אונ עש ווערט פאר קענד מעורבת אונ עש איז צוא מישט מיט פמה זאקין פון דער וועקט וואש ער האט פון זיין קיין מנוחה ניט בערבות מתאחרת קיימת מתמדת קעגין דעם זיסקייט פון דיא מצות וואש ער האט תיבך דער פון קיין הנאה ניט נאר עש גדוערט לאנג ביי ער קריגט דעם שכר דער קעגין האט עש אקיום אויף אייביג אונ עש בלייבט בייא אים אלי ציים וזה אונ עש איז קיין אונ לויטר מבלי קדוות וערוב אן שווארצקייט אונ אן פאר מישונג ושישקול צער מהר כלה . אונ זאל ווירער איבער וועגין דעם צער אונ די מייא וואש ער האט תיבך דרך די מצות וואש ער טוט אדר דרך דעם וואש ער שפארט אייבר דעם יצר הרע ער זאל ניט מאן קיין עבירות דער קעגין גייט עש בארד אונעק אין לו קיימא אונ עש האט קיין קיום ניט פרוקר עש גוערט ניט לאנג בצער מתאחר פאר דעם צער וואש וועט קומען שפעטער אויף עולם הבא אז ער וועט זיין אדר אז ער וועט מאן עבירות מתמיד וואש דער צער גדוערט אלע ציים אין לו הפסק וואש דער צער הערט קיין קאל ניט אויף אזא נויא עש שמיים אויף דעם זיסקייט פון עולם הבא וראיתם ויש לבכם אונ איר וועט זעהן וועט זיך פרייען אייער

שער התשובה

רסב

בי הנה היום בא בוער כתנור והיו כל זדים וכל עושי רשעה וגו' ואמר (ס) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה וגו' . וכאשר יתן החוטא אל לבו הדבר הזה ראוי לו לקבל עליו שלא ישנה אל חטאו . והשני שיתן אל לבו בא יום המיתה ובוראו קצוף עליו על מה שקדם לו מן הקצור בחובותיו כמ"ש (ס) ומי מכלכל את יום בואו וכאשר ישיב זה אל לבו חייב לירא מעונשו ולהסכים עם נפשו שלא ישנה אל מה שיקציף אדוניו עליו והג' שיתן אל לבו הימים אשר נטה בהם מאחרי אלהיו ולא השגיח לעבודתו עם התמדת טובותיו עליו בהם כמ"ש (ירמיה ז) כי מעולם שברתי עולך נתקתי מוסרותיך ותאמרי לא אעבור ופירושו לא אעבור לא אקבל עבודתך ולא אבא כבריתך כאילו אמר

מרפא לנפש

והיו דראון לכל בשר : וכל עושי רשעה : קט ולטט שמש זדקה ומרפא ככנפיה : כי מעולם שברתי עולך : אותם היום כחא סי' רש"י הוא החמק רשעים נוזנים בה סכולאחך ממרים ואעפ"כ ותאמר לא אעבור כבריתך : וזדוקים מתפלאים בה וזכו שנאמר וזרחה לכם יראי שמי חבול ישיב : סמטכון וסיב לבעליו כחא סמט כדון סורה

אייער הארץ ואמר על הצער אונ ער האט גזאגט פון דעם צער אונ עונש וואש די רשעים וועלן ליידין פאר די עבירות ויצאו וראו בפגרי האנשים אונ זיי וועלן ארויש גיין אונ וועלן זעהן און די מוטע לייבר פון די מענטשן וואש האבן קעגין סיר גיין גדינגט וכו' אונ אין (מלאכי) שטייט כי הנה היום בא דען עש וועט קוקן דר טאג בוער כתנור וואש די זון וועט פֿרענען אזו וויא איין אויבין והיו כל זדים וכל עושי רשעה וגו' אונ אלע די מוט וויליגע אונ די וואש טוען בייז וועלן אזו פאר פֿרענט ווערין וויא שטרויא ואכור אונ ווייטער שטייט וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה וגו' אונ פאר די וואש פֿארקמן זיך פר מיין נאמען וועט די זון שיינען מיט גרעכטיקייט אונ זיא וועט זייא הייקין מיט אירע פליגיל וכאשר יתן החוטא אל לבו הדבר הזה אונ אז דר זינגיר וועט זיך דאש דאזיג צום הארצין נעמן ראוי לו לקבל עליו שלא ישנה אל חטאו נהער ער דאך גוויש אויף זיך צו נעמען אז ער זאל שוין נאך אכאר דיא עבירות ניט טאן אונ זאל שוין גאר ניט זינגירין והשני אונ דאש אנדרי אזו שיתן אל לבו בא יום המיתה אז ער זאל זיך נעמען צום הארצין אז עש וועט קוקן דר טאג פון דעם מוים ובוראו קצוף עליו אונ זיין פֿשעפר וועט אויף אים צארנן על מה שקדם לו מן הקצור בחובותיו אויף דעם וואש ער האט פֿריער ניט גנוג גדינט וויא ער איז אים שולדיג גווען צו דיגן אזו וויא עש שטייט אין (מלאכי) ומי מכלכל את יום בואו אונ ווער וועט קאנען דער זיידן דעם טאג אז ער וועט קוקן וכאשר ישיב זה אל לבו אונ אז ער וועט דאש אום קערין צו זיין הארץ פֿלומר אז ער וועט דאש גדינגן חייב לירא מעונשו וועט ער פֿדארפן מורא האבן פאר זיין עונש ולהסכים עם נפשו אונ וועט מוזין מספיים זיין מיט זיין לייב פֿלוסר ער וועט זיך מוזין פיר נעמן שלא ישנה אל מה שיקציף אדוניו עליו ער זאל שוין נאך אכאר ניט טאן אזעכע זאכין וואש זיין האר זאל אויף אים דרייבר צארנן והשלישי אונ דאש דריימע אזו שיתן אל לבו אז ער זאל נעבן צו זיין הארצין פֿלוסר ער זאל גדינגן חייב לירא מעונשו וועט ער האט ניט גנוג גדינט וויא עש וועט קוקן דר טאג פון דעם מוים ובוראו קצוף עליו אונ זיין פֿשעפר וועט אויף אים צארנן על מה שקדם לו מן הקצור בחובותיו אויף דעם וואש ער האט פֿריער ניט גנוג גדינט וויא ער איז אים שולדיג גווען צו דיגן אזו וויא עש שטייט אין (ירמיה) כי מעולם שברתי עולך דען פון אייביג האב אויף דיין זיאך צו פֿראכין נתקתי מוסרותיך אונ אויך האב צוא ריסין דיין רימן בונד ותאמרי לא אעבור אונ דוא האשט גזאגט אויך ווער ניט און נעמן דיין דינגסט ופירושו לא אעבור אונ דר מייטש אזו פון לא אעבור לא אקבל עבודתך ולא אבא כבריתך אויך וויל ניט מקבל זיין דיין דינגט אונ אויך וויל ניט איבער פֿארין אין דיין פֿרית פֿדומר אויך וויל מיט דיר ניט פֿורת פֿרית זיין כאילו אמר גלייך וויא עש וואלט גשטאנן אין פֿסוק לא אעבור

בבריתך

שער התשובה

לא אעבור בבריתך מענין (דברים כט) לעברך במרית ה' אלהיך והרביעי ששיב הגולות
 וימנע מן העבירות וירף מהוקת כל הברואים כמ"ש (יחזקאל ג) חבול ישיב רשע גולה
 ישלם ואמר (איוב יא) אם און בידך הרחיקה וגו' כי אז תשא פניך ממום והחמישי שיתן
 אל לבו גדולת הכורא ותעלה אשר המרה דברו ויצא מקשר עבודתו ומסורת תורתו
 ויוכיח את נפשו ויכרימנה על זה כמו שנאמר (דברים לב) הלה' תגמלו זאת ואמר
 (ירמיהו ה) האותי לא תיראו נאום ה' ובוה ישלמו גרדי התשובה אשר הקדמנו :
 פרק ו **אבל** אופן ההערה יהיה לאחד מארבעה דברים האחד מחזוק הכרת האדם את
 אלהיו ובהינתו בהתמדת טובתו עליו ומה שהוא חייב עליה מעבודתו
 ושמור מצותיו והזהר ממה שהזהיר והוא כעבד הבורח מאדונוי כשהוא חושב במוב

מרפא לנפש

ובכ"ח משחתי קרא : רשע גולה ישלם : בחוקת המים : שמי מול גבול לים חק עולם ולא יעברכנו וגו' ולעם סוף
 סוף לבנתי עבד עול היו ימים לא ימות : עכ"ל : ואמר : סוף לב סוף ומורה סוף וילכו :
 האותי לא תיראו נאום ה' : אם מפני לא תמלו : אבד : ושומר מצותיו : ולשמור מצותיו ולכזר ממש סכסוכי :

בבריתך איך ווער ניש איבך פארין אין דיין ברית מענין לעברך בברית " אלהיך ג'יך וויא עש
 שטייט אין (דברים) ער זאל דיק מאכין איבך פארין אין דעם ברית פון דיין גאט והרביעי און
 דאש פערטע איז שייב הגולות ער זאל אום קערין דאש וואש ער האט גגולת וימנע מן העבירות
 און זאל נדך פאר מיידן פון די עבירות וירף מהוקת כל הברואים און זאל זיך אפ לאזן בלוקר ער
 זאל זיך היטן פון שארן צו טאן אלערלייא בשעפענעש אזו וויא עש שטייט אין (יחזקאל) חבול
 ישיב רשע גולה ישלם דעם משפון זאל דער רשע אום קערין דיא גזילה זאל ער בצאלין און אין
 (איוב) שטייט אם און בידך הרחיקה אויב דו האשט אום רעכטיקייט אין דיין האנט דער ווייטער
 דאש וערביגי פון דיר כי אז תשא פניך ממום דען דענקאלט וועשט מענין אויף הייבן דיין פנים
 און דיין ווייאטאג וועט גהייקט ווערין און וועשט זיין גאר אן אמום והחמישי און דאש פינפט
 איז שיתן אל לבו גדולת הכורא יתעלה אז ער זאל גדיינקן אין זיין הארץ דאש גרויסקייט פון דעם
 בשעפער גלויבט איז ער אשר המרה את דברו און וואש ער האט זיינע רייד ווידר גשעפעניגט ויצא מקשר
 עבודתו און ער איז ארויש גנאנגן פון דעם פאר בינדניש פון זיין דינשט ומסורת תורתו און פון דיא
 איבך ענפרונג פון זיין תורה ויוכיח את נפשו און זאל שטרופן זיין לייב ויכלימנה און זאל זיא פאר
 שעמין : אויף דעם וואש ער האט קעגן אזו אגרוישין גאט ווידער גישעפעניגט אזו וויא עש
 שטייט אין (דברים) הלה' תגמלו זאת גיהערט איר דען דאש בצאלין צו גאט אין (ירמיהו) שטייט
 האותי לא תיראו נאום ה' גאט זאגט זאלט איר זיך דען פאר מיר ניש פארקטין ובוה און מיט דעם
 דאזיגן בלוקר און דער וואש וועט אין דעם אלים גידיינקן ישלמו גרדי התשובה אשר הקדמנו וועלן
 בייא אים גאנץ זיין אלע שרשים פון תשובה וואש מיר האבן אויבן גיזאגט :

אבל אופן ההערה אבך דר אופן ווי מען זאל זיך דר וועקן צו דר תשובה יהיה לאחד מארבעה דברים
 דאש קאן זיין דורך איינש פון דיא פיר זאכען האחר דאש איינע איז מחזוק הכרת האדם את
 אלהיו כחמת דעם שטארקייט דער קענינג וואש דר מענטש דער קאנט וואש גאט איז ובהינתו
 בהתמדת טובתו עליו און פאר שטייט אין דיא טובות וואש גאט מוט מיט אים אלע צייט ומה
 שהוא חייב עליה מעבודתו און אויך פאר שטייט ער וואש ער איז דער פאר הייב אים צו דיין
 ושמור מצותיו און צוא היטן זיינע מצות והזהר ממה שהזהיר און זאל זיך היטן פון צו טאן דאש
 וואש גאט האט פאר פאטן מען זאל עש ניש טאן והוא כעבד הבורח מאדונוי און אז ער מוט אזו
 איז ער גלייך אזו וויא אקנעכט וואש אנטרויפט פון זיין הארין בשהוא חושב כמוב אשר גמלו אז
 דער קנעכט גידיינקט אבך אין דעם גומש וואש דר האר האט אים גיטאן וישוב אליו לרצונו און

אשר נמלו ישוב אליו לרצונו לבקש ממנו מחילה על מה שקדם לו מהמרותו וברחו מעבודתו והוא העבד המפיק דרך הטובה ומבין נתיב ההצלה ובכמהוה נאמר (סד) אם תשוב ישראל נאום ה' אלי תשוב ר"ל אם תשוב לרצונך קודם בא העונש עליך אקבל תשובתך ואבחר בך לעבודתי ואם תסיר שקוציך מפני ולא תברח מעבודתו ונשבעת בשמי באמת ולבך לשוב אלי באמונה יתברכו בך גוים ובך יתהללו והתשובה על כל התנאים הוא מה שאמר והתברכו בו גוים ובו יתהללו ואמר (מלאכי ג) שובו אלי ואשובה אליכם והשני בעת שתבואוהו תוכחת הבורא יתברך והכלמתו על רוע מעשיו ומפעליו בין ע"י נביא דורו אם יהיה בזמן הנבואה או מתורת ה' הנאמנה או מפי מורה לעבודת האלהים אשר הוא מענת הבורא בארץ על בראיו ואין דור מן

מרפא לנפש

המפיק המזוה כמו יפיק רזון מה' ואם הסיר לי וכמ"ס במשלי ה' ע"ס וכן כל ס' משנה תורה שמכריו שקוציך מפני וגו' ולא תנוה' ולא תכרה' הוא פי' משם רכינו ע"ס על המורה ועל הפעולה ועל הוראה ע"כ של לא תנוה וכו' גרס שצ"ל ולא תנוה פי' ולא תכרה חן לחדם סוס עענה ותיוון רק שיש להכירא יתברך טענה מחורט ס' הנלמנה המכרות ואומרת לכו בניס שמשו על בראיו שיש הרבה כלוחים למקום אלינו להחזירנו

ער קערט זיך אום מיט זיין ווילן ווידר צוא אים לבקש ממנו מחילה על מה שקדם לו מהמרותו ער זאל אים בעמין או ער זאל אים מוהל זיין אויף דעם וואש ער האט אים פריער ווידער געשעניגט וברחו מעבודתו און וואש ער איז אנמלאפן גיווארן פון זיין דינשט והוא העבד המפיק הדרך הטובה און דר קנעכט איז דער וואש ציט אויש דעם גומין וועג ומבין נתיב ההצלה און ער פאר שמיים דיא שטעג וויא ער זאל קאנן פשיטעט און גיהאלפן ווערין אז דער האר זאל אים גיט שטראפן ובכמהוה און ביי אזו אנלייכן נאמר איז גיוואגט גיווארין אין (ירמיה) אם תשוב ישראל נאם ה' אלי תשוב ר"ל מיינט אזו דער פסוק אם תשוב לרצונך קודם בא העונש עליך אז דוא וועשט מיט דיין ווילן פון זיך זעלבשט תשובה מאן איידר די שטראף קומט אויף דיר אקבל תשובתך ואבחר בך לעבודתי וועל איך דיין תשובה מקבל זיין און וועל דך אויש דר ווילן צוא מיין דינסט ואם תסיר שקוציך מפני און אז דוא וועשט דיין אום ווערדיקייט אפ מאן פון קעגן מיר ולא תכרה מעבודתי און דוא וועשט גיט אנמלויפן פון מיין דינשט ונשבעת בשמי באמת און דוא וועשט שווערן בייא מיין נאמן אויף אמת ולבך לשוב אלי באמונה און וועשט דיר נעמן אין הארצן אז דוא זאלשט מיט אמת צו מיר תשובה מאן יתברכו בך גוים וועלין זיך די פעלקר מיט דיר בענטשן ובך יתהללו און וועלן זיך מיט דיר בארימן והתשובה על כל התנאים און די תשובה וואש גאט צו גיוואגט אויף די אלע תנאים וואש דא שמיים אין פסוק דהיינו אז דוא וועשט תשובה מאן און וועשט אפ מאן דיין אום ווערדיקייט פון דיר און דוא וועשט שווערן מיט זיין נאמן אויף אמת הוא מה שאמר והתברכו בו גוים ובו יתהללו איז דאש וואש ער האט גיוואגט די פעלקר וועלן זיך מיט דיר בענטשין און מיט דיר וועלן זיין בארימען און (מלאכי) האט גיוואגט שובו אלי קערט זיך ווידר צו מיר ואשובה אליכם וועל איך מיד ווידר קערן צו אייך והשני און דאש אנדרע איז בעת שתבואוהו תוכחת הבורא יתברך אז ער מוט תשובה אין דער צייט אז עש קומט אויף אים די שטראף פון דעם בשעפר יתברך והכלמתו על רוע מעשיו ומפעליו און זיין פאר שעמן איבר זיינע ביינע מעשים און שלעכטע ווערק בין ע"י נביא דורו סיי ער פאר שעמט אים דורף איין נביא און זיין דור אם יהיה בזמן הנבואה אז ער מוט זיין אין דער צייט אז עש איז נאך גיווען דיא נבואה או מתורת ה' הנאמנה אדר פון גאמט ווארהאפטמגע תורה פלוזר ער לערנט תורה עקמ ער וויא ער האט קעגן גאט גזינדיגט או מפי מורה לעבודת האלהים אדר דורף אזו אצדיק וואש ער וויינט און לערנט אים צו גאמט דינשט אשר הוא מענת הבורא בארץ על בראיו דען דאש האט דר בשעפר איין מענה אויף זיינע בשעפנט ווארום ער האט זיי גישמעלט איין נביא אדר אזו אצדיק ער זאל זיין

שער התשובה

הדורות ריק ממנו כמו שאמרו רבותינו ז"ל עד שלא כבתה שמשו של משה זרחה שמשו של יהושע תלמידו עד שלא כבתה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי עד שלא כבתה שמשו של אליהו זרחה שמשו של אלישעי יום שמת רבי עקיבא נולד רבינו הקדוש ועל הדרך הזה ימצא בכך הדורות ובכל הארצות לא יחסר קורא אל האלהים ואל עבודתו ומורה את תורתו והשב הזה כעבד שברח מעבודת אדוניו ופגע עבד נאמן לאדוניו והוכיחו על ברחו מאדוניו ויעץ אותו לשוב אליו והבטיחו שימחול לו והזכירו רוב טובותיו וחסדיו עליו ושב אליו ונכנע אליו • והשלישי כשהוא רואה נסיון הבורא וחוק עונשו למי שהלך בדרכו לצאת מעבודתו יוסר בו וישוב אל ה' מיראתו עונשו ונקמתו החזקה והוא כעבד הבורח מאדוניו כשישמע מה שהיה מעונשו

זיי לערנן צו גאטש דינסט ואין דור מן הדורות ריק ממנו און עש איז גיט גיווען קיין שום דור לערן פון זיי פרוקר עש איז נאך גיט גיווען קיין דור אז עש זאל גיט זיין אצדיק ער זאל זיין לערנן צו גאטש דינשט אזו וויא אונזרע חכמים האבן גיוואגט עד שלא כבתה שמשו של משה איז דיא זון פון משה רבינו איז פאר לאשין גיווארין זרחה שמשו של יהושע תלמידו האט גישיינט דיא זון פון זיין תקמיד יהושע פרוקר איז משה רבינו איז גישמארבן איז שוין גווען יהושע זיין תקמיד אויף זיין ארם עד שלא כבתה שמשו של עלי איידער עש איז פאר לאשין גיווארן די זון פון עלי הפהן זרחה שמשו של שמואל הרמתי האט שוין גישיינט די זון פון שמואל הנביא עד שלא כבתה שמשו של אליהו הנביא איז עש איז פאר לאשין גיווארין דיא זון פון אליהו הנביא זרחה שמשו של אלישע האט גישיינט די זון פון אלישעי יום שמת ר' עקיבא נולד רבינו הקדוש אין דעם מאג אז רבי עקיבא איז גישמארבן איז גבארן גיווארן רבינו הקדוש ועל הדרך הזה ימצא בכל הדורות ובכל הארצות און אויף דעם גלייכן ווערט גפונן אין אלע דורות און אקע לענדער לא יחסר קורא אל האלהים עש מוט קיין מאל גיט אפ גיין אזעלכר וואש ער רופט די לייט צוגאט ואל עבודתו און צו זיין דינסט ומורה את תורתו און לערניט זיי זיין תורה והשב הזה און דער דאוונר בעל תשובה וואש ער מוט תשובה דורך איינס וואש שטראפט אים איז גלייך כעבד שברח מעבודת אדוניו אזו וויא אקנעכט וואש איז אנטלאפן גיווארין פון זיין האריניש דינשט ופגע עבד נאמן לאדוניו האט ער פגעגינט אנגדר קנעכט וואש איז זיין הארין גטרייא והוכיחו על ברחו מאדוניו האט אים ייענער קנעכט גשמראפט אויף דעם וואש ער איז אנטלאפן גיווארן פון זיין הארין ויעץ אותו לשוב אליו און ער האט אים איין עצה גגעבן ער זאל זיך ווידר אום קערן צום הארין והבטיחו שימחול לו און ער האט אים מבטיח גווען אז דר האר וועט אים מחיל זיין אויף דעם וואש ער איז פריער אנטלאפן גיווארן פון זיין דינשט והוכיחו און יענער קנעכט האט אים דר מאגט רוב טובותיו וחסדיו עליו זיין פיל גוטש און זיין חסד וואש דער האר האט אים גמאן ושב אליו ונכנע אליו האט זיך דר קנעכט צו אים ווידר גקערט און האט זיך מקנע גווען צו אים אזו איז דא אויף אז דער צדיק שטראפט אים און ווייזט אים די טובות וואש גאט האט מיט אים גימאן מוט ער דענמאלט תשובה והשלישי און דאש דריטע איז כשהוא רואה נסיון הבורא אז ער זעהט דאש פרוכונג פון דעם בשעפר וואש ער פרוכט וחוק עונשו און דעם שמארקן עונש וואש ער שטראפט למי שהלך בדרכו לצאת מעבודתו צו אזעלכן וואש גייט נאך זיין ווירן ארויש צו גיין פון גאטש דינשט יוסר בו ווערט ער דורך אים גשמראפט וישוב אל ה' און קערט זיך ווידר צו גאט מיראתו עונשו ונקמתו החזקה ונייל ער האט מורא פאר זיין עונש און פאר זיין שמארקני נקמה והוא כעבד הבורח מאדוניו און ער איז גלייך אזו וויא אקנעכט וואש איז אנטלאפן גיווארן פון זיין הארין כשישמע מה שהיה מעונשו למי שברח ממנו כמתי אז ער הערט פון דעם עונש וואש איז גווען צו אנגדער קנעכט וואש איז אויף אנטלאפן

גיווארין

שער התשובה

רסד

למי שברח ממנו כמוהו ויוסר בו וישוב מתחנן אל אדוניו למחול לו ולסלוח עונו קודם שיבואנו העונש ועל כן אמר הכתוב (ויקרא יח) ולא תקיא הארץ אתכם כאשר קאה וגו' והרביעי בבא עונש הבורא עליו במין ממיני הצרות וכיון שהרגיש בו נעור והקיץ משנתו ושב אל האלהים מחמאו והוא כעבד הבורח מרבו אשר שלח אליו מי שייסרנו ויעננו על ברחו מעבודתו וכאשר הגיע אליו ברח אל אדוניו מתודה בחמאו ומבקש מחילתו וסליחתו ובכמהו נאמר (מסלי א) בבא כשואה פחדם וגומר אז יקראונו ולא אענה ואמר (ד"ה ז לנ) ובהצר לו חלה את פני ה' ויכנע מאד והמצליח השב אל האלהים בפנים הראשונים ותחתיו בהצלחה ובקבול מי שלא שב עד שבאתהו תוכחת הבורא והם הפנים השניים ותחתיהם בהצלחה ובקבול מי שלא שב עד שחלה הרעה על מביביו

מרפא לנפש

למוקד: בבא כשואה פחדם * כענין העולם פחלוס : הכסוס ומעלתו גדולה מכולם הוא מי ששז כפניס הלאשונים ואירכם כסופה יאהה * כנולא אליכס זרה וזוקס אז חוקף כשעת הסעס : ואחריו בקבול תשובתו ובהצלחה * יקראונו וגו' : ובהצר וגו' * כמנסה כלמר כד"ה זשט נגד כס"י הוא כסז כו' ועיין כמנרת הסמור משל נמרך כלמר ויפלה אליו ועקר לו ושמע תהנתו וישיככו ירוסליס כנגד חמש מדרגות של כ"ח אל כפינס שהסליכן כרות למכותו וגו' : והמצליח השב כו' : וזמר מוללה מכל אל אז כחוקס מסיכוס ויש בו חמסה כמות יש שלא יכדו

גיווארין פון זיין האר אזו וויא ער ויוסר בו אונ ער ווערט דורך ייענעם גישטראפט בלוזער ער געקט זיך דורך ייענעם אמוקר וישוב מתחנן אל אדוניו למחול לו אונ קערט זיך וויידר אונ בעט צו זיין האר אז ער זאל אים מוחל זיין ולסלוח עונו אונ זאל אים פאר געבן זיינע זינד קודם שיבואנו העונש איידר דר עונש זאל קומן אויף אים מוט ער תשובה אונ בעט אים ער זאל אים מוחל זיין ועל כן אמר הכתוב אונ אויף אזו אנלייכן זאגט דער פסוק אין (ויקרא) ולא תקיא הארץ אתכם אונ די ערד זאל אייך ניש אויש שפייאן כאשר קאה אזו וויא זיא האט אויש גישפויגן דענקט קאל וואש אזו גיווען פאר אייך והרביעי אונ דאש פערטע אזו בבא עונש הבורא עליו במין ממיני הצרות אז עש קומט אויף אים דער עונש פון דעם בשעפער וואש ער שיקט אויף אים עפיש אמין צרה וכיון שהרגיש בו אונ וויא ער דער פילט עש אז נאט שיקט אויף אים דיא צרות ווייל ער האט גיזינדגט נעור והקיץ משנתו ווערט ער דער וועקט אונ האפט זיך אויף פון זיין שלאף ושב אל אלהים מחמאו אונ ער מוט תשובה צו נאט איבר זיינע זינד והוא אונ דער אזו גלייך כעבד הבורח מאדוניו וויא אקבעט וואש אזו אנמלאפין גיווארין פון זיין האר אשר שלח אליו מי שייסרנו וואש זיין האר שיקט צו אים איינעם ער זאל אים שטראפן ויעננו על ברחו מעבודתו אונ זאל אים פיינגין דרויף וואש ער אזו אנמלאפין גיווארין פון זיין דינשט וכאשר הגיע אליו אונ אז ער קומט צו אים ברח אל אדוניו אנמלויפט דער קנעקט קריק צו זיין האר מתודה בחמאו אונ אזו כתונה אויף זיינע זינד ומבקש מחילתו וסליחתו אונ בעט אז דער האר זאל אים מוחל זיין אונ פאר געבן זיינע זינד ובכמהו אונ בייא אזו אנלייכן נאמר ווערט גיזאגט בבא כשואה פחדם אז עש וועט קומען וויא איין פינשטרניש אייער פארקט אז יקראונו ולא אענה דענקאלט וועקן זייא מיד רופין אונ איך וועל זייא ניש ענטפרין והמצליח אונ דער בגליקטער אזו פלוזער דיא פעשטע תשובה אזו השב אל האלהים בפנים הראשונים דער וואש מוט תשובה צו נאט אויף דיא דרכים וואש מיר האפין צום ערשטין גישריפין דהיינו ער מוט תשובה פון זיך ועלפרט ותחתיו בהצלחה ובקבול אונ אונטר אים אין דעם בגליקין אונ אין דעם אז נעמן זיין תשובה אזו פלוזער אונ דיא תשובה וואש אזו ניש אזו ניש וויא זייא ערשטע אונ זיא ווערט ניש אזו ניש און גינעקען אזו מי שלא שב עד שבאתהו תוכחת הבורא דער וואש מוט ניש קיין תשובה ביו עש קומט צוא אים דיא שטראף רייד פון דעם בשעפער ותחתיהם בהצלחה ובקבול אונ וואש אזו נאך גידריגר אין בגליקונג אונ אין און נעמן פון זיין תשובה פלוזער אין וועלכע תשובה אזו

ותחתיו בקבול והחזרה מי שלא שב עד שחל עליו העונש ונתיסר בו הוא הרחוק שבשבים לקבל האלהים תשובתו ולמחול הטאו עד שישוב אל ה' ויראה מן החרטה והעזיבה ובקשת המחילה בלבו ובלשונו ובתנועותיו מה שיחייב למחול לו ולקבל תשובתו ולעבור על פשעיו :

פרק ז אבל מפסדי התשובה רבים מאד וכבר זכרתי רובם במה שקדם מן השער הזה וממפסדיה עוד ההסכם על העבירה והוא ההתמדה על עשותה והאיחור מהניח אותה ולא תתכן תשובה עם זה וכבר נאמר אין קמנה בעבירות עם ההתמדה ולא גדולה בהם עם בקשת המחילה והוא שההתמדה מורה על בזותו דבר

כרפא לנפש

מספיק כל עיקר ויש טעמו וטעמו כמותו ויש טיפק ומקומות שחזירו לא מלא מקומות שחזירו לקחו מקומות ויש טעמו חזרו עד שספיקם התחיל לשוט וכו' לכוין לשוט אחר הספיקים ויש טעמו שם על הכי עד המוקף וכלו ומתו שם כרעב

נאך נידרתיך און ווערט גיט אזוי גוט אן גינעקען אפילו וויא דיא אנדערע וואש פריער אזוי גישטאנען מי שלא שב עד שחלה הרעה על סביביו דער וואש מוט גיט קיין תשובה ביז ער זעהט אודאש ביזי האט גירואט אויף דעם אנדערין וואש האט גיזינדיגט האט ער מורא עש זאך אויף אים אויף גיט קומען קיין ביזי דרום מוט ער תשובה ותחתיו בקבול והחזרה און די תשובה וואש ווערט נאך ערגיר אן גינעקען פון אלע מי שלא שב עד שחל עליו העונש דער וואש מוט גיט קיין תשובה ביזי אויף אים זעקבשט רואט איין שמראף ונתיסר בו און ער ווערט דער מיט גישמראפט פלוקר און דורך דעם מוט ער תשובה והוא הרחוק שבשבים און דער אזוי דער דרווייטשטער פון אלע בעלי תשובות לקבל האלהים תשובתו אן גאט זאך זיין תשובה מקבל זיין ולמחול הטאו און זאל אים זיינע זינד מחל זיין עד שישוב אל ה' ביז ער קערט ווידער צוא גאט ויראהמן החרטה און נויזט וויא ער האט הרטה והעזיבה און פאר לאזט זיינע עבירות ובקשת המחילה בלבו ובלשונו ובתנועותיו און בעט גאט מיט זיין הארץ און מיטין צונג און מיט אלע זיינע תנועות אז ער זאל אים מחל זיין דיא זינד און מוט תשובה דורך אזוי אדרך מה שיחייב למחול לו וואש ער זאל ווערט זיין אז גאט זאל אים זיינע זינד מחל זיין ולקבל תשובתו און זיין תשובה מקבל צוא זיין ולעבור על כל פשעיו און צוא שיינקען אים זיינע עבירות דענמאלט ווערט זיין תשובה אן גינעקען בייא גאט :

אבל מפסדי התשובה אפר דיא זאקין וואש דורך זייא קאן זיין תשובה פאר דארפין און פאר ענדערט ווערין רבים מאד דיא זיינען זייער פיל וכבר זכרתי רובם במה שקדם מן השער הזה און איך האב שוין דער פון פיל דער קאנט אויבין אין דעם שער וממפסדיה עוד און פון איר פאר דארבענעש אזי נאך פלוקר וואש פאר אזאקין אזי נאך פאר האנדין וואש פאר דארפין די תשובה אזי דאש ההסכם על העבירה אז ער אזי אין זיין דיעה ספקים ער זאל טאן תמיד די עבירה והוא און דאש מינט מען ההתמדה על עשותה אז ער מוט זיא אלע צייט והאיחור מהניח אותה און זאמט זיך דיא זעלבניגע נאך צו קאזין היישט דאש גלייך וויא ער אזי ספקים אין זיין דיעה אז ער זאך זיא שוין תמיד טאן ווארום אז מען מוט איין עבירה עמליקע קאל דאכט זיך אים אז מען מען זיא שוין טאן און עש אזי נאר קיין עבירה גיט ולא תתכן תשובה עם זה און בייא דעם קאן שוין גיט רעכט זיין דיא תשובה פלוקר עש אזי אים שוין שווער איין רעכטע תשובה צו טאן וכבר נאמר אין קמנה בעבירות עם ההתמדה און עש אזי שוין לאנג גיזאנט גיווארין קיין עבירה אזי גיט צו קליין אז ער מוט זיא תמיד ולא גדולה בהם עם בקשת המחילה

און

האלהים ושהוא מקל במצותו והזהרתו ומזמן עצמו לעונשו ובו נאמר (נמלכר עו) והנפש אשר תעשה ביד רמה כי דבר ה' בזה ועוד כי ההתמדה על העבירה ואם היא קטנה הולכת וגדלה בהתמדתו עליה והגדולה כשמבקש בעליה מחילה עליה ועזב אותה ליראת האלהים הולכת הלוך וחסור ומתמעטת עד שתמחה מספר עונותיו וינקה ממנה בעליה בתשובה • הלא תראה החוט של משי כמה הוא חזק כשיכפל פעמים רבות וכבר ידעת כי עיקרו מחלוש שבדברים והוא ריר התולעת ונראה החבל הגדול של ספינה כשממששין בו זמן ארוך הלוך הלוך וחסור עד אשר יפתח (ס"א יפסק) וישוב חלוש מכל חלוש וכמו כן ענין הקטנות והגדלות בעבירות עם ההתמדה ובקשת המחילה ועד

אז קיין עבירה איז נים צו גרויש אז ער געט מען זאל אים זיא מוחל זיין והוא אונ דריבר איז דאש אזו שהתמדה מורה על בזותו דבר האלהים ווארום אז ער גקויבט בייא דער עבירה נויזט ער דר מיט אז ער איז מבזה נאמש רייד ושהוא מקל במצותו והזהרתו אונ אין דעם וואש נאט האט פאר פאמין אונ אן גזאנט מען זאל עש נים מאן האקט ער עש פאר גרינג ומזמן עצמו לעונשו אונ גרייט זיך אליין אן צו זיין עונש פלוקר ער האט קיין מורא נים פאר דעם עונש ובו נאמר אונ אויף אים ווערט גזאנט והנפש אשר תעשה ביד רמה אונ דאש לייב וואש וועט מאן די זינד אויף דער וואר פלוקר אפן וועט ער פאר שניטן ווערן פון דער וועלט כי דבר ה' בזה ווארום ער האט מבזה גווען נאמש רייד ועוד אונ נאך אמעם איז פאר האנדן אז ער טוט עטליכע קאר איין עבירה האמשע זיא איז נאקליינע איז זיא ערנער פאר דער גרעשמער כי ההתמדה על העבירה ווארום אז ער טוט אלאנגע צייט איין עבירה ואם היא קטנה האמשע זיא איז נאר אקקיינע עבירה הולכת וגדלה ווערט זיא אלע מאל גרעסער בהתמדתו עליה ווייל ער טוט זיא אלע צייט והגדולה כשמבקש בעליה מחילה עליה אונ דיא גרוישע עבירה אז דער וואש האט גיטאן געט אויף איר מען זאל אים זיא מוחל זיין ועזב אותה ליראת האלהים אונ פאר לאזט זיא דאש היישט ער טוט שזין זיא מער נים ווייל ער האט מורא פאר נאט הולכת הלוך וחסור ומתמעטת דיא ווערט אלע צייט גימירט אונ ווערט קלענער עד שתמחה מספר עונותיו ביו זיא ווערט אויש גימעקט אויש דעם ספר פון זיינע זינד וינקה ממנה בעליה בתשובה אונ אויך בעלים ווערין ליידיג פון דער עבירה דורך תשובה הלא תראה די קאנשט דאך זעהען חוט של משי איין זיידנר פאדים כמה הוא חזק וואש פאר איין שטארקייט ער ווערט כשיכפל פעמים רבות אז ער ווערט פיר מאל גימאפלט וכבר ידעת כי עיקרו מחלוש שבדברים אונ די ווייכט דאך וואול אז דיא זייד ווערט גימאכט פון דער שלאפשטע זאך פון אלע זאכן והוא ריר החולעת אונ דאש איז דער גאוניר פון אנווארים פון דעסט וועגין אז מען געכט צו נויף פיר זייד אין אייגס אונ מען דרייט עש צו נויף ווערט עש גאנץ שטארק ונראה אונ קאמיר זעהן החבל הגדול של ספינה איין גרויסע שטריק פון אשיף כשממששין בו זמן ארוך אז מען ניצט מיט אים אלאנגע צייט הולך הלוך וחסור עד אשר יפתח ווערט ער אלע מאל גימינערט אונ ווערט דינער ביו נואגן ער ווערט איבר גריסין וישוב חלוש מכל חלוש אונ ער ווערט ויידער שלאפער פון אלע שלאפקייט פלוקר ער ווערט שלאפער פון אמינצטע שטריקל וכמו כן ענין הקטנות והגדלות בעבירות אונ אזו אויך איז דער ענגן מיט די קליינע עבירות אונ מיט די גרויסע עם ההתמדה אז ער טוט פיל מאל דיא קליינע עבירה ווערט זיא גרויש ובקשת המחילה אונ אז ער געט מחילה אויף אגרוישע עבירה ווערט זיא גאנץ קליין ביו וואגן זיא ווערט אויש גימעקט ועל כן דמה אותם הכתוב בו אונ דרום האט זייא דער פסוק גיליבין צוא איין שטריק אזו נויא עש שמיים אין (ישעיה) הוי מושכי העין בחבלי השוא ווייא גישריען

כן דמה אותם הכתוב בו כמו שנאמר (יטעיה ס) הוי מושכי העין בחבלי השוא • וכבר נאמר אל תביט לקטנות מה שעשית אך תביט לגדולת מי שחטאת לו ואל תשמה לסכלות בני אדם ברוע מצפונך • וראוי שתאבל ליריעת הבורא במה שאתה צופן והשקפתו על נסתרותיך ונגלותיך ושהוא זוכר אותם לך יותר ממה שאתה זוכר מפני שאתה תשכה והוא לא ישכה ותתעלם ולא יתעלם כמ"ש (סס סה) הנה כתובה לפני ואמר (יכמיה ז) חטאת יהודה כתובה • וממפסידיה עוד החזרה אל העבירה אחר השלמת תנאי התשובה ממנה כמ"ש (סס לד) בפרשת הדבר אשר היה אל ירמיהו לשלח איש את עבדו ושאר הענין ההוא • וממפסידיה גם כן מי שיבטיח (ס"א שייחל) את נפשו לשוב באחרית ימיו והושב שיתרחק מן העבירות לאחר שיגיע אל רצונו וישלים תאותו מהם והוא כמרמה את אלהיו ובו אמרו רז"ל האומר אהמא ואשוב אין מספיקן בידו

מרפא לנפש

הוי מושכי עון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה • עכ"ל: וראוי שתאבל ליריעת הבורא במה שאתה פי' רס"י גורמים יס"ר עליוסס מעט מעט כחלס צופן • כלומר מס שיש כחצונך יודע סכורל: כמ"ש בס' כחבלי ששוא כחוט של קורי עכביש ומסתגרה כס מתגבר הרבר אשר היה וגו' • וסוף הפערת מספיקים עיין בכל וסוף ונעשה כעבות סעגלס סקוסרין כס סקון למסוך

אויף דיא וואש ציין דיא עבירה מיט אשלאפין שמריק אונ דער נאך ווערט זיא אזו שטארק ויזא איין גראפן שמריק וואש מען ציט דער מיט אונאנין וכבר נאמר אונ עש איז לאנג גיזאנג גיזוארין אל תביט לקטנות מה שעשית דוא זאלשט מיט קוקין נאך דיא קליינהייט פון דיא זינד וואש דו האשט גיטאן אד תביט לגדולת מי שחטאת לו נאר דו זאלשט קוקין נאך דעם גרויסקייט פון דעם וואש דו האשט גיזינדיגט קעגן אים ואל תשמה לסכלות בני אדם ברוע מצפונך אונ דוא זאלשט זיך מיט פרייען וייל דיא לייט ווייסקין מיט פון דייע פיינע בהאלטנע כחשבות וראוי שתאבל ליריעת הבורא במה וכו' נאר דו גיקערשט צו טרויערין ווייל דער בשעפער ווישט וואש דו האלשט פאר בארגין והשקפתו על נסתרותיך ונגלותיך אונ ער לוגט אויף דייע פאר בארגענע אונ אויף דייע אנפלעקטע זאכן ושהוא זוכר אותם לך אונ וואש ער גידיינקט זיזא דיר יותר ממה שאתה זוכר מער איידר דו גידייענקשט זיזא מפני שאתה תשכה וייל דוא קענשט פאר געסקין והוא לא ישכה אונ ער וועט מיט פאר געסקין ותתעלם אונ דוא מושט דך פאר הוילין ולא יתעלם אונ ער וועט זיך מיט פאר הוילין אזו ויזא עשששטייט אין (ישעיה) הנה כתובה לפני די זינד פון יהודה איז אויף גישריפין וממפסידיה עוד אונ נאך איז פאר האנדין וואש פאר דארבט דיא תשובה החזרה אל העבירה אז ער קערט זיך ויידער אום צוא דער עבירה אחר השלמת תנאי התשובה ממנה נאך דעם אז ער האט שוין אקז גיטאן וואש צו דער תשובה גיקער אזו ויזא עש שטייט אין (יכמיה) אין דעם קאפיטל (ליד) וואש הייבט זיך אן הרבר אשר היה אל ירמיהו לשלח איש את עבדו אונ מיטין איפריגין עגן וואש דארטין שטייט וממפסידיה גם כן אונ אויף איז איין שאדין אונ איין פאר דארבונג צו דער תשובה מי שיבטיח את נפשו לשוב באחרית ימיו דער וואש פאר זיכערט זיך אז ער וועט תשובה טאן צום סוף פון זיינע יארן דאש היישט אויף דער עלמר והושב שיתרחק מן העבירות לאחר שיגיע אל רצונו וישלים תאותו מהם אונ ער טראכט אז ער וועט שוין האבין פאר זארגט אקע קינדער אונ וועט שוין האבין גינג עולם הזה אונ וועט האבין אקז וואש ער פנערט וועט ער דענשטארט זיך דר ווייטרין פון עבירות אונ וועט תשובה טאן והוא אונ ער טומ כמרמה את אלהיו ויזא ער וואלט גאט מרטה גינעווען ווארום דאש איז דאך מיט גימאקט אז אמענטש זאל האבין וואש ער פנערט ווארום וואש ער האט וייל ער נאך מער ובו אמרו רז"ל אונ אויף אים האבין אונזרע חקמים גזאגט האומר אהמא ואשוב ווען איינר זאגט איה וועל זינדיגין אונ וועל תשובה טאן אין מספיקן

שער התשובה

רסו

לעשות תשובה וכתוכחה אשר כתבתי בסוף זה הספר . נפשי הכיני צידה לרוב ואל תמעטי בעוד בחיים הייתדי ויש לאך יודך . כי רב ממך הדרך . ואל תאמרי ימחר אקח צידה כי פנה היום . כי לא תדעי מה ילד יום . ודעי כי תמול לעד לא ישובי וכל אשר פעלת בו שקול וספור וחשוב . ואל תאמרי מחר אעשה . כי יום המות מכל חי מכוסה . מהרי עשות בכל יום הקוי . כי בכל יום המות ישלח הצו וברקוי . ואל תתמהמהי מעשות חק דבר יום ביומו . כי כצפור נודדת מקינה כן איש נודד ממקומו : וממפסדי התשובה ג"כ שיהיה השב שב מקצת עונותיו ומתמיד על קצתם כמו שיצא מן העבירות שבינו ובין המקום וישוב מהם ולא יצא ממה שיש בינו ובין בני אדם מגזל ואונאה וגנבה והדומה לזה ובוה נאמר (איוב יא) אם און בידך הרחיקהו ואמרו רז"ל בענין הזה אדם שיש בידו

מרפא לנפש

הענין סס : וכתוכחה אשר כתבתי בסוף זה הספר . בידו עכירת . פי' רש"י גזל ולאו מזור בו לשלם את מתאם גם כן סתרוו סוס כמתחיל נפשי הכיני צידה כו' . הגזל כו' . ולאמרו כמסנה סוף יומא עבירות שנין אדם עד כן איש נודד ממקומו . עו' בסוף הספר שפעתי מס' למקום י"כ מספר עם הסכונס עבירות שנין אדם לחיורו שנט מוסר פ"ו : ואמרו רז"ל כמעט דף ע"ו : אדם שיש אין י"כ מספר עד שירש את חיורו ע"כ :

בידו לעשות תשובה דעם לאומי מען ניט אז ער זאל קאנן תשובה מאן וכתוכחה אשר כתבתי בסוף זה הספר און אזו ווי די שטרף רייד וואש איך האב גשריבן אין סוף פון דעם ספר און דאש איז די תוכחה נפשי הכיני צידה לרוב מיין לויב גרייט דיר אן פיל שפיוו פלוסר מוא פיל מצות אין גאטש דינקט ואל תמעטי און זאלשט ניט ווייניגן בעוד בחיים הייתך און דאש מוטמו מאן ווייך דוא לעבשט נאך ויש לאל יד און דוא האשט נאך סאכט אן צו גרייטן דיר כי רב ממך הדרך דען דו האשט איין גרושן וועג פר דיר ואל תאמרי מחר אקח צידה און זאלשט ניט זאגן מארגן ווער איך זעקן די שפיוו כי פנה היום דען דר מאג האט זיך שוין אונעק גקערט כי לא תדעי מה ילד יום דען דו קאנשט ניט ווישן וואש קאן נאך גבארן ווערן פלוסר מאכר וועשטו נאך היינט שטארבן ודעי כי תמול לעד לא ישוב און דוא זאלשט ווישן אז דער נעכטיגער מאג וועט זיך שוין אייביג ניט אום קערן וכל אשר פעלת בו און אלץ וואש דוא האשט אין דעם מאג גווערקט שקול וספור וחשוב וועג און צייך און רעכנ ואל תאמרי מחר אעשה און זאלשט ניט זאגן מארגן ווער איך מאן גוטש כי יום המות מכל חי מכוסה ווארום דר מאג פון דעם מויט איז פון אלע מענטשין פאר דוילן מהרי עשות בכל יום חקו מוא גשווינד אלע מאג זיין גיועצטע זאך כי המות בכל יום ישלח הצו וברקו ווארום דר מויט שיקט אלע מאג זיין פייל און זיין פריין ואל תתמהמהי מעשות חק דבר יום ביומו און זאלשט זיך ניט זאמין פון צו מאן וואש דוא פישט שולדיג אלע מאג צוא מאן כי כצפור נודדת מקינה כן איש נודד ממקומו דען אזו ווי אפוגל וואש איז פר וואנקט אויש זיין נעקט אזו ווערט דער מענטש פאר וואגלט פון זיין ארט וממפסדי התשובה גם כן און נאך איז פאר האנדין וואש פר דארפט דיא תשובה שיהיה השב שב מקצת עונותיו אז דער וואש מוט תשובה קערט זיך אום פון אמיל עבירות ומתמיד על קצתם און אמיל עבירות מוט ער נאך תמיד כמו שיצא מן העבירות שבינו ובין המקום גלייך ווי ער איז ארויש גנאנגן פון די עבירות וואש איז צווישן אים און צווישן גאט פלוסר אויף דיא עבירות וואש ער האט אנטקעגן גאט האט ער תשובה גמאן ולא יצא ממה שיש בינו ובין בני אדם און אויף די עבירות וואש צווישן אים און צווישן קייט האט ער ניט גמאן קיין תשובה מגזל ואונאה וגנבה והדומה להם דהיינו ער האט אייגם גינקת אדר ער האט אייגם גינארט אדר ער האט ביי אייגם גינבת האט ער עש ניט אום גקערט אדר נאך אזו אנלייכן ובוה נאמר און אויף דעם איז גזאגט גווארין אין (איוב) אם און בידך ווען דוא האשט אום רעכט אין דיין האנט הרחיקהו דר ווייטר עש פון דיר ואמרו רז"ל בענין הזה און אונזערע חכמים ז"ל האבן גזאגט פון דעם ענין אדם שיש בידו עבירה אפענטש וואש האט אין זיך איין עבירה

לר ומתורה

שער התשובה

עבירה ומתודה ואינו חוזר בו למה הוא דומה למי שתופס שרץ בידו אפילו טובל
בכל מימות שבעולם לא עלתה לו מבילה זרקו מידו עלתה לו מבילה שנאמר (משלי
כה) ומודה ועוֹב ירוחם ומה שהקדמנו מפסדי השערים אשר קדמו בספר הזה כלם ג"כ
מפסדים התשובה ואינני צריך לשנותם בשער הזה :

פרק ה **אבל** אם ישתוה השב עם הצדיק אומר כי יש מן השבים שישתוה אחר
התשובה עם הצדיק אשר לא חטא ומהם מי שיש לו יתרון על הצדיק
ומהם מי שיש לצדיק יתרון עליו אע"פ ששבי ובאור החלק הראשון הוא שיהיה החוטא
בקצורו במצות עשה שאין בה כרת כציצית וכלולב וכסוכה והדומה לזה וכאשר
ישוּב המקצר בהם בלבד ובלשונו וישתדל לעשות אותם ולא ישנה קצורו בהם ימהול
לו הבורא וישתוה עם הצדיק אשר לא קצר בהם ובכמו זה נאמר השב מן החטא

מרפא לנפש

אבל אם ישתוה השב עם הצדיק * אם יסוּ טוֹב ככ"ח עס סדוק מעיקרו : ואמרו רבותינו ז"ל עבר על ט"ע
ומתודה אונ ער איו אויף איר מתנהג ואינו חוזר בו אונ ער האט קיין תרמה נים אויף איר בלומר
ער טוט זיא נויטר למה הוא דומה צו וואש איו ער גלייך למי שתופס שרץ בידו צו איינס וואש ער
האלט איין שרץ אין זיינע הענט אפילו טובל בכל מימות שבעולם אפילו ווען ער מאַבלת זיך אין אַקע
וואַשן וואש איו דא אויף דר וועלט לא עלתה לו מבילה קאן אים די מבילה אַקץ נים העלפין
זרקו מידו אַבַר איו ער האט דעם שרץ אַוועק גווארפן פון זיינע הענט עלתה לו מבילה העלפם אים
די מבילה אזו דא אויף איו ער נים נים אפ די גזירות אַדר דיא גניבות וואש קאן אים העלפין
זיין תשובה ווארום עש שטייט אין (משלי) ומודה ועוֹב דר וואש איו מתנהג אויף זיינע עבירות
אונ ער פּר לאַזט זיי אונ טוט זיי שוין נים ירוחם ווערט ער דר באַרמט פון גאַט ומה שהקדמנו
מפסדי השערים אשר קדמו בספר הזה אונ אַקע זאכן וואש זיי פאר דארפן צו דיא שערים וואש
מיד האבין פריער גישריפן דהיינו די זאכן וואש טוען שאַרן צו במחון אונ צו מהלך זיין זיינע
מעשים פון גאַטש ווען אונ פון מכניע זיין זיך צו גאַט כלם ג"כ מפסדים התשובה דיא אַקע זאכן
טוען צו די תשובה אויף שאַרן ואינני צריך לשנותם בשער הזה אונ אַיך בַדאַרף די אַקע זאכן נים
שריפן נאך אַמאל אין דעם שער ווארום אַיך האב זיין שוין גשריפן אין יענע שערים :
אבל אם ישתוה השב עם הצדיק אַבַר אויב דר וואש טוט תשובה קאן גלייך זיין מיט אַצדיק וואם
האט גאר נים גזינדונט אומר וועל אַיך זאגן כי יש מן השבים אז עש איו פאר האַנדן פון
אַזעלכי בעלי תשובות שישתוה אחר התשובה עם הצדיק אשר לא חטא וואש ער זאל נאך דר תשובה
גלייך זיין צו אַצדיק וואש האט גאר נים גזינדונט ומהם מי שיש לו יתרון על הצדיק אונ עש איו פּר
האַנדן אזו אַבעל תשובה וואש ער איו נאך בעסיר פון איין צדיק ומהם מי שיש לצדיק יתרון
עליו אונ עש איו פּר האַנדן אַזעלכע בעלי תשובות וואש דר צדיק איו בעסיר פון אים אע"פ
ששב האַמטשע ער האט תשובה גמאן וביאור החלק הראשון אונ דאש בשידענש פון דעם ערשטן
חלק איו וואש אַבער תשובה איו גלייך צו איין צדיק וואש האט גאר נים גזינדונט הוא איו דש
שיהיה החוטא בקצורו במצות עשה שאין בה כרת אז איינר האט גזינדונט מיט דעם וואש ער האט
גקירצט אין מצות עשה דהיינו ער האט נים גמאן די מצות וואש גאַט האט גיבאטן מען זאל
זיא זיא טאן אַבַר עש קומט אויף דעם נים קיין כרת אז מען טוט זיא נים כציצית וכלולב וכסוכה
גלייך אז ער האט נים מקנים גיווען די מצוה פון ציצית אַדר גולב אַדר סוכה אונ נאך אזו
אַנקייכן וכאשר ישוּב המקצר בהם בלבד ובלשונו אונ אז דער וואש האט גקירצט אין דיא מצות
טוט תשובה דרויף מיט זיין האַרץ אונ מיט זיין צונג בלומר ער איו זיך מתנהג מיטן מויל
ישתדל לעשות אותם אונ וועט זיך פלייטן ער זאל שוין דיא מצות טאן ולא ישנה קצורו בהם אונ

ער

שער התשובה

רסז

כמי שלא חטא ואמר רבותינו ז"ל עבר על מצות עשה שאין בה כרת ועשה תשובה אינו זו ממקומו עד שמוחלין לו שנאמר (מלאכי ג) שובו אלי ואשובה אליכם והחלק השני והוא שיש לו בו יתרון השב על הצדיק באור זה שיהיה השב חטא חטא קטן במצות לא תעשה שאין בה כרת ואח"כ שב ממנה תשובה שלימה בכל תנאיה ושם עונו לעומתו ונכה פניו ומבקש תמיד המחילה עליו ונכלם מבשתו (ס"א מבקשתו) מהבורא ונכנס בלבו המורא מעונשו ונשברה נפשו והוא נכנע ושפל לפני האלהים תמיד והיה חטאו סבה לכניעתו והשתדלותו לפרוע חובות הבורא לא יתגאה במאומה

מרפא לנפש

כח' וז"ל הנמ' וימא דף ס"ו ד' הלוקי כפרה סיה רבו יממאל דורש וכן שלשה ותשובה עם כל אחד ואחד עבר על עשה ושב אינו זו משם עד שמוחלין לו שנאמר טובו שוכים ומיד חרפה למדת שיש עבירה שמהכפרה בתשובה לכה' עבר על לא תעשה ועשה תשובה חולה וז"ל מכפר שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם למדת שיש עבירות שאריכים י"כ לכפר עבר על כריתות ומיתות כ"ד ועשה תשובה חולה וז"ל מולין ויסורין ממרקין שנאמר ופקדתי בשבת פסעם ונכנעתי עונם למדת שיש עבירה שאריכים יסורין ומסתכרין בקל לקלס והמטור להמורה אבל מי שיש

ער קריצת שוין נאך אמאל נים אין ויי פלומר אונ ראש אנדרי מאד איז ער שוין אויף אועלבי מצות נים עובר ימחול לו הבורא מוט אים דר בשעפר מוחל ויין וישתוה עם הצדיק אשר לא קדוהבתם אונ ער וועט גרייך ויין מיט דעם צדיק וואש ער האט ויי קיין מאל נים עובר גיווען ובכחו זה נאמר אונ פון אועלכן ווערט גואגט השב מן החטא דר וואש מוט תשובה אויף דר עבירה כאילו לא חטא איז גלייך ווי ער האט גאר נים גוינדניגט ואמרו רז"ל אונ אונדער תקמים ז"ל האבן גואגט עבר על מצות עשה שאין בו כרת ווען איינר האט עובר גיווען אויף אונ אונ מצות עשה וואש מען איז נים הייב אויף דעם קיין פרת ועשה תשובה אונ האט תשובה גמאן אינו זו מכוסו עד שמוחלין לו דר רירט נים אונעק פון ויין ארט ביו מען איז אים עש מוחל פלומר מען איז עש אים תיבף מוחל און ווי עש שטייט אין (מלאכי) שובו אלי ואשובה אליכם קערט וויידר צו מיר וועל איך זיך וויידר קערן צו אייך והחלק השני אונ דער אנדרר חלק איז והוא אונ ראש מיינט מען שיש לו בו יתרון השב על הצדיק און דר וואש מוט תשובה איז בעסר פון אצדיק באור זה איז דאש בשיידניג דר פון שיהיה השב חטא חטא קטן במצות לא תעשה און דער וואש מוט היינט תשובה האט פריער גוינדניגט אקלייגי עבירה פון אועלכיש וואש נאט האט עש פאר באטן מען זאל עש נים טאן אונ ער האט עש יוא גמאן שאין בה כרת אונ עש איז נים פח האנדין אין דעם קיין פרת פלומר עש קומט פח דר עבירה קיין פרת נים ואח"כ שב ממנה תשובה שלימה אונ דר נאך האט ער אויף דעם איין רעכטי תשובה גמאן בכל תנאיה מיט אלי אירי הנאים וואש גיהערן צו דר תשובה האט ער עש אלץ גמאן ושם עונו לעומתו ונכה פניו אונ ער האט גשטעלט ויין עבירה קעגן זיך אונ אנטקעגן ויין פנים ומבקש תמיד המחילה עליו אונ ער בעט תמיד מען זאל זיא אים מוחל ויין ונכלם אונ ער ווערט פח שעקט מבשתו מהבורא ווייל ער שעקט זיך פח דעם בשעפר ונכנס בלבו המורא מעונשו אונ עש גייט אין ויין הארצן אריין דיא מורא פאר גאטש עונש ונשברה נפשו אונ ויין קייב ווערט צו פראבן והוא נכנע ושפל לפני האלהים תמיד אונ ער איז אונטר מעניג אונ גינדיג פח נאט אלי צייט והיה חטאו תמיד סיבה לכניעתו איז ויין וינד איין סיבה צו ויין אונטר קעניקייט פלומר דורך דעם וואש ער האט גוינדניגט איז ער אנקנע והשתדלותו לפרוע חובות הבורא אונ פלייקט זיך דורך דעם בצאלן דאש וואש ער איז שולדיג צום בשעפר לא יתגאה במאומה

במאומה

ממעשהו הטוב ולא ירבה בעיניו ולא יתפאר בו וישמר בשארית ימיו מן המכשול
 וחומא זה הוא שיש לו יתרון על הצדיק שלא חטא החטא ההוא והדומה לו כי הצדיק
 אין במוחיו בו שלא יתגאה ויגבה לבו וירום במעשהו וכבר נאמר כי יש חטא שמועיל
 לשב יותר מכל צדקות הצדיק ויש צדקה שמזקת לצדיק יותר מכל חטאות השב
 כשיפנה לבו מן הכניעה ודבק בגאות ובחונף ואהבת השבח כמ"ש אחד מן הצדיקים
 לתלמידיו אילו לא היה לכם עין הייתי מפחד עליכם ממה שהוא גדול מן העין אמרו
 לו ומהו גדול מן העין אמר להם הנאות והחונף ובשב כזה ארז"ל במקום שבעלי תשובה
 עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד והחלק השלישי שיהיה השב עובר עבירות
 גדולות ממצות לא תעשה שיש בה מיתה בידי אדם וכרת בידי שמים כחלול השם
 (ס"א כחלול שבת) ושבועת שקר והדומה להם מן הגדולות ואחר כך שב מטעותו בהם

במאומה ממעשהו הטוב ער האקט זיך ניט בער גאָוה מיט קיין שום זאך פון זיינע נופע
 מעשים ולא ירבה בעיניו אונ זיינע נופע מעשים זיינן ניט פיל אין זיינע אויגן וולא יתפאר בו אונ ער
 באריקט זיך דר מיט ניט וישמר בשארית ימיו מן המכשול אונ ער היט זיך אין די אויבני טענ פון
 אשטרויכרונג חומא זה הוא שיש לו יתרון על הצדיק שלא חטא החטא ההוא דר חומא אין גאך דר
 תשובה בעשיר פון אצדיק וואש האט גאר ניט גזינדיגט די עבירה אדר אזו אגלייכן כי הצדיק
 אין במוחיו בו שלא יתגאה ווארום פון אצדיק אין טען ניט פר זיכרט ער זאך זיך ניט בעל גאָוה
 האלפן ויגבה לבו וירום במעשהו אונ קאן זיך דר הייבן זיין הארץ מיט זיינע מעשים ווייך ער
 האט קיין מאל ניט גזינדיגט אפר דר בער תשובה וועט זיך שזין ניט בעל גאָוה האקטן ווארום
 ער וויישט דאך אז ער האט אמאל גזינדיגט וכבר נאמר אונ עש אין שזין ראנג גאָאנט גווארן
 כי יש חטא שמועיל לשב מכל צדקות הצדיק אז עש אין פר האנדן איין עבירה אז זאל דעם בעל
 תשובה בעשר העלפין אז אלע דאש גושט וואש דר צדיק טוט יש צדקה שמזקת לצדיק יותר אונ
 אופט טוט דעם צדיק זיין גושט מער שארין מכל חטאת השב פר אלי די זינד וואש דר בעל
 תשובה האט נטאן כשיפנה לבו מן הכניעה דאש אין ווען דער צדיק קערט אפ זיין הארץ פון
 אונטר טעניקיט ורבק בגאות אונ בהעפמ זיך אין גאָוה ובחונף ואהבת השבח אונ דורף דעם קובמ
 ער צו דר מדה פון חניפה אונ ליב צו האבין טען זאל אים לויבן וועט ער דרום דיא מצוה
 טאן כדי לייט זאקן אים לויבן כמ"ש אחד מן הצדיקים לתלמידיו אזו וויא איינר פון די צדיקים
 האט גאָאנט צו זיינע תלמידים אילו לא היה לכם עין ווען איר וואלט ניט האבין אין זיך קיין
 זינד הייתי מפחד עליכם וואלט איך פר אייך מורא גהאט ממה שהוא גדול מן העין פון גאָאך וואש
 אין גאך גרעשער אונ ערעער פר איין זינד אמרו לו ומה הוא גדול מן העין האבין זיי צווא אים
 גאָאנט וואש אין דאש וואש אין גרעשער פר איין עבירה אמר להם הנאות והחונף האט ער צו זיי
 גיאָאנט דאש אין די גאָוה אונ דיא חניפה ובשב כזה אונ פייא אזו אבעל תשובה ארז"ל האבין
 אונקערע חכמים גיאָאנט במקום שבעלי תשובה עומדים אויף דעם ארט וואו דיא בעלי תשובה
 שטייען אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד קענן קיין רעכטע צדיקים ניט שטיין והחלק השלישי אונ
 דר דרישר חלק אין וואש איין צדיק אין בעשער פאר אבעל תשובה שיהיה השב עובר עבירות
 גדולות דאש אין ווען דער בעל תשובה האט פריער גרוישע עבירות עובר גיוועזן ממצות לא
 תעשה שיש בה מיתה בידי אדם פון די זאכן וואש גאט האט פר פאמן טען זאל דש ניט טאן אונ אז
 טען טוט זיי אין טען חייב מיתה גיווען דורף ב"ד פון א"י וכרת בידי שמים אונ נערט גישטראפמ
 פון גאט מיט פרת כחלול השם ושבועת שקר גלייך אז חילול השם אונ פאלש שווערן ביי גאטש
 גאמן והדומה להם מן הגדולות אונ גאך אזעלבע גלייכן פון גרויסע עבירות ואחר כך שב מטעותו

שער התשובה

רחס

והשלים תנאי התשובה וגדריה כי המחילה לא תתכן לו עד שינוסה בעוה"ז ממה שיוכל לסבול וינקה מעונותיו ובו אמרו רז"ל עבר על מצות לא תעשה שיש בה כרת ומיתת בית דין ועשה תשובה יסורין ממרקין ומיתה מכפרת שנאמר (תהלים פט) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם וכתוב (ישעיה כג) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון והצדיק שלא עבר אלו העבירות יש לו יתרון על השב מהם בלי ספק :

פרק ט אבל אם תתכן התשובה מכל חטא אם לא . אומר בתשובת השאלה הזאת כי העונות שני מינים . אחד מהם עונות (ס"א עבירות) שבין אדם למקום בלבד ככחש באלהים והמחשבות הרעות והמצפונים הרעים ולאווין שבחובות הלכות והרבה מחובות האברים אשר לא יחמוס החוטא בהם כי אם נפשו בלבד ואין אשמה

מרפא לנפש

עין לקמן וסע נאמרו דברים האלה ג"כ וסע פרשתיו ע"ס : עד שינוסה . כיסורים נעו"ז . כמס"ל מהמנ" :

בהם און דר נאך האט ער אויף זיי תשובה גמאן והשלים תנאי התשובה וגדריה און ער האט אין גאנצין גמאן אלע די דרכים פון תשובה מיט אירע ערשנים וואש מיר האבן אויבן גשריבן כי המחילה לא תתכן לו ווארום אז נאט זאל אים זיינע עבירות מחיל זיין קאן דאש בייא אים ניט רעכט זיין ער שינוסה בעולם הזה ביו וואגן ער נוערט גפרובט אויף דר וועלט מיט אזעלכע יסורים ממה שיוכל לסבול וואש ער קאן דר ליידין וינקה מעונותיו און דר מיט נוערט ער ליידיג פון זיינע זינד ובו אמרו רז"ל און פון דעם בעל תשובה האבן אונזרע חכמים ז"ל גאגנט עבר על מצות לא תעשה שיש בה כרת ווען ער האט עובר גווען אויף אזו איין לא תעשה וואש דרויף אזו ער הייב פרת ומיתה ב"ד אדר גמייט צו ווערן פון ב"ד אין א"ו ועשה תשובה און האט אויף דעם תשובה גמאן יסורין ממרקין דעם זעקביגין מאכן אים דיא יסורים ליידיג פון זיינע עבירות אדר (ממרקין) זיי צו רייבן די עבירות ומיתה מכפרת און דר מויט אין זיינעמכפר אזו וויא עש גמייט אין (תהלים) ופקדתי בשבט פשעם אויף וועל גדינקן מיט דער רוט זייער זינד כדומר אויך וועל זיי שטרופן פאר זיינע ער זינד און אין (ישעיה) גמייט אס יכופר העון הזה לכם עד תמותון אויב די זינד וועט איר געבן ווערן ביו איר וועט שטארבן אזו דאך משמע אבר מיטן שטארבין וועט די זינד יוא פאר געבן ווערן והצדיק שלא עבר אלו העבירות און דער צדיק וואש האט דיא עבירות קיין מאל ניט עובר גווען יש לו יתרון על השב מהם בלי ספק האט ער אן ספק אנרעשערע מעלה פון דעם וואש האט זייא יוא עובר גווען און האט אויף זייא תשובה גמאן :

אבל אם תתכן התשובה מכל חטא אבר אויב די תשובה אזו אן גבריט פון ארע עבירות בלומר אויב עש העלפת תשובה אויף אנערלייא עבירות אויב גיין אומר בתשובת השאלה הזאת וועל אויך זאגן אין דעם ענטפער אויף דר שארף בלומר וועל אויך דרויף ענטפרין כי העונות שני מינים דען עש אזו פאר האנדן צווייא ערלייא זינד אחד מהם איינש פון זיי אזו העונות שבין אדם למקום די זינד וואש איינר טוט קעגן נאט אליין ככחש באלהים דהיינו אז איינר לייקונט אין נאט והמחשבות הרעות און שרעקטע מחשבות דהיינו ער האט מחשבות אויף זנות והמצפונים הרעים און ביינע גראנקן דהיינו ער טראכט ער זאל דעם אנדערן בייז טאן און האט אים נאך ניט גמאן הייסט עש נאר איין עבירה אנשקעגן נאט ולאווין שבחובות הלכות און אזעלכע ראין וואש ער טאר זיי ניט טראכטן אין הארצן דהיינו עבודת פזקבים דינן והרבה מחובות האברים און אזו אויך פיל זינד וואש ווערן גמאן מיט די גלידר אשר לא יחמוס החוטא בהן וואש דער זינדיגר רויבט מער מיט זיי ניט כי אם נפשו בלבד נאר זיין לייב איין דהיינו ער לייגט ניט קיין

שער התשובה

עליו אלא להמרותו מצות אלהיו והמין השני עונות (ס"א עבירות) שבין אדם לחבירו והם שיש בהם ענין מעניני הרעה והחמס לבני אדם אם בגופם אם בממונם או בזכרם ומקבץ החוטא חמסו בנפשו בהמרותו את אלהיו עם חמסו בני אדם ומה שיהיה מן העונות והחמסים בין האדם לאלהיו בלבד תתכן לו התשובה מהם בעודנו בחיים כשיתעורר לקצרו וישתדל לשוב מעותו אצל בוראו ומן הדין עליו שתהיה התשובה מן העון במין שחמס בו אם יוכל שאם יהיה החמס בחובות הלככות כלב הרע והמחשבה הרעה והנמירה והקנאה והשנאה והדומה לזה התשובה ממנו ראויה להיות בהטבת הלב ואהבת הטוב לבני אדם והמחילה להם ואם יהיה החמס באבר מאברי הגוף באכילות מה שאסר הבורא אכילתו ותבעילות שהזהיר מהם והלול שבתות ומועדים

מרפא לנפש

או בזכרם • זכרם לרעה ומספר נגותם או מסלשין עליהם וגרם לסס רעה : ומקבץ החוטא :

קיים הפילין אדר ער גייט אן ציצית ואין אשמה עליו און האט אויף זיך מער קיין שולד גיט אלא להמרותו מצות אלהיו נאר וייל ער האט ויידער גישפעניגט גאמש גבאט אפר קענין לייט האט ער נאר גיט גוינדיגט והמין השני און דער אנדערער מין זינד איז עונות שבין אדם לחבירו אזעלכע זינד וואש איינר זינד דיגט קענן זיין חכר והם און זיי זיינן שיש בהם מעניני הרעה והחמס לבני אדם אזעלכע זינד וואש אין זיי איז פאר האנדן בייו און רויפונג צוא מענטשין אם בגופם אדר אין זייער גוף או בממונם אדר אין זייער געלט פלומר ער טוט זיי שלעכטן אין זייער גוף אדר ער פרויבט זייער געלט או בזכרם אדר אין זייער דער מאנן פלומר ער דער מאנט זיי צו בייון אדר ער זאגט אויף זיי רביות איז ער זיי גרם שלעכץ ומקבץ החוטא זאמעלט איין דער זינדיגער חמסו בנפשו בהמרותו את אלהיו וואש ער פרויבט זיין לייב זעלבסט מיט דעם וואש ער ויידר שפעניגט קענן גאט עם חמסו בני אדם און מיט דעם וואש ער רויבט מענטשן פלומר האט ער שוין גוינדיגט אין צווייען קענן גאט ווארום ער האט דאס גיט גהייסן טאן און אנטקענין לייט ומה שיהיה מן העונות והחמסים בין האדם לאלהיו בלבד און וואש איינר זינד דיגט קענן גאט אליין תתכן לו התשובה כהם איז אים דער פון אן גברייט דיא תשובה פלומר אויף דעם קאן ער גרינג תשובה טאן בעודנו בחיים וייל ער לעבט נאך כשיתעורר אז ער דער וועקט און טוט תשובה לקצרו אויף דעם וואש ער האט גיקרצט און האט גיט גטאן וואש גאט האט גיהישן טאן וישתדל לשוב און ער פלייכט זיך אום צו קערן מעותו פון זיין זינד וואש ער האט גוינדיגט קענן זיין בשעפר פלומר פון דעם וואש ער האט עובר גווען אויף די זאכן וואש גאט האט פר באטן וכן הדין עליו שתהיה התשובה מן העון און ער גיהער צו זעהן אז זיין תשובה זאל זיין במין שחמס בו אין דר זעלביגן זאך וואש ער האט מיט איר גוינדיגט אם יוכל אויב ער קאן דאש נאר אזו טאן שאם יהיה החוטא בחובת הלככות דאש איז אז ווען ער האט גוינדיגט מיטן הארצין כלב הרע דהיינו ער האט גיהאט אשעכט הארץ והמחשבה הרעה אדער שלעכטע מחשבות והנמירה אדר ער האט נומר שגאה גווען צוא זיין חכר דהיינו ווען זיין חכר האט אים גטאן עפים בייו האט ער גהאלטן אין זיין מחשבה ער זאל אים אפ טאן בייו והקנאה אדר ער איז מקנא דעם אנדען והשנאה אדר ער האט זיין חכר פיינט והדומה לזה און נאך אזו אנלייבין התשובה ממנו ראויה להיות בדארף פון אים זיין דיא תשובה בהטבת הלב ער זאל שוין האבן אנט הארץ ואהבת הטוב לבני אדם און זאל ליב האבן גוטש טאן צו מענטשן והמחילה להם און זיי האבן אים גטאן בייו זאל ער זיין מוחל זיין ואם יהיה החמס באבר מאברי הגוף און אז ער האט גוינדיגט מיט איין אבר פון די אברים פון דעם גוף באכילת מה שאסר הבורא

אכילתו

שער התשובה

רס"ט

ושבועת שקר ראוי שתהיה תשובתו ממנו באותו ענין ובאותו מין שהיה חוטא בו עם שתוף הלב בכוונה לאלהים - וכל הענין הזה יתכן לאדם בחייו בעוד שהוא מאריך ימים עם בירור כוונתו (ס"א הכרתו) כשהוא מכונן לתשובה ולטהר נפשו מעונו אצל בוראו ובכמהו אמר החכם (משלי ט) אם חכמת חכמת לך - אבל מה שיהיה מן העונות לאלהים ולבני אדם יקשה על האדם התשובה מהם לכמה פנים מהם שלא ימצא העשוק או שימות או שמקומו רחוק ומהם שיאבד הממון מיד העושק ואין לאל ידו להשיב העשק לבעליו ומהם שהעשוק שמא לא ימחול לעושק כמה שעשקו מהזיקו בגופו וספרו בנגותו ומהם שלא יכיר העושק את העשוק או שלא ידע סך הממון אשר עשק כמו שעשק אנשי קריה או אנשי מדינה ולא הכיר אותם ולא נתברר אצלו מספר הממון שלקח

מרפא לנפש

כ' סדכנים יחד האחד טעסה ענינה לעלמו וכסני חמסו זמן כי לינו וודע כמה ימים : מאריך ימים - פו' שלא כ"א : בחייו וגו' - פי' שלא יאמר אעשה תשובה לאחר יעשה כן יום אחד או שני ימים רק כל ימי חייו :

אכילתו דהיינו ער האם גיגעסן וואש דר פישעפר האם גיאסרת והבעילות שהזהיר מהם און און גלעגן ביי זעקע ווייבר וואש זייגן צו אים אכור והילול שבתות ומיעדים אדער ער האם מחלל שבת און י"ט גווען ושבועת שקר אדר ער האם גשווארין פאלש ראוי שתהיה תשובתו ממנו בדראף ער תשובה טאן באותו ענין ובאותו מין שהיה חוטא בו אין דעם זעלביגן ענין און אין דעם זעלביגן מין וואש ער האם גינדגט למשל ווען ער האם גינדגט ער האם גיגעסן מריפות מו ער זיך מאכן אדר אפילו פון זעקע עסין וואש ער קעג עסין דאש היישט אין דעם זעלביגן ענין און אין דעם מין היישט דהיינו ער האם גגעסן מריפה פלייש מו ער זיך אפ שיידין פון פלייש אפילו אזעליכיש וואש און פשר עם שיתוף הלב בכוונה לאלהים און דר ביי זאך זיין הארץ און זיין פונגה זיין צו טאן עש פון גאט וועגין וכל הענין הזה יתכן לאדם בחייו און דאש אלץ מו דער מענטש טאן ווייל ער לעבט נאך פלומר ער זאך גיט זאגין און נועד שפעטר טאן די תשובה ווארום מאכר וועט ער שטארבן בעוד שהוא מאריך ימים און נוי לאנג ער לעבט עם בירור כוונתו מיט און קלארע פונגה כשהוא מכונן להשובה אז ער און זיך אין דעם מכוון פון תשובה וועגין ולטהר נפשו מעונו אצל בוראו און זיך צו היינגן פון זיינע זינד וואש ער האם גיטאן קענין זיין פישעפר ובכמהו און פון און אנלייכין אמר החכם האם גיאגט שלמה המלך אין (משלי) אם חכמת ווען דוא ביישט קלוג חכמת לך ביישטו דיר קלוג אבל מה שיהיה כן העונות לאלהים ולבני אדם אבר פון די זינד וואש איינר זינדגט קענין גאט און קענין לייט יקשה על האדם התשובה מהם מוט דיא תשובה פון זייא שווער זיין אויף דעם מענטשין לכמה פנים פון פיל מעמים וועגן מהם אמיל פון זיי און שלא ימצא העשוק ווארום עש און גמאלט ער זאל גיט קאנן גפיגן דעם וואש און ווארן פון אים גרובט או שימות ענטפער ווייר ער און גישטארבן או שמקומו רחוק אדר ווייר ער וואגט ווייט פון אים ומהם און אמייך פון די מעמים און שיאבד הממון מיד העושק אז ער וואש האם גרויבט האם שזין פאר פראכט דאש געלט ואין לאל ידו להשיב העשק לבעליו און ער האם די מאכט גיט ער זאך אום קערן די גולה צום פער הפות ווארום ער האם גיט קיין געלט ומהם און אמייך פון זייא און שהעשוק דער וואש און ווארן גגזקת שמא לא ימחול לעושק מאכר וועט ער גיט וועקן מוחל זיין צו דעם וואש האם אים גגזלת כמה שעשקו דורך דעם וואש האם אים גגזלת מהזיקו בגופו און האם אים שאדן גטאן אין זיין גוף וספרו בנגותו און וואש ער האם דר צייקט פון זיין שאנד פלומר ער האם אויף אים שלעכטש גרעט ומהם און אמייך פון זיי קאן זיין שלא יכיר העושק את העשוק אז דר גזלן קען גיט דעם וואש ער האם גיגזלת או שלא ידע סך הממון אשר עשק אדר ער וויישט גיט וויפך געלט ער האם גגזלת כמו שעשק אנשי קריה או אנשי מדינה ווען איינר גזלת פיל

לייט

שער התשובה

מהם בעול ובחטם ומהם שנמבע הממון האסור בכפלו מן המותר ואינו קל להוציא אותו ממנו אלא בהפסד הרבה חלקים מן המותר כמ"ש רבותינו ז"ל גזל מריש ובנאו בבירה בית שמאי אומרים מקעקע כל הבירה כלה ומחזיר מריש לבעליו ובית הלל אומרים אין לו אלא דמי מריש בלבד מפני תקנת השבים . וממה שתקשה עוד התשובה ממנה מה שנהג בו האדם עד ששב לו המעשה הרע דבק כהדבק המעשים הטבעיים אשר לא יקל להניחם כמו שכתוב (ירמיה ע) למדו לשונם דבר שקר העוה נלאו ואמר (סס יג) היהפוך כושי עורו ונמר חברבורותיו וגו' . ומהם שפיכת דמים והריגת הנקיים בין בפגיעה בין בהליכת (ס"א בעלילת) רכילות כמו שידעת מענין דואג בעיר הכהנים אשר גרם להרגם ברכילות תחלה ופגע בהם אחר כך כמו שנאמר (שמואל א כג) ויסוב

מראש לנפש

העשוק . הוא כגזול . העושק הוא הגזול . העשק . החטם אשר כפסיס הוא שמואל אפי' גזל מריש ובנאו סס כגזול עלמם : גזל מריש . קורה : מפני תקנת השבים . כל לאו הכי גם כ"ס מודים שמהוים להחזיר המריש עלמם וכע"פ בתעיות (דף י"ז) ויכחו חיס מדרכס הרעס ומן החטם אשר כפסיס כל"כ ינום כתיב מאי מן

לויט אין אשטאמ אדר אין איין מדינה ולא הכיר אותם אונ ער האט זיין גאר ניש נקאנט ולא נחברד אצולכספר הממון שלקח מהם אונ עש איין ביי אים ניש אויש נקלערט פלומר ער ווישט ניש קלאר וויסר געקט ער האט בייא זיי גנומן בעול ובחטם מיט עוולות אונ מיט גזילה ומהם אונ אטייל פון זיי קאן ויין שנמבע הממון האסור אז דאש איסור געקט איין איין גיוונקן אונ צו מישט גווארן בכפלו מן המותר מיט מאפל געקט וואש איין מותר ואינו קל להוציא אוהו ממנו אונ עש איין ניש גרינג אויש ציהן די גזילה פון דעם התר אלא בהפסד הרבה חלקים מן המותר נאר סיידין ער זאל פיל שאדין האפין פון דיא זאכין וואש ער האט בהתר כמו שאמרו רבותינו ז"ל אזו וויא אונגרי חכמים האפן גואנט גזל מריש ובנאו בבירה ווען איינר האט גיגולת איין באלקין אונ האט אים איין גבויט אין אשטוב בית שמאי זאגן מקעקע כל הבירה כלה ער זאל צו פרעכן די גאנצן שטוב ומחזיר מריש לבעליו אונ זאל אום קערן דעם באלקין צו ניין בעל הפות וואש ער האט עש ביי אים גיגולת אונ בית הלל זאגן אין לו אלא דמי מריש בלבד ער בדארף נאר געבן דאש געלט פון דעם באלקין מפני תקנת השבים פון דר תקנה דיא בעלי תשובות ווענין פלומר ווארם אז מען וועט אים הייכן צו ווארפן דיא גאנצן שטוב אונ אפ געבן אים דעם באלקין וועט קיינר ניש וועלן תשובה טאן אבר מיטן דין וואלט ער בדארפט צוא ווארפין דיא גאנצע שטוב אונ אפ געבן אים דעם באלקין וממה שתקשה עוד התשובה ממנו אונ וואש נאך שוועריר איין תשובה צו טאן דרוף דאש איין אזו זאאף מה שנהג בו האדם וואש דר מענטש האט זיך דרינגן שוין גוואנט ער ששב לו המעשה הרע דבק ביו שלעכמי מעשה איין שוין ביי אים אזו בהעפט גווארן כהדבק המעשים הטבעיים גלייך וויא עש זייגן בהעפט אין מענטשין דיא זאכן וואש אין זיין טבע איין דהיינו עסין אדר מרינגן אשר לא יקל להניחם וואש עש איין ניש גרינג בייא אפענטשין זיין אונעק צו לאזן אזו וויא עש שטייט אין (ירמיה) למדו לשונם דבר שקר זיין האפין גוואנט זייער צינג פאלש צו ריידן העוה בלאו צו קרוימי זאכן האפן זיי זיך גמאמט אונ גוואנט אונ ווידר שטייט אין (ירמיה) היהפוך כושי עורו וכו' קען דען פר ענדרן דר פוישי זיין פער ומהם אונ אטייל זאכן קאן זיין וואש איין שווער דרוף תשובה צו טאן שפיכת דמים אז ער האט פרוט פאר גאסן והריגת הנקיים אונ האט גיהרגת אים שולדיג מענטשן בין בפגיעה סייא דורף זיין פגענגש פלומר ער האט אים גהרגת מיט זייגן הענט בין בהליכת רכילות סיי דורף דעם גאנג פון רכילות פלומר ער איין גנאנגן אונ האט אויף אים רכילות גואנט כמו שידעת מענין דואג בעיר הכהנים אזו וויא דו ווישט וואש

שער התשובה

רע

דואג האדומי ויפגע הוא בכחנים ומתם עוד מי שגורם לאבד ממון חבירו ברכילותו אין עולה לו תשובה עד שירצה את חבירו אם בממון אם בפיוס ובכניעה למחול לו ולנשוא המאו כמ"ש (מכה נ) ואשר אכלו שאר עמי ועורם מעליהם הפשיטו ומתם מי שבא אל העררה והוליד ממנה ממזר כי החרפה לא תמוש והשבת המעות אי אפשר לו (ס"א) והשגת המעות הזאת אי אפשר לה כמו שאמר (ויזנ לא) כי היא זמה והיא עון פלילים כי אש היא עד אבדון תאכל ואמר הכתוב (כושע ה) בה' בגדו כי בנים זרים ילדו ומתם מי שהרגיל לשונו לכזב ולספר בגנות בני אדם ולדבר בהם ואיננו יכול לעמוד על זה מרובו (ס"א) ואינו זוכר כל זה לרוב הרגל שהרגיל בו מפני שאין לו תכלית אצלו וכבר שכה האנשים אשר דבר בהם והכל שמור עליו וכתוב בספר עונותיו ובו נאמר (תהלים מה) ואם בא לראות שוא ידבר לבו יקבץ און לו ואמר (סס נ) אם ראית נגב ותרץ

מרא לנפש

הרע כמו להכע : בין בפגיעה בין בהליכת רכילות פגיעה כוא כפגע בו ויסתנו נידים או ע"י הליכות רכילות כמו כשפס דואג האדומי : ואשר אכלו שאר עמי וגו' וסוף הענין לו זעקו אל ה' ולא יענה אותם ויסתר כניו מהס נעת הסוף (כנל השועת ה' על עמו) כאשר סרעו מעליוס : והשבת המעות : י"ג המעות : יקבץ און לו : שהוא קינן כרסס עמל זאון על נפשו מעצירה זו של לס"ר מפני שכולל כמה עבירות : אם ראית

אין גישעקן דורך דואג אין דער שטאט פון דיא פהנים אשר גרם להרגם ברכילות תחלה וואש ער האט גורם גווען פריער דורך זיין רכילות קען זאל די פהנים הרנגן ופגע בדם אחר כך אונ דער נאך האט ער זיי אליין גיהרגת אזו וויא עש שטייט אין (שמואל) ויסוב דואג האדומי ויפגע הוא בכחנים אונ דואג האדומי האט ארום גרינגלט אונ האט גיטייט די פהנים ומתם עיר אונ נאך אין פאר האנדן זאכן וואש אין שווער הרזוף תשובה צו טאן מי שגורם לאבד ממון חבירו דר וואש אין גורם מיט זיין רכילות צו פר לירין זיין תברש געלט ברכילותו דורך דעם וואש ער האט אויף אים רכילות גירעט אין עולה לו תשובתו עד שירצה את חבירו קאן דעם ניט העקפן קיין תשובה נאר כידן ער בעט איבר דעם תכר אם בממון אם בפיוס אדער מיט געלט אדער מיט פיוסם ובכניעה אונ מוז זיך פאר אים ככניע זיין למחול לו ער זאל אים מוחרת זיין ולנשוא המאו אונ זאל אים פאר געבין זיינע זינד ומתם אונ אטייל פון זייא אין פאר האנדן מי שבא אל העררה ווען איינר אין גלעגן מיט איין אשת איש אדער מיט אנדר ערה והוליד ממנה ממזר אונ האט מוליד גווען פון איר אממור כי החרפה לא תמוש דען די שאנד ווערט פון אים ניט אפ גטאן והשבת המעות אי אפשר לו אונ ער קאן שוין דיא זינד ניט אום קערן אזו וויא אויב האט גזאגט כי היא זמה דען דאש אין אשאנד והוא עון פלילים אונ דאש אין אוינד וואש אין ראוי ער זאל דורך דעם גמשפט ווערן מיט פורעניות כי אש היא עד אבדון תאכל דען דאש אין גליקה וויא אפיער וואש ברענט ביו צו פר דארפן אונ אין (הושע) שטייט בה' בגדו זייא האפן אן גאט גיפעלשט כי בנים זרים ילדו ווארום זיי האפן גוואונן פרעמדע קינד מיננט קען ממורים ומתם אונ אטייל פון זייא אין מי שהרגיל לשונו לכזב דער וואש האט גוואונט זיין צונג צו היידן ליגן ולספר בגנות בני אדם אונ צוא דער ציילן דעם שאנד פון מענטשן ולדבר בהם אונ צו היידן פון זייא ואיננו יכול לעמוד על זה אונ ער קען עש ניט גדיינקן מרובו מתמת זיין פילקייט פלוסר מתמת ער האט עש שוין זייער פיל קאל גטאן קאן ער שוין ניט גדיינקן וואש ער האט דער מיט קיילע גמאכט אונ אויף נויפר קאל ער בדרך תשובה טאן מפני שאין לו תכלית אצלו ווייל עש האט ביי אים קיין עק ניט וכבר שכה האנשים אשר דבר בהם אונ ער האט שוין פאר געסין דיא מענטשן וואש ער האט פון זייא גירעט והכל שמור עליו אונ דאש אלץ ווערט אויף אים נהיט וכתוב בספר עונותיו זייני זינד ווערן אונ גשרפן אונ איין פון ובו נאמר אונ אונ אונ דעם ווערט גזאגט אין (תהלים) ואם בא לראות שוא ידבר לבו אונ אז ער קומט עפים צו זעהן רעט ער פאלשקייט אין זיין הארצין יקבץ און לו ער זאמלט זיך איין אום

שער התשובה

עמו ושאר הענין והנה השוה הלשון הרע עם הגניבה והנאוף ואמר (יחזיקה ט) ואיש ברעהו יהתלו וממה שתקשה התשובה ממנו מי שהדיח בני אדם בדת שבדה להם והכריחם להאמין בה ותעה והתעה וכל אשר יוסף העם המאמינים בה יוסף עונו ויכפל כמו שארז"ל כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו וכל המחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה ואמרו ירבעם חטא והחטיא את הרבים חטא הרבים תלוי בו שנאמר (מלכים א טו) על חטאת ירבעם אשר חטא ואשר החטיא וגו' ומשיג במין הזה מי שאפשר לו לצוות בטוב ולהזהיר מן הרע לאנשים תועים ועכבו מזה יחול ממונם או יראתם או בשתו מהוכיח אותם ותעו ולא הורה אותם הדרך הישרה כמ"ש (יחזקאל לג) הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אבקש :

מרפא לנפש

גנב וחרץ עמו ועם כנאפים חלקך פוך שלחת ברעה ולשונך הצמיד מרמה תשב באחריך הדבר וגו' וספס כלל שלשון כלהד כרי ספס שוים : ואיש ברעהו יהתלו : אפי' ברעהו אשר כנפשו יסתל וילגע מהמת רגילותו : ומשיג במין הזה ר"ל וכלל השון סוה של המחטיא את הרבים הוא ג"כ מי שיש בידו לנחות כו' לכן אמרו כנ"מ דשכ"ט כמה כהמה דף כ"ד מי שיש בידו לנחות בלבו עירו ולינו מוחה נחפס על אנשי עירו :

רעבט אונ נאך שטייט אין (תהלים) אם ראיתי גנב וחרץ עמו אז דו יעקשט אגנב מושטו לייפין מיט אים ושאר הענין און אזו נויא נוימער שטייט והנה און נון השוה הלה"ר עם הגניבה והנאוף ער האט גיגליכן די עבירה פון לשון הרע צו גניבה און ניאוף וממה שהקשה התשובה ממנו און וואש נאך אזו פאר האנדלין וואש די תשובה איז אים נאך שווערר מי שהדיח בני אדם בדת שבדה להם דער וואש האט פאר פירט לייט צו דער אמונה וואש ער האט זיין אויש גימראכט והכריחם להאמין בה און האט זיין גנייש אז זיין זאלין גלייבן דרינגן ותעה און אזו זאלין פאר אירט גיווארין והתעה און האט פאר אירט אנדערע לייט וכל אשר יוסף העם המאמינים בה און נויא עש מערן זיך לייט וואש גלייבן דרינגן יוסף עונו ויכפל ווערט ארץ זיין זינד גימערט און גיטאפילט אזווא נויא אונזערע חכמים ז"ל האבין גיזאגט כל המזכה את הרבים דער וואש מאכט לייט גוטש מאן אין חטא בא על ידו קובט אים קיין עבירה נים צו האנדלין וכל המחטיא את הרבים און דער וואש ער מאכט זינדלין פיל לייט אין מספיקין בידו לעשות תשובה דעם דער ראזט מען נים ער זאל תשובה מאן ואכרו און נאך האבן די חכמים גיזאגט ירבעם חטא והחטיא את הרבים ירבעם האט גיזינדליגט און האט גמאכט זינדלין פיל לייט חטא הרבים תלוי בו האט מען דיא זינד פון די רבים אין אים און גיהאנגן פלוזמר מען האט אים גשטרופט פאר זייערע עבירות אויף אזו נויא עש שטייט אין (מלכים) על חטאת ירבעם אשר חטא ואשר החטיא וגו' פון וועגן דיא זינד פון ירבעם וואש האט זאלין גיזינדליגט און האט גימאכט זינדלין אנדערע ומשיג במין הזה און עש גרייכט אין דעם מין פלוזמר און אין דעם פלל אזו אויף מי שאפשר לו לצוות בטוב דער וואש האט יכורת צו גביטן לייט צוא מאן גוטש ולהזהיר מן הרע לאנשים תועים און קען אויף מזהיר זיין צו דיא פאר אירמע לייט פון צוא מאן פייז ועכבו מזה און עש אזו אים מעכב דער פון פלוזמר און דרום טוט ער עש נים ווייל יחול ממונם ער האפט צו געפן זייער געלט מתמת ער ווייל געפן געלט ביי זיי דרום שטרופט ער זיי נים אדר אזו אין דר פשט ער ווייל זיי אנדרש נים לערנן דעם גוטן וועג סיידן זיין זאלן צאקין דער פאר או יראתם אדר ער האט מורא פאר זיי או בשתו מהוכיח אותם אדער ער שעמט זיך צוא שטרופין זיין ותעו און זייען פאר אירט גיווארין ולא הורה אותם הדרך הישרה און ער האט זיין גיוזין דעם רעכטין וועג אזו אים אויף שווער צוא מאן אזו נויא עש שטייט אין

אין

שער התשובה

רעא

פרק ט אבל איך אופן התחבולה למי שקשתה עליו התשובה נאמר בתשובת השאלה הזאת כי מי שעבר עבירה מן העבירות שיקשה לתקנה באופן התשובה המיוחדת בה אינה נמלסת מאחד משני דברים או שתהיה מן העבירות שבינו ובין בוראו או שתהיה מן העבירות שבינו ובין בני אדם כמו האונאה והגניבה ומיני הגזלות והחמס והעול ומאיוזה מהם שיהיה ותהיה התשובה נמנעת עליו לאחד מן הפנים שהקדמנו שהתשובה מהם קשה כשיקבל עליו גרדי התשובה בכל תנאיה אשר בכחו ויכלתו. מהם הבורא מקל עליו תשובתו ועובר לו על מה שנעלם ממנו ונמנע עליו וישים לו מוצא קרוב מחטאו וירחיב אמתלאתו בו ואם יהיה משער העריות אשר זכרנו במי

מרפא לנפש

או שהיה מן העבירות שבינו לבין ב"א כמו כו' בעול ואם כו' שיהיה משער העריות וכו' מאיוזה מהם כו' כו' ל גרוס ור"ל אע"פ שכתב בס"ט שיקשה עליו התשובה ועשה כל האמצעים שצ"ל אין שערי תשובה נעלים לפניו כשכח רוצה להתקרב אל ה' כמו שכתב ואולי ועובר לו על מה שנעלם ממנו ר"ל והקב"ה מוחל

אין (יהוקאל) והוא רשע בעיני ימות דער רשע ונעם דורך זיינע זינד שטארבן ודמי מידך אבקש אונ זיין פלוט וועל איה פון דיר זוכן פלוסר פון דעם וואש האט אים גקאנט שטראפן אונ האט אים גיט גישטראפט :

אבל איך אופן התחבולה למי שקשתה עליו התשובה אבר וואש פר איין אופן ער מוז טראכטן דער וואש די תשובה איז אים שווער נאמר בתשובת השאלה הזאת וועלן מיר דרויף ענטפערין כי מי שעבר עבירה מן העבירות דען ווען איינר האט עובר גווען אזו איין עבירה שיקשה לתקנה באופן התשובה המיוחדת בה וואש איז אים שווער צו פארקומן דורך דער תשובה וואש גיהער דער צו אינה נמלסת מאחד משני דברים דאש קען גיט פעלן אונ עש מוז זיין פון די עבירות וואש קעגן זיין בשעפר או שתהיה מן העבירות שבינו ובין בוראו ענטפער עש מוט זיין פון די עבירות וואש ער האט גוינדעט או שתהיה מן העבירות שבינו ובין בני אדם אדר עש מוט זיין אזעלכי עבירות וואש ער האט גוינדעט קעגן לייט כמו האונאה הגניבה ומיני הגזלות דהיינו ער האט איינעם גנארט אדר ער האט בייא איינעם גננבת אדר גנזקת החמס והעול אדר גירופט אדר אום רעכט גימאן ומאיוזה מהם שיהיה אונ וואש פר עבירה עש ונעם זיין ותהיה התשובה נמנעת עליו אונ די תשובה ונעם פון אים פאר קיטן זיין לאחד מן הפנים שהקדמנו כחמת איינש פון די אופנים וואש מיר האבין אויפן גיאנט פלוסר כחמת ער האט גוינדעט אין אזו איין אופן ווא עש שטייט אין ייענעם פרק שהתשובה מהם קשה וואש אויף די עבירות איז שווער תשובה צו טאן זאגט דער מחבר כשיקבל עליו גרדי התשובה בכל תנאיה אז ער ונעם נאר אויף זיך מקבל זיין אלע גדרים פון דער תשובה מיט אירע אלע תנאים וואש גהערן צו דר תשובה אשר בכחו ויכלתו מהם אזו ווייט ווא זיין פח אונ זיין זכוקת גרייכט פון זיי הבורא מקל עליו תשובתו ונעם אים דער בשעפר גרינגר מאכין זיין תשובה ועובר לו על מה שנעלם ממנו ונמנע עליו אונ ונעם אים שיינקען דאש זעקביגע וואש איז פון אים פאר הוילן אונ פאר קיטן וישים לו מוצא קרוב מחטאו אונ ונעם אים ווייזן אזו אונגע ווא ער זאל קעגן אפ טראכטן פון זיין זינד פלוסר האמשע דיא תשובה קאן גיט זיין אויף דער זינד אליין ונעם ער אים ווייזן אזו אמתלאה וואש איז פון דעם עגן פון זיין זינד (עיון כפי') וירחיב אמתלאתו בו אונ ונעם אים דער ברייטערין זיינע פאר ענטפערונג אויף זיינע זינד פלוסר ער ונעם אים העקפין אז ער זאל קאנען זיינע זינד גנג פאר ענטפערין ואם יהיה משער העריות אשר זכרנו אונ אז זיינע זינד וועלן זיין פון זנות וואש מיר האבין פריער דער מאנט במי

שער התשובה

שהוליד מאסרה יכרית הבורא את זרעו ואם הוא מצד אונאה וגול בממונו יתן לו האל ממון ויפרענו לחבירו וירצהו וימחול לו ואם הרע לחבירו בגופו או בממונו יכניס לו הבורא יתברך בלבו רצון ואהבה עד שימחול לו כמה שהיה מחטאו עליו כמ"ש (משלי טו) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו ואם ירחק ממנו העשוק יזמין הבורא התקבצם עד שיכנע לפניו העושק וימחול לו ואם לא ידע האנשים העשוקים ומספר הממון אשר עשק יפיק אותו האל להוציא ממנו בתועלת כוללת כבנין גשר וחפור בארות יהנו מהם בני אדם ועשות בורות בדרכים שאין המים מצויים בהם ומה שדומה לזה מתועלת ההמון עד שתהיה תועלתו כוללת מי שעשק ומי שלא עשק ואם ימות העשוק ישיב הממון ליורשיו ואם הזיק לו בגופו או שספר בננותו יתודה על קברו בזה כמעמד עשרה בני אדם וימחול ילו עונו כמו שאמרו חז"ל בענין הזה מוליך עשרה

במי שהוליד מאסרה פון אַזעקין וואש האט איין וולד פון אַזעלקע וואש איז אַסור צוא אים דהיינו ער איז גילענין מיט איין אַשט איש אונ האט מוקיד גיווען אַסמור יכרית הבורא את זרעו וועט דער בַשעפּר פאר שניידין ויינע פסולי זרע ואם הוא מצד אונאה וגול בממונו אונ אויב ער האט גניבדיגט מיט געלט זאבין דהיינו מיט גארעריא אדר מיט גזירות יתן לו האל ממון וועט אים גאט געבן געלט ויפרענו לחבירו אונ ער וועט בצאלן צוא זיין חבּר וירצהו אונ וועט אים איבּר בעטן ער זאך אים מוחל זיין וואש ער האט אים צער אן גיטאן דורך דער גזילה וימחול לו אונ ער וועט עש אים מוחל זיין ואם הרע לחבירו בגופו או בממונו אונ ווען ער האט זיין חבּר ביז גיטאן און זיין גוף אדר ער האט אים שאדן גיטאן געלט יכניס לו הבורא בלבו וועט דער בַשעפּר אריין בריינגען יענעם און הארצן אויף אים רצון ואהבה און זיין ליב שאפט ער שימחול לו כמה שהיה מחטאו עליו ביו ער וועט אים מוחל זיין וואש ער האט קעגן אים גניבדיגט אזוא וויא עש שמיים און (משלי) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו ווען עש איז באוויקניט פאר גאט דיא וועג פון אַמענטשן וועלן ויינע פיינד אויף מיט אים שרון מאכין ואם ירחק ממנו העשוק אונ אן דער וואש איז פון אים גירובט גיווארן וועט זיין ווייט פון אים יזמין הבורא התקבצם וועט דער בַשעפּר צו שיקן אן זיין זאגן זיך איין זאמלען באנאנד דער גזון מיטן גזול עד שיכנע לפניו העושק ביו דער וואש האט גיגזלעט וועט זיך כבניע זיין פאר דעם וואש איז גיווארן גיגזלעט וימחול לו אונ ער וועט אים עש מוחל זיין ואם לא ידע האנשים העשוקים אונ ווען ער קאן ניט דיא לייט וואש ער האט גיגזלעט ומספר הממון אשר עשק אונ וויישט ניט וויפל געלט ער האט גיגזלעט יפיק אותו האל להוציא ממנו וועט אים גאט מאכין אויש ציהען פלומר ער וועט אים געבן און וויין מחשבה אריין אן ער זאל אויש געבן זיין געלט בתועלת כוללת אויף זעקע זאכן וואש אלע לייט זאלין דער פון הנאה גרייכן כבנין גשר דהיינו ער וועט בויען אפריק וחפור בארות אדר ער וועט ברוגען גראבן יהנו מהם בני אדם דאש לייט זאלין דער פון הנאה האבין ועשות בורות בדרכים שאין המים מצויים בהם אונ צו מאכן ברוגען מיט וואש און דיא וועגן וואש איז ניט צו קריינין קיין וואש וכה שדומה לזה מתועלת ההמון אונ נאך אזא אנלייכן וואש פיל לייט קאנן דר פון הנאה האבין ד שתהיה תועלתו כוללת ביו דין הנאה זאך פולל זיין מי שעשק ומי שלא עשק סייד דעם וואש ער האט גזלעט אונ סייד דעם וואש ער האט ניט גזלעט ואם ימות העשוק אונ ווען ער ווייסט וועבן ער האט גזלעט נאר דער גזול איז גישטארבין אידער ער האט תשובה גטאן ישיב הממון ליורשיו זאל ער אום קערין דאש געלט צו זיינע יורשים ואם הזיק לו בגופו אונ ווען ער האט אים שאדן גיטאן און זיין גוף אן שספר בננותו אדר ער האט דער צייקט און זיין גנאי יתודה על קברו כזה כמעמד עשרה בני אדם

זאל

שער התשובה

רעב

בני אדם ומעמידם על קברו ואומר הטאתי לה' אלהי ישראל ולפלוגי זה שחבלתי בו ואין התשובה נמנעת על החוטא אלא מצד מצפוני ותרתית לכו אבל אם הוא רוצה להתקרב אל האלהים לא יסגר שער התשובה בפניו ולא ימנעו מהמניע אליו מונע אך הוא פותח לו שער הישרה ומורה אותו הדרך המובה בחסדו ובמובו כמ"ש (תהלים כה) טוב וישר ה' על כן יורה הטאים בדרך ואמר (דברים ד) ובקשתם משם את ה' אלהיך ומצאת וגומר וכתוב (סס ז) כי קרוב אליך הדבר מאד ואמר (תהלים קמה) קרוב ה' לכל קוראיו וגו' וכבר בארתי לך אחי מחובות התשובה וגליתי לך מאופני ההזרה מה שיש בו מענה עליך ונפסקו בו אמתלאותיך ומה תאמר מחר לאלהיך סכלתי ולא סכלת

מרפא לנפש

לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו בכל כרעמי וכוונתו בן לפעמים כעגלים ג"כ וכוונתו דבר : וכבר בארתי לך אחי כו' ועיון ברמב"ם הלכות תשובה פרט' עבירות שאין להם חלק לעוה"צ ע"ש בלחך וסיום שם גד"א שכל אחד מאלו אין לו חלק לעוה"צ כשמת בלא תשובה אבל אם שג מעשיו ומת וכו' וכו' כ"ז מבני העוה"צ שאין לך דבר שמועד בפני התשובה אפילו כפר בעיקר כל ימיו וזכאתוהו שג יב לו חלק לעוה"צ כשנאמר שלום שלום

זאל ער מתודה זיין אויף זיין קבר אונ צעהען מענטשין זאלין דער בייא שטיין ויחול לו עונו וועט אים דר מת מוחר זיין וואש ער האט קענין אים גוינדיגט אזו וויא אינזערע חכמים זל האבן גזאגט אין דעם ענין מוליד עשרה בני אדם ומעמידם על קברו ער זאל מיט זיך מיט פירן צעהן מענטשן אונ זאל זיי שטעלין לעבן זיין קבר ואמר אונ זאל זאגן חטאתי לוי אלהי ישראל איך האב גוינדיגט קענין דעם גאט פון די ישראל ולפלוגי זה שחבלתי בו אונ קענין דעם דאזיגין מענטשין האב איך אויך גוינדיגט וואש איך האב אים גיביילט ואין התשובה נמנעת על החוטא אונ די תשובה קאן פון דעם זינדיגער אנדרש ניש פאר מיטין זיין אלא מצד מצפוני ותרתית לכו נאר דורך זיינע ביינע גינאנקן אונ דורך זיין שאקאפטיג הארץ אבל אם הוא רוצה להתקרב אל האלהים אבר אז ער וויל זיך נאר מקרב זיין צווא גאט אונ וויל נאר באמת תשובה מאן לא יסגר שער התשובה בפניו ווערט ניש פאר שלאסין דער מויער פון תשובה פאר אים ולא ימנעו מהמניע אליו מונע אונ קיין שום מניעה איז ניש פאר האנדרן עש זאל אים דר פון פאר מיידן אך הוא פותח לי בייערט גאט עפינט אים שער הישרה דעם רעכט פארטיגין מויער ומורה אותו הדרך הטוב אונ ווייזט אים דעם גוטן ווען בחסדו ובטובו דורך זיין חסד אונ דורך זיין גוטקייט אזו וויא עש שטייט אין (תהלים) טוב וישר ה' גאט איז ניש אונ רעכט פארטיג על כן יורה הטאים בדרך דרום ווייזט ער דיא זינדיגע דעם רעכטין וועג אונ אין (דברים) שטייט ובקשתם משם את ה' אלהיך ומצאת אונ איר וועט פון דארטן זוכן גאט דיין גאט אונ דו וועשט אים גפינען אונ נאך שטייט דארט כי קרוב אליך הדבר מאוד דען די זאך איז צו דיר זייער נאהונט אונ אין (תהלים) שטייט קרוב ה' לכל קוראיו גאט איז נאהונט צו אלע וואש רופן אים זאגט דער מחבר וכבר בארתי לך אחי מחובות התשובה אונ איך האב דיר שוין בשייד מיין ברודער פון דיא שולדיקייט ווי אמענטש איז שולדיג תשובה צו מאן וגליתי לך מאופני ההזרה אונ האב דיר אנשפדעקט דיא אופנים וויא דוא זאלשט חזר זיין אונ תשובה מאן פון זעלבע זאכין מה שיש בו מענה עליך וואש גאט האט אויף דיר איין מענה בלומר וואש ער וועט דייך פרעגן למאי האשמו דיא עבירה גמאן ונפסקו בו אמתלאותיך אונ עש וועט נפסק ווערין דרינג דיין פר ענפדינג בלומר אונ דוא וועשט עש ניש קאנן פאר ענפרן ומה תאמר מחר לאלהיך אונ וואש וועשטו זאגין מארגין בלומר נאך דעם טויט צווא דיין גאט סכלתי איך בין איין נאר דרינג גיווען אונ האב נישט פאר

שמאנען

שער התשובה

או תאמר עשיתי מה שעשיתי ואיני יודע. ומה תהיה תשובת השאלה הזאת. ומבלי ספק נהיה נשאלים הכן התשובה בעוד שמאריכין לך. ודע אחי כי התשובה על זה איננה יוצאת כי אם ממעשינו לא מדברינו וחשוב עם נפשך תגיע לרצון בוראך כי לא ישיג הטוב היום אלא הממחר אליו ופרי הקצור החרטה. הקיצה אחי משינת פתותך וחמול על נפשך שהיא הנכבדת שבפקדונות הבורא אצלך וכמה ועד מתי העכוב הזה וכבר כלית ימיך ברצון תאותך כאשר יעשה העבד הרע הלא תשוב לכולת שאר ימיך ברצון

מרפא לגפש

ויהיו אם לא שב נפועל מעבירות שנתו כמ"ס ומודס ועוז ירוחס: כי לא ישיג הטוב היום: כלו' יסוב היום שמה ימות למחר: ופרי הקיצור החרטה: אם מתמרע ועושב קסוכס שלימה כל מה שעשה לא יזכרו לו וכן הן פירותיו מכל עמלו שעמל לריוק ולכסלה ולא עוד אם יעשה הטובה מההכנס ה' כראוי נעשו מכל עבירות זכות כמ"ס חו"ל והן פירותיו בטובות כנ"ל. וכר"נ פי' ופרי הקצור סיפה של מקור בעבודת ה' כהרטה בודלי. יתמרע הן

שְׂמָאֵן אויב קָען בְּדַאָרְף תְּשׁוּבָה טָאן אונ דר אָמַת איז דאָך וליא סכלת דוא בַּיִשֵּׁט דאָך גַּיִשֵּׁט קיין נאר דרינגן דוא פֿר שְׂמַיִשֵּׁט דאָך ויא נויא צו פירן זיך אין דיינע אַיִפֿערינגי הַקְהָלוֹת פון העולם הָזֶה האַשְׁטוּ דאָך שְׂכָל גַּיהֶעֱרֶשְׁטוּ דאָך פֿאַר שְׂמַיִן אָז אַמְעַנְמַשׁ בְּדַאָרְף תְּשׁוּבָה טָאן אז תאמר אָדער וועלסטו דען קאַנן זאָגן עשיתי מה שעשיתי ואיני יודע אִיך האב גַּיִטאָן וואש אִיך האב גַּיִטאָן אונ אִיך ווייש גַּיִשֵּׁט דער פון אָדֶר אִיך האב גַּיִט גוואוּשֵׁט אויב קָען פֿאַר עש גַּיִט טָאן גאַט ווייש דאָך אַלץ וואש דו האַשְׁט גַּיִטאָן אונ אויב דוא האַשְׁט גוואוּשֵׁט אויב גַּיִן ומה תהיה תשובת השאלה הזאת אונ וואש וועט זיין דיין תְּשׁוּבָה אויף דר שְׂאֵלָה וואש גַּיִט וועט דוּך פֿרַעַנן אויף דייני עֲבִירוֹת ומבלי ספק נהיה נשאלים אונ מיר וועלין בּוֹדַאי אויף אַרְיֵן גַּיִפֿעַרְנֵט ווערן דרום הכן התשובה בעוד שמאריכין לך גַּיִיט דיר אָן דיא תְּשׁוּבָה ווייל קָען גַּיִט דיר נאָך צייט בְּלוֹמֶר ווייל דו לעבְשֵׁט נאָך טואַ תְּשׁוּבָה ודע אחי אונ זאַלְשֵׁט ווישן מיין בְּרוּרֶךְ כי התשובה על זה אז די תְּשׁוּבָה אויף דיא זינד איננה יוצאת כי אם ממעשינו גַּיִיט גַּיִט אַרְזִישׁ נאר פון אונְרֶע ווערן לא מדברינו גַּיִט פון אונְרִי רייד האַמְשִׁי מיר זייגן וויפֿר מַאל מְהוּדָה היִישֵׁט דאַש גַּיִט קיין רַעֲכָמִי תְּשׁוּבָה סִידֵן קָען מוז דאַש טָאן מיט דיא אַבְרָים אונ מיטן האַרץ לְמַשָּׁל ווען איינֶר האַט גַּיִגְלֶה זיין תְּכַר האַמְשִׁי ער זאָגט וויפֿל מַאל אִיך האב שוין חֲרָטָה העֲלַפֵּט עש גַּיִט סִידֵן ער מוז אִים אום קערן דיא גַּיִלָה אונ מוז תְּשׁוּבָה טָאן מיטן האַרץ צוא גַּיִט ווייל ער האַט עוֹבֵר גַּיִנוֹעַן אויף דַעם דאו לא תְּגוּזֹל אונ אַזו אַנְלִיכֵן איז ביי אַלִי עֲבִירוֹת וחשוב עם נפשך תגיע לרצון בוראך אונ בְּדִינְק עש מיט דיין לייב וויא אַרום דו זאַלְשֵׁט קאַנן קוֹמֵן צוא דַעם ווילין פון דַעם בְּשַׁעֲפֶר כי לא ישיג הטוב היום דַען עש קאַן קיינֶר היִיגֵט גַּיִט קרינגן קיין גוֹמֵשׁ אלא הממחר אליו נאָך דר וואש היִיקֵט דר צו ופרי הקצור אונ די פֿרוֹכֵט פֿרוֹכֵט דר סוף קוֹמֵט אַרְזִישׁ פון דַעם וואש איינֶר קירְצֵט אין גַּאמֵשׁ דִּנְשֵׁט החרטה די חֲרָטָה ווארום צום סוף האַט ער בּוֹדַאי דרויף חֲרָטָה אָדֶר אויף דר וועלֵט אָדֶר אויף ייעֶנֶר וועלֵט הקיצה אחי וואָך אויף מיין בְּרוּרֶךְ משינת פתותך אויש דַעם שְׂלֵאָף פון דיין נאַרִישְׁקִיט וחמול על נפשך אונ דר בְּאַרִים זיך אִיבֶר דיין גַּשְׁמָה שהיא הנכבדת שבפקדונות הבורא אצלך דַען ויא איז דאַש בַּעֲשָׂמִי פון די בַּהֲעֲלַמְנִישׁ וואש דיין בְּשַׁעֲפֶר האַט דיר גַּיִעֲבֵן וכמה ועד מתי העכוב הזה אונ וויפֿל אונ ווי לֵאנֵג נאָך וועט גווערן דאַש זאַמוֹגֵג וואש דו זאַמְשֵׁט תְּשׁוּבָה צו טָאן וכבר כלית ימיך ברצון תאותך אונ דו האַשְׁט שוין פֿר דַענֵט דייני טַעַנְקִיט דַעם ווילן פון דייני תְּאוֹת כאשר יעשה העבד הרע אַזו וויא אַשְׁרַעֲכָדֶר קַנְעֵכֵט מוֹמֵ

הלא

שער התשובה

רעג

בוראך וכבר ידעת כי ימי האדם קצרים ותשאר בלי ספק יותר קצר כמו שאמרו רז"ל היום קצר והמלאכה מרובה היתה לך אחי רוח יקרה נכבדת כבדת בה העוה"ז הנבזה והכלה והנחת אחריתך הנשארת לך הלא תנשא ורוחך אל המקום הנכבד והמעון הרם מקום אשר לא תשפלנה הרוחות העולות אליו לעד ותמהר בעוד שער התשובה פתוח והקבלה והכפרה מצויה כמ"ש (ישעיה נה) דרשו ה' בהמצאו כו' מהר אחי ומהר קודם בא פחדך כי אינך בטוח (בחייו) יום אחד ועיין לנפשך עיון שיאות לכמוך ויהיה שקול עם שכלך ומי שרוצה להגיע לרצון בוראו יכנס מן הפתח הצר שנכנסו ממנו החסידים הטובלים וכלנו נקוה הטוב ולא יגיעוהו אלא המטהרים אליו הרצים עדין כמו שאהו"ל

מרפא לנפש

נעוה"ז הן נעוה"ב נשעת קיבול סכר : כי ימי האדם קצרים והשאר כו' כל ימי האדם קצרים ימי שנותינו בהם שנעים שם ומכ"ס מי שכבר בא כימים א"כ הנשאר גדלו מעט מועיר ומי יודע שיכלה שנתיו שמה ימות קודם שנעים שם כמו שאלו רואין בכל זמן ועת כמו שמסוים : והמהר בעוד שער התשובה פתוח ר"ל

הלא פר וואר תשוב לכלות שאר ימיו ברצון בוראך גיהעשרשמו האמשע דיניע איבריגע טעג צו פאר לענדן מיט דעם ווילן פון דיין בשעפר כלומר ביו אהער בישמו גיגאנגן נאך דיניע תאות גיהעשרשמו האמשע אין דיניע איבריגי טעג מאן דעם ווילן פון גאט וכבר ידעת כי ימי האדם קצרים און דו וויישט דאך שוין לאנג וואל אז אין גאנצן דיא טעג פון אפענטשין זייגן קורץ והשאר און די איבריגי טעג וואש דו האשט נאך צו לעבן בלי ספק יותר קצר זייגן דאך אן ספק נאך קירצער אזו וויא אונזרי חכמים ז"ל האבן גיזאנגט היום קצר והמלאכה מרובה דער טאג איז קורץ און דיא מלאכה איז פיל היתה לך אחי רוח יקרה מיין ברויך דו האשט דאך איין טייערי נשמה נכבדת איין חשוכי כבדת בה העוה"ז האשמו מיט איר עהליך גיהאלמין די וועלט הנבזה וואש ייא איז מבוזה והכלה און וואש זיא ווערט פר לענט והנחת אחריתך הנשארת לך און האשט אנועק גראזן צו מראכטן אויף דיין סוף וואש בלייבט דיר אויף אייביג הלא תנשא ורוחך אל המקום הנכבד דו גיהעשרשט ליבך דיין וויל צו דר הייפין צוא דעם גיערליכטן און חשוכין ארט והמעון הרם און צו דעם דר הויכן וואנגונג מקום אשר לא תשפלנה הרוחות העולות עליו לעד דאש איז אזו איין ארט וואש דיא נשמות וואש קומן אהין דיא ווערין קיין מאל גיט פאר גידרש ותמהר בעוד שער התשובה פתוח און אייל דיק תשובה צו מאן ווייל דער מויער פון תשובה איז נאך אפין כלומר ווייל דו לעבשט נאך והקבלה והכפרה מצויה און עש איז נאך פר האנדן טעג זאל דיא תשובה מקבל זיין און מען זאך דיר פר געבן דיניע עבירות אזו וויא עש שטייט אין (ישעיה) דרשו ה' בהמצאו פארשט גאט ווייל איר קאנט אים נאך גפירן קראהו בהיותו קרוב רופט אים ווייך ער איז גאהנט מהר אחי ומהר קודם בא פחדך הייך דיק מיין ברויך און זיי גשווינד איידר דיין אנגשט קומט כי אינך בטוח בחיי יום אחד ווארום דוא בישט גיט בטוח אפילו פון דעם לעבין פון איין טאג ועיו לנפשך עיון שיאות לכמוך און באמראכט פר דיין נשמה איז אפטראכטונג וואש עש איז ראוי צו דיר וועדליג דיין כת ויהיה שקול עם שכלך און דאש בטרראכטונג זאך זיין גיוואויגן מיט דיין שכל און זאלשט דיר גיט פיר געמן צו מאן ועקבי תשובה וואש איז איבך דיין שכל ומי שרוצה להגיע אל רצון בוראו און דער וואש וויל גרייכין צו דעם וויקן פון זיין בשעפר יכנס מן הפתח הצר דער זאל אריין גיין דורך איין איינגע טיר שנכנסו ממנו החסידים הטובלים וואו די חסידים גייען דורך וואש זיי לידן און שטייען אויש פיר צרות פון גאטש וועגן וכולנו נקוה הטוב און מיר האפין אקע דאש גופש ולא יגיעוהו אלא המטהרים אליו אבך עש קאן דאש קיינר גיט קיינן נאר די וואש

שער התשובה

הוי עו כו' ורץ כצבי כו' ואמר דוד חשתי ולא התמהמהתייחשוב עם נפשך ובוש מבוראך
 שתנהג עמו במדה שאינך רוצה לנפשך להתנהג בה עם נברא כמוך כי אתה יודע כי
 כשתקציף בעל מעלה קטנה מאנשי השר על נפשך אינך מתעכב מהכנע לו והתחנן אליו
 למחול לך ולהבטיחך מענשו עם חולשתו בזה כ"ש אם יקצוף עליך השר שתמהר לבקש
 מחילתו ותחיש בתשובה אליו ולרצותו מיראתך מהירות עונשו וכבר ידעת חולשתו
 מעשות דבר בלתי נזרת הבורא כמ"ש החכם (משלי כה) פלגי מים לב מלך ביד ו"י אל כל
 אשר יחפוץ ימנו עם התחלקות לבו ושרדתו בקצת הדברים מקצתם ועבור השכחה
 וההעלמה עליו ורוב מה שנעלם ממנו מן הדברים הנראים כ"ש הנסתרים ועם ידיעתך כל
 זה אינך מתאחר לבקש ממנו למחול עונך ולמהר אל מה שירצהו ויקבלהו ממך ואיך לא
 נבוש אחי מבוראנו המשוקף על הנסתר ועל הנגלה ממעשינו ומחשבותינו אשר לא תעבור

איילן ויהי צו אים מיט זייער הארץ הרצים עריי אונ די וואש לויפן צו אים אזו וויא אונזרי חקמים
 ז"ל האבן גואנט הוי עו כנמי דו זאלשט זיין אזו שטארק וויא אלעמפרט וקל כנשר אונ גרינג וויא
 איין אדלר ורץ כצבי אונ לויף אזו גיך ווי איין הירש וגבור כארי אונ זאיי שטארק ווי אקליב לעשות
 רצון אביך שבשמים צוא טאן דעם ווילן פון דיין פאטר וואש אזו אין הימל אונ דוד המלך האט
 גיזאגט אין (תהלים) חשתי ולא התכמהתי איך האב מיך גיאייקט אונ ניט גיזאגט צו פאן גאמש
 ווילן חשוב עם נפשך פרייניק זיך מיט דיין זייד ובוש מבוראך אונ שעם זיך פריי פשעפר שחתנהג
 עמו דו זאלשט זיך מיט אים ניהג זיין פלוצר צוא טאן קעגן אים זעלבע זאכין שאינד רוצה לנפשך
 להתנהג בה וואש דוא ווארשט ניט גוואלט ניהג זיין זעלבע זאכין עם נברא כמוך מיט איינס וואש
 אזו אזו בשאפין גווארן אזו ווי דוכי אתה יודע דען דוא וויישט דאך וואול כי כשתקציף בעל מעלה
 קטנה מאנשי השר על נפשך אז ווען דו זאלשט דר צארנן איינס פון די לייט וואש ער איז גאר
 אין אקרייגר מעלה אינד מתעכב מהכנע לו וועשמו דאך זיך ניט זאמין מכניע צו זיין זיך קעגן אים
 והתחנן אליו אונ צו פעמין אים למחול לך ער זאל דיר דאש מחיל זיין וואש דו האשט אים דר
 צאריינט ולהבטיחך מענשו אונ זאל דיר מבטיח זיין אז ער וועט דיך שוין ניט שטראפין דר פרי
 עם חולשתו בזה האמשי ער אז דאך דריינן שלאף רומר האמשי ער האט דאך קיין גרויש מאכט
 ניט ווארום ער איז דאך גאר אקרייגר חשוב ביי דעם שר כ"ש אם יקצוף עליך חשר מכ"ש אז איין
 שר וועט אויף דיר פרוג זיין שתמהר לבקש מחילתו אז דוא וועשט איילן צו פעמין אים ער זאל
 דיר דאש מחיל זיין ותחיש בתשובה אליו אונ וועשט דאך אייכן צו ויךר קערין צו אים ולרצותו
 אונ איבר צוא פעמין אים מיראתך מהירות עונשו ווייל דוא האשט מורא ער וועט דיך באלד
 שטראפין וכבר ידעת מעשות דבר בלתי גזירות הבורא אונ דו וויישט דאך שוין לאנג אז דער שר
 קאן ניט טאן קיין שום זאך אז דער פשעפר האט דאש ניט גזר גיווען אזו וויא דער חכם
 שלמה המלך האט גואנט פלגי מים לב מלך אזו מיה ווי די וואשר בעה אזו דאש הארץ פון איין
 מלך ביד ה' אונ ער אזו אין גאמש מאכט אל כל אשר יחפוץ ימנו צו וואש ער וויל מוט ער אים
 גיינין ועם ידיעתך כל זה אונ האמשי דו וויישט דאש ארץ פון דעסט ווענין אינד מתאחר לבקש
 ממנו וועשמו זיך פארט ניט זאמין פון צו פעמין אים למחול עונך ער זאל דיר מחיל זיין דיין
 זינד ולמהר אל מה שירצהו אונ וועשט דיך איילן אזו אזאך צו טאן וואש דו וועשט דיך צו אים
 דר מיט פאנויליגן ויקבלהו ממך אינ ער וועט עש פון דיר אן נעמן ואיך לא נבוש אחי אונ וויא
 זאלן מיר זיך ניט שעמן פריידר מבוראנו פאר אונר פשעפר המשוקף על הנסתר ועל הנגלה וואש
 ער ניט אכטונג אויף אונזרי פאר בארנגע אונ אנפלעקטע זאכין ממעשינו ומחשבותינו פון
 אונזרי ווערקין אונ פון אונזרי מחשבות אשר לא תעבור עליו שחח ולא העלמה וואש גייט ביי אים

ניט

שער התשובה

רעד

עליו שכחה ולא העלמה ולא ישרידהו דבר מדבר ואין מנוס מדינו ואין קץ למלכותו שנמטה מעליו ונתאחר מהכנע לו ומשוב אליו ואין אנו יודעים עת קצנו ותכלית מדת ימינו ואילו היה אדם מזהיר אנשי קריה או אנשי מדינה ויאמר בני אדם היו נכונים לנסוע לעוה"ב כי איש אחד יפקד מכם בחודש הזה ואיני מודיע אותו (ס"א ואיני יודע אותו) האין מן הדיון על כל אחד מהם שיהיה נכון למות מיראה שמא יהיה הוא האיש ההוא ואיך לא נהיה כלנו נכונים לו ואנחנו רואים כי המות בכל חדש מכלה מספר רב מן החיים הלא מן הדיון עלינו שנראה על נפשותינו בכל חדש ונחשוב על עניינינו וצידתנו ובית מועדנו קודם עת הצורך אליהם אפילו יום אחד כמו שאמרו ז"ל שוב יום אחד לפני מיתתך ונאמר (קהלת ט) בכל עת יהיו בגדיך לבנים בחון ביתרון שכלך והכרתך בירור זה

מרפא לנפש

והספגה מכלי הדגס כי רוב השמן כנר הוא סבה לנכות אורו פ"ט וכ"כ כ"ה ע"ס : שנטה מעליו : מוסב על ארץ לא ננוס אחי מנורחלו כו' שנטה מעליו ואין נהיט נועוס מעליו וסנו"ן בחוקק: ויאמר ב"א היו נכונים : כמו היו נכונים : יחסר מנס : כ"ל היו נכונים ליום השלישי : יפקד מכם : יחסר מנס : כ"ל ימות : כמ"ש רז"ל שוב יום אחד כו' : ולכן יסוב כיום

ניט איבר קיין פאר געסונג אונ קיין פאר הוילונג ולא ישרידהו דבר מדבר אונ קיין זאך מאכט אים ניט טרור אז ער זאל דורך דעם ניט קאנגן זעהן אדר מאן די אנדרי זאך ואין מנוס מדינו אונ מען קאן ניט אנטרופן פר זיין דין ואין קץ למלכותו אונ עש איו ניט פאר האנדן קיין סוף צו זיין מלוקה וויא אזו זאלין מיר זיך ניט שעמן שנמטה מעליו מיר זאלין פון אים אונעק גייגן ונתאחר מהכנע לו אונ מיר זאלין זיך זאמין סכניע צו זיין זיך פאר אים ומשוב אליו אונ אום צו קערן זיך צו אים גהער מען דאך זיך בונדאי צו שעמן ואין אנו יודעים עת קצנו אונ מיר וויישין דאך ניט די צייט פון אנדר סוף ותכלית מדת ימינו אונ דעם עק פון די כאס פון אנדרי מעג ווי פיל יאר עש איו נגזר גווארן מיר זאלן לעבין ואילו היה אדם מזהיר אנשי קריה אונ ווען אפענמט זאל מזהיר זיין דיא לייט וואש זייגן אין איין שטאט או אנשי מדינה אדר די לייט פון אמדינה ויאמר אונ זאל זיי זאגן בני אדם היו נכונים לנסוע לעוה"ב איר לייט מאכט אייך גרייט צו צייהן אויף עוה"ב כי איש אחד יפקד מכם בחודש הזה ווארום אין דם חודש וועט אייגר פון אייך שטארבן ואיני מודיע אותו אונ איך וועל ניט זאגן וועלכר מענמט פון אייך וועט שטארבן האין מן הדיון על כל אחד מהם שיהיה נכון למות איו דען ניט רעכט אז אימקיכר פון זייא זאל זיך גרייט מאכין צו שטארבן מיראה שמא יהיה הוא האיש ההוא ווארום אימליכר בדארף זיך צו פארקטין מאמר וועט ער זיין דער מענמט זאגט דער סתבר דרום ואיך לא נהיה כלנו נכונים לו וויא זאקין מיר אלע ניט גרייט מאכין זיך צום מויט פלוכר וויא גיהערין מיר ניט תשובה מאן אונ מורא צוא האבין אימקיכער בונדער טאמער וועט ער שטארבין ואנחנו רואים אונ מיר זעהען דאך כי המות בכל חדש מכלה מספר רב מן החיים אז דער מויט נעמט צוא אקע חודש פיל לעפריגי מענמטין הלא מן הדיון עלינו אזו איו דאך דער דין אויף אונ שנראה על נפשותינו בכל חודש אז מיר זאלין אקע חודש מורא האבן מאמר וועקין מיר שטארבין דעם חודש ונחשוב על עניינינו אונ מיר זאקן טראכטן אויף אונזרע ענינים פלוכר אויף אונזרע מעשים וואש מיר האבן גטאן וצידתנו אונ אויף אונזר צערונג אויף דעם וועג אייגר מיר וועלן קומן צו אונזר ארט ובית מועדנו אונ אויף אונזר הויז וואש איו פר אונז בישמעלט היישט אויף עוקם הבא קודם עת הצורך אליהם אפילו יום אחד גיהערן מיר אויף דעם אלמין צוא טראכטן איין מאן איי די צייט קומט וואש מען בדארף עש גיימיג אזו ווי אונזרע חכמים ז"ל האבן גיזאגט שוב יום אחד לפני מיתתך מוא תשובה איין מאן פר דעם מויט פלוכר מוא אלע מאג תשובה מאמר וועשמו מארגן שטארבן אונ אין (קהלת) שמיים בכל עת יהיו בגדיך לבנים אלע צייט זאקן

שער התשובה

במה שאתה רואה בעיניך בבירור מה שיגיד לך זולתך ואל תדחה שכלך ובינתך כי
 כבר נאמר כי לבורא יתברך על עבדיו טובות אם יקבלו אותם ינחמו בהם (ס"א ירוחו
 בהם) ואם ישיבוהו עליו יהיו למענות עליהם ואח"כ ישובו לנקמה והבורא יתברך הטוב
 לך בחכמה בתבונה ובדעת שם לך בהם יתרון על זולתך הוזהר והוזהר שלא ישובו למענה
 עליך וכבר העיר אותך אל הדרך הישרה והורה אותך נתיב מובתך ולחמלה עליך
 ולנהלך לאט ולא רצה שתתמיד על פתיותך ותחזיק במרידך ללכת עמך על דרך
 החסד אשר יאות לו ובהמלתו ורחמיו על ברואיו כמ"ש (תהלים כה) טוב וישר ה' על כן

מרפא לנפש

שמה ימות למחר : בחון ביתרון שכלך כו' . כניחוי עס
 כדור . למ"ה א"כ בחון שכלך ותחלו מעמך הכל כניחוי
 יומר ממך כמבשר לך זולתך כי אינו דומה ראה למעש :
 ינחמו בהם ככונה ומה רוח : ואם ישיבוהו עליו כו' .
 ר"ל שאינו רוצה בטובת הכורה כמו שכלל הכנייה או שאל
 טובות שמתן לנו לעובדיו לעבוד אותו כי והוא אינו

דייני קליידר ונייש זיין בחון ביתרון שכלך והכרחך פרויב מיט דיין גרושן שכל אונ מיט דיין פר
 שטאנד בירור זה שאתה רואה בעיניך דאש קלארקייט וואש דוא ועקשט מיט דייע אונ אויגן וועלשט
 דאש קלעךר זעהן בבירור מה שיגיד לך זולתך פון דעם וואש דיין חבר איז דיר מברר פלוסר דאש
 גייט אויף דעם אויברשטיין משך ווען אז איינר זאל זאגן אז איך דעס הודש וועט איינר פון אייך
 שטארבן גיהער אימליכר מורא צו האבן מאכר מיניט ער אים אונ עש גיהערין אקע תשובה
 מאן אונ מפר שפן וואש די ועקשט מיט דייע אויגן אז אלי הודש שטארבין וויפיל מענטשין
 גהערשטן דאך בונדאי מורא האבן מאכר וועלשטן דייע מיטן הודש שטארבן ווארום דאש וואש
 דוא ועקשט מיט דייע אויגן איז דאך בונדאי קלעךר איידר דאש וואש דיין חבר איז דיר
 מברר גהערשטן בונדאי תשובה מאן ואל תדחה שכלך ובינתך אונ פאר שטויס גיט דיין שכל
 אונ דיין פר שטאנד כי כבר נאמר דען עש איז שוין קאנג גיזאגט גווארן כי לבורא יתברך על עבדיו
 טובות אז דר בשעפר יתברך מוט זייני קנעכט טובות אם יקבלו אותם אז זיי וועלן די טובות
 מקבל זיין ינחמו בהם קאנג זיי מיט די טובות גרואט זיין ואם ישיבוהו עליו אונ אז זיי וועלן אים
 דיא טובות ויידר קערן פרוסר אז זיי וועלן זיין גיט אז נעמן יהיו למענות עליהם ווערן זיין
 זיין פר מענות אויף זיי פרוסר גאט וועט מענן אויף זיין ווארום האט איר די טובות פאר
 שעמט ואחי כך ישובו לנקמה אונ דר נאך וועלן דיא טובות ווערן זיין גקמה דאש היישט זיין
 וועלן גשטראפט ווערן דורך זיין היינט איז דער מחבר מפורש וואש זיינען דיא טובות
 הבורא יתברך הטיב לך אונ דער בשעפר יתברך האט דיר באגיטיגט בחכמה מיט קלוגשאפט
 ובתבונה אונ מיט פאר שטאנד וברעת אונ מיט נוישן שאפט שם לך בהם יתרון על זולתך אונ ער
 האט דיר דר מיט אנגעשרי מעלה גטאן אז איין אנדרן הוזהר והוזהר דרום הייט זיך זייער שלא
 ישובו למענה עליך זיי זאקן גיט ויידר קערן צוא זיין אטענה אויף דיר וכבר העיר אותך אל הדרך
 הישרה אונ ער האט דיר לאנג דר וועקט צו דעם רעכט פארמיגן וועג והורה אותך נתיב מובתך
 אונ האט דיר גנויזן דעם שטעג פון דיין גומש לחמלה עליך פון וועגן זיין דר באריסקייט וואש
 ער האט איינר דיר ולנהלך לאט אונ צו פירין דיר פאמקך ולא רצה שתתמיד על פתיותך אונ
 ער וואקט גיט גערן דוא זאלשט בלייבן ביין דיין נארישקייט ותחזיק במריד אונ זאלשט נך
 שטארבן אין דיין ויידר שפעניקייט דרום האט ער דיר גינויזן דעם גוטן וועג ללכת עמך על
 דרך החסד דאש ער נויל מיט דיר גיין מיט חסד אשר יאות לו וואש צו אים איז דאש רעכט
 פלוסר ווארום גאט ב"ה איז אפעל חסד ובחמלתו ורחמיו על ברואיו אונ כחמת זיין דר באריסקייט

אונ

שער התשובה

רעה

יורה המאים בדרך יוכבר קרא אותך לאט ובלשון רכה ואחר כך בתוכחת והכלמה ואחר כך הזהיר אותך בעונשו כדי שתשוב אליו ותמהר לחזור עדין מהר אחי ומהר להאזין אליו ולשמוע בקולו ולדבקה בו ובחור לנפשך מה שבחר לך אלהיך ורצה לה מה שרצה ממנה בוראך ואל תביאך העצלה להקל בה כי אם תקל נפשך בעיניך איזה דבר יהיה נכבד אצלך והזהר פן ישיאך הרהור לבך ויאמר לך עתה אחרי אורך התעלמותי וחליפות רוב ימי אישוב אל האלהים ואבקש מחילתו וראוי שתשוב עליו כמה שאמר הנביא בענין הזה (יחזקאל יח) ובשוב רשע מרשעתו ובשוב צדיק מצדקתו עד סוף הענין: וכבר המשילו זה הקדמונים לאדם שהיו בידו דרכמוני כסף והיה צריך לעבור

מרפא לנפש

עמך מוכס על ולנהלך לאט ללכת עמך כו' : וכבר קרא אותך לאט כמ"ס חז"ל אין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחלה כו' : והזהר פן כו' ויאמר לך עתה אחרי אורך כו' כלומר פן תאמר בלבך וכי אחר שכבר כלו רוב ימי בעצרות איך אשא פני לשון אל האלהים פן ואולי לא יקבלו אותי אל תאמר כן כבר הכריזו כל הכינאים וגם משה רבינו ע"ה ששקב"ה יקבל אותנו בתשובה ואין לך דבר שגומד בפניו בתשובה ואע"פ שהוא חסד הכורא לקבל תשובתנו אינו יורא מאורע דיון מאחר שאין לאדם בכל מעשיו אשר יעשה תחת השמש רק סבירות והסקמה לדבר וגמר המעשה הוא כולם ע"י ה"י כמו שנתבאר

אז ויין רהבנות וואש ער האמ אויף זייגע בישעפניש אזו ווי עש שמיים אין (תהלים) טוב וישר יי גאט איז גוט אונ רעכט פארטיג על כן יורה המאים בדרך דרום טוט ער ויין דיא זינדליע דעם רעכטן ווען וכבר קרא אותך לאט ובלשון רכה אונ ער האמ דייך שוין לאנג גרופן פאמעליך אונ מיט ווייכע רייד ואח"כ בתוכחת והכלמה אונ דר נאך מיט שטראף רייד אונ מיט פר שעסונג ואח"כ הזהיר אותך בעונשו אונ דר נאך האמ ער דייך מזהיר גווען מיט זיין עונש כדי שתשוב אליו כדי דו זאלשט זיך ווי דר קערן צו אים דו זאלשט גוט טאן דאש וואש ער האמ פר באמן ותמהר לחזור עדין אונ זאלשט זיך היילן ווי דר קימן צו אים צו טאן זייני מצות מהר אחי ומהר להאזין אליו הייל דייך מיין ברודר אונ זיי נשנוינד צו פר געמן זייגע מצות ולשמוע בקולו אונ צו הערן זיין קול ולדבקה בו אונ צו בהעפטן זיך אין אים ובחור לנפשך אונ דר ווייל אויש פאר דיין זייל מה שבחר לה אלהיך וואש דיין גאט האמ פר איר אויש דר וויילט ורצה לה אונ באויליג צו איר דאש זעקפיגע מה שרצה ממנה בוראך וואש דר בישעפר האמ פון אירנט וועגן בנויקיגט ואל תביאך העצלה להקל בה איג לאז דייך גוט פריינגן דאש פוילקייט דו זאלשט דיין זייל גרינג הארטן כי אם תקל נפשך בעיניך ווארום אז דיין זייל וועט ביי דיר אין דיא אויגן גרינג זיין איזה דבר יהיה נכבד אצלך וואש דען פר אזאך וועט ביי דיר חשיב זיין ותהר אונ היט דייך פן ישיאך הרהור לבך מאמר וועט דייך אין ריידן דייגע גראנקן פון דעם הארץ ויאמר לך אונ וועט דיר זאגן וויא קאן דאש זיין עתה אחרי אורך התעלמותי אצונד נאך דעם אז איך האב אזו לאנג פר היילין השנובה צוא טאן וחליפות רוב ימי אונ עש זיינן שוין אנועק גנאנגן דאש רוב פון מיגע מעג אשוב אל האלהים ווי זאל איך היינט זיך ווי דר קערן צו גאט ואבקש מחילתו אונ זאל בעמין ער זאך מיר מוחל זיין זאלשט אזו גיט טראכטן וראוי שתשוב עליו זיארט דו ברארפישט דרויף ענטפן כמה שאמר הנביא יחזקאל אזו ווי יחזקאל הנביא האמ גאנט אין דעם ענין וכשוב רשע מרשעתו אונ אז דר רשע וועט ווי דר קערן פון זיין רשעת פלוקר אז ער וועט השנובה טאן ובשוב צדיק מצדקתו אונ אז דר צדיק וועט ווי דר קערן פון זיין גרעכטיקייט ועד סוף הענין אונ אזו וויא ווייטר שמיים דארטן ביו צום סוף פון דעם ענין וכבר המשילו זה הקדמונים אונ די ערשטע חכמים האבן דאש לאנג

בנהר גדול וכאשר עמד על שפת הנהר השליך הדרכמונים ההם בנהר מפני שקוה להפסיק הנהר בהם והשליכם כלם חוץ מאחד שנשאר בידו ולא נפסקו המים בעבורם וכאשר ראה כן אמר למלך אחד שהיה בנהר קה זה הדרכמון אשר בודי והעבירני בספינתך בנהר ועשה המלך כן והגיעו להפצו בדרכמון ההוא אשר נשאר בידו והשיג בו מה שלא הגיע אליו בכל הדרכמונים שאבד בנהר וכאילו לא אבד מאומה וכן בעל התשובה אשר כלה רוב ימיו בזולת עבודת הבורא כשיחזור בתשובה באחרית ימיו ימחול לו הבורא מה שקדם מרוע מעשיו כל ימיו כמ"ש (ס) כל פשעיו אשר עשה לא יזכרו לו ואמר (סג) כל המאטיו אשר המא לא תזכרנה לו ואל יכבד עליך אחי הערתי אותך לשמירת עצמך אשר ארכו ימי התעלמותך (ס"א התעלמותה) ממנה כי

כרפא לנפש

כתובתם וסגולתם מזהם ע"ל: וכבר המשילו כו' עיין לשב לעת זקנות כי כוח לטובתך להנחתך ולשמירת עמך כחשבונו י"א כי סומים כדרכמונים ולא יסליכס לאכזון ולא עוד כי לא יחדתך גם מכלעדי נספך כי כל דרכו ע"ס: ואל יכבד עליך כו' לימר כי כבר ממני כדבר התשובה שכתבתי עד הסה לא זכרתי לך לנדר כי גם

לאנג גויליכן לאדם שהיו בידו דרכמוני כסף צו אקענמלש וואש האט גהאט זילברנע מטבעות והיה צורך לעבור בנהר גדול אונ ער האט פדארפט פארין דורך איין גרויזשן טייך וכאשר עמד על הנהר אונ אז ער איז גשטאנן בייא דעם פארטין פון דעם טייך השליך הדרכמונים ההם בנהר האט ער די מטבעות אריין גווארפן אין טייך אריין מפני שקוה להפסיק הנהר בהם ווייל ער האט גהאפט אז ער וועט דער מיט פאר שטאפין דעם טייך והשליכם כולם האט ער אלע מטבעות אריין גווארפן אין טייך אריין חוץ מאחד שנשאר בידו נאר איין מטבע איז בייא אים איבר גיברליבן ולא נפסקו המים בעבורם אונ די וואשר זיינן גיט נפסק גווארין דורך דיא מטבעות וואש ער האט אריין גווארפן וכאשר ראה כן אונ וויא ער האט דאש גזעהן אז ער האט נאר גיט נפעקט דר מיט אמר למלך אחד האט ער גזאגט צו איין שיפער שהיה בנהר וואש ער איז גווען בייא דעם טייך קח זה הדרכמון אשר בידו נעם דיר די זילברנע מטבע וואש איך האב והעבירני בספינתך בנהר אונ פיר מיך איבר דעם טייך מיט דיין שיף ועשה המלך כן האט דר שיפער אזו גמאן והגיעו להפצו בדרכמון ההוא אשר נשאר בידו איז ער גקוקן מיט דר מטבע וואש איז ביי אים איבר גיברליבן צו זיין בגער וואש ער האט גוואקט איבר פארן דעם טייך והשיג בו אונ האט מיט דר מטבע גיברליבט מה שלא הגיע אליו בכל הדרכמונים שאבד בנהר וואש ער האט גיט גיברליבט מיט אלע מטבעות וואש ער האט אריין גווארפן אין טייך אונ ווייל ער איז דאך אויף זיין ארט גקוקן וואו דיין ער האט פדארפט איז ביי אים גלייך גווען כאילו לא אבד מאומה וויא ער האט נאר גיט פאר קארן וכן בעל התשובה אונ אזו אויך דר בעל תשובה אשר כלה רוב ימיו בזולת עבודת הבורא וואש ער האט פר פראכט דאש רוב פון זיינע מעג מיט זעלכע זאכן וואש גיט אין גאמל דינישט כשיחזור בתשובה באחרית ימיו אז ער טוט צום סוף פון זיינע מעג תשובה ימחול לו הבורא מה שקדם מרוע מעשיו כל ימיו וועט אים דר פשעפר מוחל זיין אלע זיינע ביינע מעשים וואש ער האט פריער גיטאן ונייל ער האט גילעבט אזו וויא עש שטייט אין (יחזקאל) כל פשעיו אשר עשה לא יזכרו לו אלע זיינע זינד וואש ער האט גיטאן וועלין אים גיט גידאכט ווערן זאגט דער מחבר ואל יכבד עליך אחי אונ לאז דיר גיט צו שווער זיין מיין פרוידר וואש איך האב דא גשריבען הערתי אויך לשמירת עצמך דען איך האב דיר דער וועקט דוא זאלשט זיך זעקבשט היטען אשר ארכו ימי התעלמותך ממנה פון זעקביש וואש האט גידויערט קאנג דיא מעג וואש דוא האשט זיך פון דעם פאר הוילן פלומר דוא האשט אראנגע צייט דער פון זיך פאר הוילן אונ האשט גיט באנקרט דראן צוא גידינקען כי לא יחדתך בה מבלעדי נפשי דען איך האב

שער התשובה

רעו

לא יחרתיך בה מבלעדי נפשי והכנע לאמת ואל תברח ממנה והודה לאלהים אשר העיר אותך למה שלא ידעת ואל תקח אורך התעלמות וזולתך המעיר לך לטענה לך ולאמתלא כי זה מתרמית היצר ומצודיו לאנשים אשר הכרתם הללושה האלהים וישמנו מן הממהרים אליו והשבים עדיו בלב שלם ברחמיו אמן :

נשלם השער השביעי בעזרת האל יתברך

שער השבון הנפש

השער השמיני בחשבון האדם עם נפשו לאלהים וזה פתח השער

אמר המחבר מפני שקדם מאמרנו בגדרי התשובה ותנאיה והיה החשבון עם הנפש אחת מתנאיה ראיתי לסמוך לזו באור עניני החשבון עם הנפש בעבור מה שיש

לנפש

מרפא
הלושה וכן כוונת נפשו וכו' וכ"כ בסוף שער הכניעה כדברים האלה ע"ס אבל אנתנו וישמנו האלהים ברחמיו מן האנשים חכמים הממהרים לשוב אליו בלי אחר ופסחים עדיו בלב שלם אמן כן יכי רצון :

לנפש
לוי גם לך יהיו לזכרון בין עינינו לקבט עצמנו ממנו ולשוב אל ס' : והכנע לאמת כלומר לו יהיה כך שאינני מכיון רק אליך מ"ע אחר שבדבר אמת נאמי עורך לכן הכנע לדברי ואל תברח ממני: ואל תקח אורך התעלמות וזולתך המעיר לך כו' : כ"ל ואל תקח ראייה מאנשי רכעים שחס מארכוס בשעוהם וברכעיהם ולא נתנו לב לשוב לעולם ואפשר שגם שלום להם ואין חרובות למהם ובריא אולם וגו' וא"כ הם לך למכסול ולפוקה כאילו הם לטענה לך ולאמתלא הסגר והוכר שמקח ראיה מאנשי עורים ורכעים : כי זה מתרמית היצר : להסית אותך וכו'אל כך : אשר הכרתם

דיך גיט גיאניציגט דרינגען הויך מיך פלומר דיא אקע דרבים פון תשובה וואש איך האב דיר דא גישריבין האב איך גיט גימיגט דיר אליו אונ גיט מיך נאר איך האב עש פון מייניט וועגן אויך גישריבין איך זאל עש האבין מיר פאר אנפרון וויא אזוא איך זאל תשובה טאן צוא גאט והכנע לאמת אונ זייא אונטער טעניג צוא דעם אמת ואל תברח ממנו אונ זאלשט דער פון גיט אנטוויפן (עיון כפי) והודה לאלהים אשר העיר אותך למה שלא ידעת אונ לויב צוא גאט וואש ער האט דיר דער וועקט צו זעלביש וואש דו האשט גיט גוואושט ואל תקח אורך התעלמות וזולתך המעיר לך לטענה לך ולאמתלא אונ זאלשט דיר גיט נעמען פאר קיין טענה ווייל אנגדרר וואש האט דיר דער וועקט אונ גישטרופט אונ האט זיך גאניג לאנג פאר הויגן תשובה צוא טאן דרום וועשמו אויך קיין תשובה גיט וועלן טאן ווארום דאש איז קיין טענה אונ קיין פאר ענטפערונג גיט כי זה מתרמית היצר דען דאש איז פון דעם רמאות פון דעם יצר הרע ומצודיו אונ פון זיינע נעצין וואש ער האפט דעם מיט לאנשים זעלכע דייט אשר הכרתם הללושה וואש זייער פאר שטאנד איז שלאף זאגט דער מהבר איין ניקעט האלהים וישמנו מן הממהרים אליו גאט זאל אונז טאן פון דיא וואש איילין זיך צוא אים והשבים עדיו בלבב שלם אונ טוען תשובה צוא אים מיטין גאנצין הארצין אונ דאש זאל ער אלץ טאן ברחמיו מיט זיין דער בארעמקייט אמן :

אמר המחבר האט גיזאגט דער מהבר מפני שקדם מאמרנו ווייר מיר האבן פריער גיזאגט בגדרי התשובה ותנאיה פון די שרשים פון דער תשובה מיט אירע תנאים וואש דער צו גידערוין והיה החשבון עם הנפש אחד מתנאיה אונ עש איז גיווען איין תנאי פון אירע תנאים אזדר מענטש זאל תשבון האבין מיט זיין נפש אויב זיא האט גאט רעכט גדיקט ראיתי לסמוך לה דרום איז מיר גיפערין דער ביי צו שטעלן באור עניני החשבון עם הנפש דאש פשיידיגיש פון דיא ענינים